

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG

SKOLEN

GRUNDLAGD AV FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 19 MARS 1922.

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTOR:
EBBA THEORIN.

FISKARPOJKEN SOM BLEV FÖRFATTARE

JOHAN BOJER FEMTIO ÅR

Författaren Johan Bojer. Foto "Wilse-Eneret".

Fru Ellen Bojer. Foto "Wilse-Eneret".

DER VAR EN GANG — SLIK BEGYNDER alle de gamle folkeeventyr om Askeladden, som drog ut i verden for at vinde guld og grønne skoge og kongsgaard med guldspir og hane. Disse ord kunde Johan Bojer sætte som motto over sit liv og sit eventyr, naar han i disse dage feirer sin 50 aars fødselsdag.

Som forfatter og dikter er Bojer vel kjendt og mange literære penne vil i denne tid være optat med at skildre hans indsats i norsk literatur. Jeg vil forsøke at fortælle om mennesket Johan Bojer, slik som jeg

Matrummet i Johan Bojers vakra villa utanför Kristiania. Foto "Wilse-Eneret".

Vardagsrummet i Bojers villa. Foto "Wilse-Eneret".

Nissjers-Kari.

I.

Jag drömmer om kylans och glansens land,

om röda, sollysta byar,
om frostiga dungar på älvens strand
och kvällarnas seglande skyar.
Då tindrar det upp i min själ till fest,
och tyst jag signar den tiden,
då jag var de vintriga skogarnas gäst
i hägnet av tigande friden.

Och tyst jag signar mitt möte med dig,
som blickade vänast och mildast,
som följde mig troget på milslång stig
och än där forsen gick vildast.
Din ungdom var skimret kring främ-
lingens gång,
din tro var solvarm och stilla,
ditt väsen en obygdens högsommar-
sång
som aldrig kan tystna, du lilla.

II.

Junikvällen blänkte
över älv och by.
Aftonrodnan skänkte
glansen åt din hy.
Svunna åren drömde
i din blåa blick.
Allt vad hjärtat gömde
utan ord jag fick.

Häggdoft flöt i vinden
kring ditt tysta bo,
när du svann i grinden
in till drömmens ro.
Vakna drömmens skärhet
lyste kring din stig.
Jag förnam dess närhet.
Helt den gällde mig.

Rikt som juninatten
gav du av ditt ljus.
Varligt bär jag skatten
genom årens brus,
vet i mörka timmar,
att en flickas dröm
ännu kring mig glimmar
sommarmarm och öm.

GIOVANNI LINDEBERG.

hvad vi allesammen skulde ha. Han opfordret os hver især til at ønske, hvad hun eller han helst vilde ha i verden — og alt skulde ske paa »Theodoras» bekostning.

Har Bojers liv været et eventyr, saa er ikke eventyret kommet til ham som det pleiet at komme til Askeladden »rækande paa ei fjøl» —. Evig fyldt med projekter og planer, alltid rastløs og fuld av liv og uro er han i virksomhet fra morgen til aften. Stadig er han paa farten fra og til byen — han bor nemlig ute paa Hvalstad — i nærheten av Kristiania — hvor han har bygget sig et nydelig hus og har i dette endelig naadd det, som han selv fortæller, har været hans drøm gennem mange aar nemlig — tepper i trappeopgangen. Dette koselige hus, som han har git navnet »Pladsen» er Bojers stolt-het. Aldrig synes han, der blir fuldkomment. Han lægger idelige vandledninger, bygger brønde og cisterner, pavilloner og veie rundt om i sin lille skog, anlægger rugaker, som han betragter mindst 14 ganger om dagen og tumler med en stadig skok av murere, rørleggere og arbeidsfolk.

Her paa »Pladsen» fører han et meget selskabeligt hus. Han og hans nydelige hustru — fru Ellen Bojer — husets indtagende vertinde, samler her om sig venner og bekjendte baade fra ind- og utland.

Det er ikke bare sin 50-aars dag Bojer feirer nu. Han har netop i disse dage endelig opnaad den sjeldne lykke nogen anden norsk forfatter neppe har været istand til, nemlig at bli eier av sine egne bøker. Han har för en liten formue kjøpt tilbake de av sine bøker, som han i vanskelige aar var nødt til at sælge til Gyldendalske forlag.

Det er ikke altid let for en mand at vinde berømmelse og rikedom. Det hender at det stiger ham til hodet. Men Bojer er en av de faa, som har bestaaet prøven. Han er inderst inde den dag i dag densam me som dengang han som ung mand kjørte opover dalen med oksesteken til sin pleiemor.

KATHRINE LIE.

har lært ham at kjende gjennom et aarelangt vennskap — i vanskelige som i gode aar.

Som forældreløs liten gut vokste han op i en av Norges smaa, graa stuer hos en pleiemor, som han altid senere omfattet med den største kjærlighet. Han levet fiskerguttens strabadsøse liv — slit og savn og kulde. Det som han saa ypperlig har git uttrykk for i sin bok — »Den sidste viking». Senere formet hans liv sig som en uavbrudt stræben mot en plads i solen.

Han kom ind paa underofficersskolen, læste til middelskoleksamen, samtidig som hans evige kundskaphunger bragte ham til at sluke alle de bøker, han kom over. En tid var han paa kontor, gik saa over til leilighetsjournalistiken og fik saa omsider leilighet til at reise til utlandet.

En vakker dag dukket der i hans hjembygd op en fremmed ung mand med lysegraa dres og elegant hvit vest, bestilte sig skyds paa dalens hotel og gav en ordre som fik vertinden til at spørre øinene op. Då han kjørte avsted, hadde han nemlig en stor tine staaende paa forsættet. Den indeholdt en stekt oksestek og rødgrøt med fløte. Det var Johan Bojer, som i den store verden derute ikke hadde glemt sin gamle pleiemor og nu vilde overraske hende med det bedste, han kunde finde ut at traktere hende med.

Denne lille historie er betegnende for Bojer. Den viser at han i medgang og motgang forblir den samme. Han glemmer ikke dem, han holdt av i de gamle knappe dage.

Første gang glimtet av Europaberømmelsen kom til Bojer, var vel sommeren i 1902 eller 03, da han med kone og barn bodde i den idylliske landsby Dormelles like sydøst fra Paris i nærheten av Fontainebleau skogen. Bojer led dengang under forfatterens vanlige knappe kaar og strævet haardt med at fuldføre sin nye bok »Troens magt». Der kom bud til ham at hans skuespil »Theodora» skulde opføres paa 41 tyske scener. Beruset av det gyldne fremtidsperspektiv inviterte Bojer straks min mand og mig, som ogsaa bodde dernede, til festmiddag paa and og vidunderlig burgunder til 85 centimes flasken. Det var ikke ende paa,

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 16 46. Allm. 98 03. Riks 1646. Allm. 61 47.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 86 60. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 61 47.

Iduns prenumerationspris 1922:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 15:—	Helt år Kr. 19:50
Halvt år " 8:—	Halvt år " 10:—
Kvartal " 4:25	Kvartal " 5:25
Månad " 1:50	Månad " 2:—

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text. 40 Utländska annonser:
öre å textside. Beständ 45 öre efter text., 50 öre
pl. 20 % förh. Led. pl. å textside, 20 % förh.
o. Platssökande 25 öre. för särsk. begärd plats.

TVÅ BLICKAR. AV JOHN GALSWORTHY

(ÖVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKAN AV AGNES BYSTRÖMLINDHAGEN).

DEN GAMLE SYSSLOMANNEN VID »Idegrans»-kyrkogården gick med långsamma steg från huset, där han bodde, och dit över för att se om allt var redo.

Det var bra många han sett sänkas ned i den bit jord han hade under sin speciella uppsikt, många han brukat hälsa på, många han aldrig lärt känna. Det var alldagliga händelser för honom. Och likväl var det som om denna begravning, ännu en i den oändliga raden, oroat honom — givit honom en bitter påminnelse om tidens gång.

Det var tjugu år sedan Septimus Godwin dött, den buttre, romantiske läkaren, som varit hans närmaste vän, vars skicklighet alla hade lovordat och vars förmåga att göra sig omtyckt var vida beryktad! Och nu skulle hans son begravas.

Änkan hade han icke sett sedan begravningen, hon hade genast lämnat staden. Men han hade ett tydligt minne av en lång, mörk dam med livliga, bruna ögon, betydligt yngre än mannen och gift med honom blott i aderton månader, innan han dog. Han mindes hennes slanka gestalt bredvid graven vid begravningen för nu så länge sedan och han mindes ett uttryck i hennes ansikte, som förbryllat honom mycket, ett uttryck som — ja, ett högst besynnerligt uttryck!

Han tänkte just på detta nu då han gick den smala gången fram emot den gamle vännens grav — det var den vackraste på hela kyrkogården, den låg på högsta punkten med utsikt över strandslutningarna och floden nedanför. Han nådde fram till gravens planteringar. Vårblomstren stodo i full blom, staketet var nymålat och vid ingången till graven lågo kransar och väntade på den nyanländande. Allt var i ordning.

Den gamle sysslomannen öppnade gravvalvets dörr med sin nyckel. Under det tjocka glasgolvet såg man faderns blänkande kista och bredvid den på en avsats nedom skulle sonens kista få vila.

Då hörde han tätt bakom sig en mild stämma, som sade:

— Kanske ni, min herre, kan säga mig, vad man tänker göra med min gamle doktors grav?

Den gamle sysslomannen vände sig om och såg då framför sig en mer än medelålders dam. Han kände icke igen ansiktet, men det var behagligt, kinderna buro bleknade rosor och håret lyste silvervitt under en skuggande hatt.

— Det blir begravning här i eftermiddag, min fru.

— Åh, är det möjligen hans hustru?

— Nej, min fru, hans son, en ung man på tjugu år.

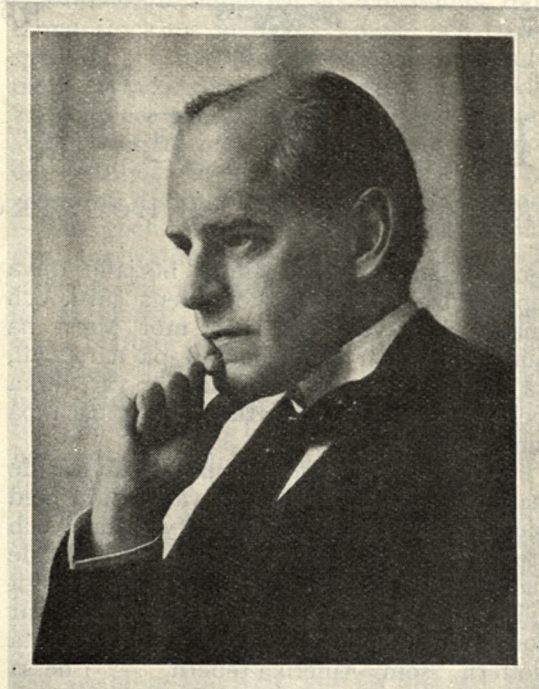
— Hans son! Och huru dags var det, sade ni?

— Klockan två.

— Tack så mycket, det var mycket vänligt av er.

Han lyfte på hatten och såg att hon avlägsnade sig. Det irriterade honom att se någon han icke kände igen.

Allt gick bra i lås. Men när den gamle sysslomannen samma dag satt och åt mid-

Ett nytt porträtt av John Galsworthy. Med anledning av den berömde författarens besök i dagarna i Sverige återge vi här en av hans noveller i översättning för Idun.

dag hos en av sina vänner, en läkare, frågade han denne:

— Såg du en gråhårig dam som höll till i närheten av graven i dag?

Doktorn, en högre man med ett skägg, som ännu var blont, drog gästens stol närmare brasan och sade:

— Ja, det gjorde jag.

— Lade du märke till hennes ansikte. Det hade ett så egendomligt uttryck — ett slags — vad skall jag kalla det? Mycket besynnerligt var det! Vem är hon? Jag såg henne vid graven i morse.

Doktorn skakade på huvudet.

— Inte så besynnerligt ändå, sade han.

— Vad nu! Vad menar du med det?

Doktorn tvekade. Därpå grep han kaffet, fyllde sin gamle väns glas och svarade:

— Nåja, du var ju Godwins bästa vän — om du vill, skall jag berätta om hans död. Du var ju bortrest vid den tiden, om du minns.

— Du kan lita på mig, sade den gamle sysslomannen.

Och doktorn började långsamt:

— Septimus Godwin dog en torsdag vid tretiden och jag kallades icke till honom förrän klockan två. Jag fann, att han icke hade långt kvar, men han var likväl nu och då vid sans. Sjukdomen var — men de detaljerna känner du ju till, så jag behöver inte uppehålla mig vid dem. Hans hustru var i rummet och vid fötterna i sängen låg hans älsklingshund, en terrier — du minns kanske, att han hade en alldeles särskild ras. Jag hade knappast varit där i tio minuter, då jungfrun kom in och viskade något till sin matmor. Mrs Godwin svarade otåligt: — Träffa honom! Gå ner och säg, att hon borde begripa bättre än att komma hit vid ett sådant här till-

fälle! Jungfrun gick men kom snart tillbaka. — Kunde damen få träffa Mrs Godwin ett ögonblick? Mrs Godwin svarade, att hon ej kunde lämna sin man. Flickan såg orolig ut och gick igen. Så kom hon tillbaka för tredje gången. Damen hade sagt, att hon måste träffa doktor Godwin, det gällde liv och död. — Död — kan tänka! utropade Mrs Godwin. — Så skamligt! Gå ned och säg henne, att om hon inte genast går, skickar jag efter polisen!

Den stackars flickan såg på mig. Jag erbjöd mig att gå ned och tala med den besökande. Jag fann henne i matsalen och kände genast igen henne. Hennes namn gör ju detsamma, men hennes familj är bosatt ej alltför långt härifrån. Hon var en vacker kvinna då, men hennes ansikte var den dagen alldeles förhärjat.

— För Guds skull, doktorn, sade hon, — säg mig, om det finns något hopp.

Jag var nödsakad att säga henne att intet hopp fanns.

— Då måste jag få träffa honom, sade hon.

Jag bad henne betänka, vad hon begärde. Men hon visade mig en signetring. Det var likt Godwin, inte sannt, att vara så där romantisk!

— Han sände mig den här för en timma sedan, sade hon. — Det var en överenskommelse oss emellan att om han skulle skicka mig den, så måste jag komma. Om det bara var för min egen skull, kunde jag väl bära det — en kvinna kan stå ut med vad som helst — men då skulle han dö i tanke att jag inte kunde komma, att jag inte brydde mig om det — och jag som kunde ge mitt liv för honom i denna stund!

Nå, en döendes önskan är helig. Jag lovade, att hon skulle få träffa honom. Jag tog henne med mig uppför trappan och lät henne vänta utanför sjukrummet. Och så lovade jag att säga till henne, när han återfick medvetandet. Aldrig vare sig förr eller senare har jag blivit tackad som då.

Så gick jag in i sjukrummet. Han låg ännu sanslös och terriern gnällde. I rummet bredvid hördes ett barn gråta — samma unge som vi begravt i dag. Mrs Godwin stod fortfarande vid sängen.

— Har ni skickat av henne?

Jag måste ju tala om, att Godwin verkligen önskade träffa henne. Och då utbrast hon:

— Jag vill inte ha henne här — den gemena människan!

Jag förehöll henne, att hon måste behärska sig och tänka på, att hennes man låg döende.

— Men jag är hans hustru, sade hon och störtade ut ur rummet.

Doktorn tystnade och stirrade in i brasan. Så ryckte han på axlarna och fortfor: — Jag skulle ha hejdat hennes vrede, om jag bara kunnat! En döende människa är ej detsamma som en levande och borde ej vara föremål för gräl. Och lidandet är heligt även för oss läkare. Jag kunde höra deras röster utanför dörren. Gud vet vad de sade till varandra. Och där inne låg Godwin med sitt vita ansikte och sitt svarta hår — stilla som en död — rasande bra

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

IDUNS FÖLJETONG

ESTER

EN NUTIDSHISTORIA AV ELISABETH HÖGSTRÖMLÖVBERG.

I. ESTER LYCKHAMMERS FÖRÄLDRAR.

NÄR DET BLEV BEKANT, ATT DEN fattige, medelålders kapelpredikanten Thomas Lyckhammer skulle gifta sig med bygdens rikaste bonddotter, voro höga och låga ense om, att det var sannerligen ingen mésalliance, han gjorde, utan att han snarare borde tacka sin Gud.

Det kunde också envar vara lugn för att han gjorde, så genotsyrad av tacksamhet och godhet som den mannen var. Kom blott en skogskulla fram till hans boställe med ett par laxöringar från en bäck, eller en granne med en härva garn eller ett fårlår, strax tyckte han sig iklädd en underbar Aladdinturban. Aldrig hade någon hört ett hästskt eller otyglat ord gå över hans läppar, han nändes knappt rävs ogräset ur sina kryddsängar och inte ens ett skatbo fick där rivas, så nog levde han efter evangelium och skulle nog inte förhäva sig.

Redan när Diamant-Anders Ingeborg som hans läsbar med knäppta händer satt på främsta bänken och uppmärksamt lyssnade till hans ord, fick hans blick en ytterligare blidhet när den föll på hennes ljusa huvud och mötte hennes ögons ogrumlade klarhet.

Men aldrig hade han närt en tanke på att begära henne till hustru, förrän Diamant-Anders själv, sockenkungen och kyrkovärden, en kväll året efter knackade på hans studiekammare och framlade saken. För en annan fader skulle det väl varit något av skam att så bjuda ut sitt kött och blod, men här gällde intet sådant, snarare var det en ära, som vederfors den tillfrågade.

Det förhöll sig nu så, att det ej torde komma att dröja förrän friarefålar från

grannsocknarna och längre började trava uppför backen till kyrkovärdens gård, och innan dess ville han och mor Marit ha sin liss-kulla tryggt placerad på nära håll, så att de kunde få se henne för var vecka och ha hopp att få lyfta hennes barn på sina armar.

Och inte var det att undra på att de handlade så. Från början välsignade med sju välskapade avkomlingar, fyra söner och tre döttrar, var nu Ingeborg den enda de hade kvar. Med de tre, som Herren tagit tillbaka, gick det väl an, men bittrare var sorgen över tvillingsönerna och den älsta dottern, som Amerika-febern, — i dessa trakter härjande som en farsot, — berövat dem.

Under inga förhållanden skulle det väl fallit den veka Ingeborg in att sätta sig upp mot föräldra-myndigheten, men nu föll det sig så lyckligt att faderns beslut just sammanföll med hennes egen blyga, allsedan lästiden närda önskan.

Av linne, fällar och mattor, koppar och tennsods fanns i Diamantgården rika förråd, så inte behövde någon utstyrsel rustas i ordning, och Ingeborg hann knappast fatta detta nya, förrän guld kronan fästes på hennes hjässa och spelmännen spelade upp den bröllopsmarsch, som i deras släkt hade spelats gång efter gång. Det var på försommaren och det var ett makalöst kalas. Långbordet voro dukade under bar himmel och från äppelträden föllo skära blomblad ned över bruden.

Nog tyckte väl många lång mas med mörkblå rock med sølvknappar att Diamant-Anders borde fått en raskare och ståtligare måg, en, som kunde tagit emot gården, men man förstod också de gamlas tankegång, och om prästen kunde även de mest avundsamma ej säga något ont. —

Det första året fick mor Marit på sin vid varje besök upprepade fråga blott en rodnad och huvudskakning till svar, men när det led mot den andra julen spordes att Ingeborg var fruktsam. När slutligen hennes tid var ute och hon kände förbudet till vad som väntade, var det en söndagsmorgon, men barnmorskan försäkrade pastorn att här intet bleve förrän mot kvällen och han lugnt borde bege sig fram till kyrkan. Så gjorde han också, men inte var hans utläggning varken lång eller sammanhängande, och innan han steg ned från predikstolen frågade han församlingen om de ej med honom ville bedja för hans hustru, som hade sin svåra stund. Vare sig nu bönen gjorde till eller ifrån, när Thomas Lyckhammer helt andfådd trädde in i sängkammaren låg Ingeborg där, blek, men leende och plågfri, och pekade mot ett bylte i den blåmålade vaggan, varur ett eldrött litet ansikte bröt av mot rynkmössan. Det var en flicka och hon blev sedan döpt till Ester.

Ester var föga mer än årsgammal och tog fast, knubbig och rödblommig, sina första steg över kammargolvets ocean, då jordemodern, gamla Katrina, för andra gången åkte in hos prästens. Nu borde väl glädjen fullkomnas och en son se dagens ljus! Med darrande, hoppfull spänning väntade man budet.

Till sist kom det då, och en gosse var där född, men ack, han var moderlös, den lille. Inför allas deras ögon hade Ingeborg legat där och förblött och kallnat.

Väl ökade inga föreställningar om att en annan kunnigare behandling måhända kunnat använda olyckan, deras sorg, men den var stor nog ändå. Den bredde mörker och skugga över de tres, föräldrarnas och makens, återstående vägstycken. —

såg han alltid ut! Då såg jag, att han höll på att återfå medvetandet. Fruntimmeren därutanför hade börjat igen — först hustrun, skarp och hänfull, så den andra, lågmält och långsam. Jag såg, hur Godwin lyfte fingret till den främmande: — Doktor Godwin önskar tala med er, försök att vara lugn.

Vi gingo tillbaka in i rummet. Hustrun följde efter. Men nu hade Godwin ånyo förlorat medvetandet. De satte sig ned bägge två och dolde ansiktet. Jag kan se dem för mig, när jag vill, en på var sida om sängen, bägge med ansiktet i händerna, var och en med sitt anspråk på honom, var och en med sin sönderslitna kärlek. Hm! Vad de måtte ha lidit då! Och hela tiden hördes barnet gråta — den enas barn, som kunde ha varit den andras!

Doktorn tystnade och den gamle sysslomannen visade sitt vitskägga, väderbitna

ansikte mot honom med en min som om han famlat i mörker.

— Just då, kommer jag ihåg, sade doktorn plötsligt, — att klockorna i en närbelägen kyrka började ringa efter en vigsel. Det förde Godwin åter till livet. Och han blickade från den ena till den andra av de båda kvinnorna med en egendomlig, lidande blick, som var hjärtslitande att se. Och bägge sågo på honom. Hustruns ansikte — stackarn! — var bittert hårt som hugget i sten men hon satt där utan att röra ett finger. Och den andra — jag vågade inte se på henne. Godwin vinkade åt mig, men jag kunde inte uppfatta vad han sade, klockorna dränkte orden. En minut senare var han död.

Livet är besynnerligt. Man vaknar om morgonen med foten fast stödd på stegen — en enda rörelse och så ligger man där! Man blir utblåst som ett ljus. Men den man är lycklig, när hans låga släcks, om

det bara är en kvinnas låga, som släcks ut på samma gång.

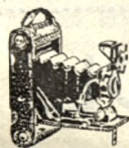
Ingendera av kvinnorna gråto. Hustrun stannade kvar vid sängen. Jag fick den andra med mig ned till hennes vagn, som väntade längre ned på gatan. Och nu var hon här i dag! Det förklarar blicken du såg, tycker jag.

Doktorn tystnade och den gamle sysslomannen nickade stum. Ja! Det förklarade blicken han sett i den okändas ansikte, den där djupa, ofattbara, hemska blicken. Det förklarade blicken han sett i hustruns ansikte vid begravnigen för tjuguar sedan.

Han stirrade grubblande ut i rymden och så sade han:

— De såg — de såg — nästan triumferande ut!

Därpå gned han långsamt sina händer över knäna, likt andra gamla, full av hemlig åtrå efter värme.

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBS! NAMNET - EASTMAN KODAK COMP. - PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM
ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRAMKÄLLNING OCH KOPIERING BÄST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

Ehuru det i förstone kändes som ett offer för Thomas Lyckhammer att lämna sin prästgård, studerkammaren med sina låga fönster och bleknade tapeter, och hela det lilla hemmet, som hyst hans sena, enkelt fullödiga lycka, ansåg han sig ej kunna svara annat än tveksamt jakande, då svärfadern bad honom att med barnen och allt flytta över till deras.

Så kom det sig att syskonen Lyckhammer, Ester och lill-Thomas, aldrig kommo att minnas något annat hem än moderns, storbondgården uppe på åsen.

*

II. GRANIT OCH KATTGULL.

Det säger sig självt att det var en präktig barndom de där hade.

Gården låg som sagt högt på en ås, med barrskogiga höjder på tre sidor och nere i dalen en mäktig, långväga älv, där timmerstockarna dansade som tändstickor och skummet yrde vitt. En sådan friskhet och underbar ro som en sommarmorgon där bjöd, mötte de aldrig annorstädes. Dagglitter i grästuvorna, en stillsam rökpelare ur skorstenen, och från ladugården ett enstaka dunk, då en ko reste sig och slog hornen mot väggen. I skogsgrannskapet luktade kåda och blommade blåbärris och odon, medan längre bort där myren bredde ut sig, var som ett snöfält av hjortronblommor. Och det var inte mindre fagert en septemberkväll. Då var Vindförberget, det med blandskog, en sovande randig tiger, ur varje glesning mellan stammarna stänkte ljungen gredelint och ångest och vemod dallrade i gethagens scharlakansröda aspar.

Strax nedom den gamla smedjan fanns en stor, slät sten, som var enfärgat brun och kallades mesosten, och på var sin sida om den hade Ester och Thomas sina ladugårdar med grankottar och tallkottkalvar. Något längre bort silade mellan hallonbuskar en liten bäck, och där byggde Thomas, efter Diamant-Anders' anvisning både skvaltkvarn och såg. Den vintern klev man i sina smorda pjäxor och trädde händerna i sköna vantar av ullen från ens eget får, och så ut med kälke eller skidor att märka ut julgran eller tyda räv och hares spår.

En sommar fingo de följa gammal-Lena upp till fäbodarna och stanna där en vecka,

den de helst sett mångdubblad, men mor Marit visste att Lena pratade alltför mycket med dem om det, som var onyttigt och alls inte kristligt, och som barnasinet alltför törstigt dricker in.

Stora byggningen var ett tvåvånings, rödfärgat stockhus med vita knutar och tjärat spåntak och på förstubron, som saknade räcke, fyra sexkantiga träpelare, kring vilka humlen snodde sina korkskruvlockar. Alla rummen voro stora, men köket störst, det gick tvärs över bredden på huset. Runt väggarna därinne löpte hyllor med kopparbunkar och tennfat, i ena hörnet fanns pigornas väldiga, väggfasta sovbänk och framme vid ena fönstret ett stadigt omålat furubord, där husbonde och drängar först, matmor och pigor sedan, intogo sina måltider. Till pastorn bars maten upp på hans kammare, inte för han själv såg sig för god att äta i lag med de andra, men han var ändå en Herrans tjänare och deras själasörjare, så det passade sig inte.

Var afton efter ändad dagsmöda ställdes i förstugan en snörrät träskorad, och alla gingo i strumplästen in i salen, där Diamant-Anders läste ur Luthers postilla och man sjöng en psalm. Det föll ej den gamle in att lämna denna genom generationer ärvda syssla ifrån sig för det att han fått en präst till måg, pastorns plats var vid orgeln, vilken tillsammans med barometern och en grupp bild av kungliga familjen voro det enda inslaget av närvarande tid i det ståtliga samlingsrummet. Ester hade sin plats på en pall mellan Mora-klockan och den väldiga spisen, men den ostryrige och skälmske Thomas stannade helst nere vid dörren och hade fyr och spektakel för sig med stallpojken Konstantin.

Veckans glanspunkt var dock och förblev söndagens kyrkfärd, i vilken de alltid fingo delta. Då, tycktes det dem om vintern, ringde bjällrorna ljusare och mjukare än eljest, och om sommaren sken solen mer gyllene än annorstädes genom korets bågfenster in över altarskåpets snidade änglahuvuden.

Far talade så milt och allvarligt från predikstolen och i psalmsången urskiljde de hans böjliga, djupa stämma. Men vida ståtligare, vida mer anslående för barnafantasins starka färg och höga mått var ändå morfadern. Han hade sin plats längst framme i koret, och dit gick han, nickande åt en och annan, med fasta steg och högburet

huvud uppför gången. Sen han lagt ifrån sig sin stora psalmbok med pressade läderpärmar, tog han en pris ur elfenbensdosan, vek så upp de långa rockskörten, satte sig ned till bön och var så redd att möta den heliga texten. Ester liknade honom vid Abraham, Thomas vid Gustaf Vasa och han hade verkligen något både av patriark och konung såväl i nacke och skägg som i den kloka, tindrande blicken.

Ofta stannade sedan pastorn och han på någon stämma, och barnen fingo fördriva tiden före hemfärden bäst dem lyste.

Thomas försvann då helst neråt kyrkstallarna för att titta på böndernas hästar, medan Ester blev sittande i tankar på den lilla bänken vid moderns grav. Det var en toppig kulle med en törnrosbuske överst och kanterna täckta av blanka taklöklblad, och därinunder en matta av gulvit sjösand, krattad i rutigt mönster. In över muren sträckte en hägg sina kvistar och klasar. och i dess krona stimmade småfågeln i livslustig diskant.

Som någon gripbar verklighet lyckades det aldrig Ester att fatta denna unga mor, som i bidan på uppståndelsens morgon här låg bäddad. Långe förblev hon för henne och brodern den ängel, som, för att avvärja alla stygga drömmar, satt på sängkanten med utbredda, skinande vingar, innan de somnade om kvällen. Esters späda hjärna vägrade ju att lämna ifrån sig även det svagaste konkreta minne och intet porträtt fanns heller. Därför var det underligt, att allt ifrån tidigaste år överallt och ständigt få höra:

»Åh, vad du är lik din mor! Detta är ju Ingeborg som hon gick och stod!» —

När Ester var elva år och Thomas tio, fingo de helt oväntat en lekkamrat och broder. Efter åttaårig tystnad kom en dag ett Amerika-brev till mor Marit, vilket befanns innehålla underrättelsen att deras äldsta dotter om blott ett par dagar ämnade komma hem och hälsa på och hade sin förstfödde gosse med sig. Det blev naturligtvis i förstone ett kärt återseende, men de gamlas skarpa ögon trängde snart igenom sidenpaletåen och spetstyget och sade dem att denna guldplomberade, magra och hålöga varelse gömde intet av Diamant-Anders glada Mari, och hennes skildringar av hur präktigt och gentilt allting var därute möttes mestadels med tystnad. —

(Forts.)

Maria Paulson.

Anna Elmgren.

Jenny Wennerlund.

Begåvad är hon med ovanligt stor energi och mångsidig utbildning och i övrigt en enastående god och sympatisk personlighet.

Som medlem av styrelsen för Röda Korset och intresserad av dess verksamhet i Boden ända sedan början, har hon nedlagt det mest nitiska arbetet och det största intresse.

Inom Nordiska Kompaniet har i dagarna firats två jubiléer, båda av damer, som länge och troget

Anna Karlsohn.

verkat i affärshusets tjänst Den ena jubilaren är fröken Anna Elmgren, den äldsta av N K:s anställda, både till ålder och arbetsår. Fröken Elmgren började vid 19 års ålder hos dåvarande Le-

(Forts. sid. 288.)

Husmödrar

gör ett försök med

VANDENBERGHS

Extra Växt Margarin och Ni kommer alltid att använda detta.

LUCREZIA CAMERA

EN ITALIENSK »SOLDATMODER». AV CELIE BRUNIUS.

ÖDET ELLER TILLFÄLLIGHETERNA sända ibland i vår väg människor, vilkas bekantskap under den korta tid den varar ger oss starkare intryck och större utbyte än mången gammal vänskap. En sådan bekantskap var för mig en signora Lucrezia Camera. Dag efter dag såg jag henne i det vid den årstiden glest befolkade kurhotellet vid en italiensk hälsoort. Hon var en medelålders dam med lätt gråsprängt, kortklippt hår och ett energiskt, nästan hänsynslöst bestämt sätt. Det första intrycket var osympatiskt — hennes sätt verkade kantigt och mycket överlägset, men hade man väl fått sikte på hennes leende som talade om stor människokännedom och en osentimental godhet, så var man vunnin. Hon hade alltid i sitt sällskap en ung man, en av dessa hårda energiska typer som höra vår tid till och i vilkas ansikten man tycker sig utläsa krigsårens erfarenheter. Han var hennes nevö, men det förtroliga kamratskap som rådde dem emellan kunde inte förklaras endast av frändskapen. Dessa två trivdes tillsammans som endast de kunna göra vilka provats av samma öden, spånt sina nerver i samma faror och njutit samma kärva, stolta glädje. De voro krigskamrater.

Vem var hon? Hennes namn var italienskt, hennes vanliga samtalsspråk engelska, hon var född i Amerika och hennes hem hade under många år varit i Shanghai, som maka till en där mycket känd affärsman av italiensk börd. Hennes dräkter hade den sportmässiga amerikanskans solida elegans och precision. Varje morgon vandrade hon den vanliga vägen bort till det lilla samhällets centrum, posten och torget, och hon vände tillbaka med en kasse fylld med friska sallatshuvuden, nyvärpta ägg, lök och apelsiner, varmed hon ordnade om hotelldieten efter eget huvud. En stund efter lunch körde hennes unge släkting fram bilen, en flärdlös, medfaren och kraftig maskin, hon drog på sin grova kappa med rävkragen, stuvade in en väldig korg med tegrejer och sist sin praktfulla hund. Och borta voro de för att inte åter uppenbara sig förrän till middagen och då alltid för sent.

Dessa två hade alla förutsättningar att i en sysslolös hotelltillvaro sätta nyfikenheten och skvallret i rörelse. Jag fick snart veta att han var en av den italienska arméns mest oförvägna flygare, hon en dam »di Croce rossa», nu sysselsatt med att söka efter en vacker gammal villa med stor trädgård och park i dessa trakter, där hon ville slå sig ned på allvar.

Jag vet inte om hon någonsin fann den villa som ägde alla de kombinationer av företräden som hon eftersträvade. Varje dag åkte hon för att se på en ny, och varje dag fick hon alltså en förvändning att åter genomströva denna underbara trakt, den gröna och minnesrika slätten mellan Verona, Padova och Mestre upp till Treviso, platsen för de underbara upplevelser som under några få år givit henne erfarenheter mot vilka allt vad livet sedan kunde bjuda måste te sig blekt och färglöst. De voro båda människor, som en gång vant sig att mäta med andra mått än de vanliga, människor som känt stoltheten i att spänna sina krafter i

uppgifter som snudda vid det omöjliga och för vilka vardagstillvaron sedan käns alltför trång och likgiltig.

En ljum vårväll, då vi suttit och pratat efter middagen, räckte signora Camera mig en tjock röd bok på engelska. Porta Mazzini stod det på titelbladet, och Kelly & Walsh i Shanghai voro förläggarna. »Där finns bara en liten del av allt jag upplevat. Vill ni läsa den? Å, den går mycket lätt att läsa, jag har bara berättat just som det var. Säg mig sedan vad ni tycker om den.»

Det var en fängslande bok, och trots tjockleken hade jag snart gått igenom den. Det var på en gång den mest originella och den mest kvinnliga krigsbok jag läst, oförskräckt, omedelbar, utan minsta försök att hålla tillbaka små roligheter och obetydligheter mitt i ett allvarligt sammanhang, en bok, som stimulerade och kom läsaren att känna det liv den skildrade. »Jag vill endast berätta vad jag sett och upplevat», skriver hon i sitt företal, »och jag har ingen kritisk eller agitatorisk avsikt med denna lilla bok.»

Hon viker inte heller ett ögonblick ifrån sin kvinnligt personliga stil, sin friska och talade framställning. Och ändå är hennes bok en enda våldsamt men saklig kritik av diletantismen i så mycket kvinnligt krigsarbete, av välgörenhetens byråkratiska krokvägar, av futtigheten och fåfängan och bristen på praktisk blick hos så många välmående utövare av socialt arbete. Lucrezia Camera älskar sina soldater, inte med en upphöjd opersonlig kärlek i största allmänhet utan med en modern Lotta Svärds enkla moderlighet. Hon erkänner ärligt hur intagen hon är av de vackra bersagliergossarna, hon glömmer inte hur infanteristernas vackra vita tänder glimma i solskenet, och hon bekänner öppet att fullkomligare bilder av manlig skönhet, elegans och ridderlighet än dem man finner bland de högre italienska officerarna får man icke se.

Hon upphör icke att beklaga hur hon förspillede ett helt år, från julen 1915 till julen 1916, med att bjuda till att snällt samarbeta med andra damer som ville »göra något för soldaterna». De första erfarenheterna från Cervignano och Carsoplatån och sjukhuset nere i Milano voro nedslående, även om hon måste säga sig att hon närmade sig sitt mål att vara till verklig hjälp och glädje mer än en gång. Hennes obarmhärtigt skarpa och sarkastiska blick för allt det opraktiska i det frivilliga krigsarbetsorganisation röjer sig i en massa detaljer: »Jag bar alltid min franska Rödakors-dräkt, därför att soldaterna tyckte om att se den. Men det misshagade de andra damerna. En av dem brukade servera Caffé latte åt soldaterna i tåget, iförd en grå promenaddräkt, på vilken hon alltid spillde ut kaffet, och en hatt med en grön papegoja, som vippade hit och dit på brättet.» Då hon kom upp till den »Posto», där hon en tid skulle hjälpa till, var hon lastad med allt som borde kunna glädja soldaterna: vykort, cigaretter, kex, fikon, små medaljer. Damen som förestod Poston var förtjust och ville genast ställa till en julfest för flera tusen soldater. Så

började man lägga in presentpaketen. »Ett vykort, en kex och ett fikon var vad den goda lady'n ansåg lämpligt att ge till varje stor, stark soldat. Jag sade att det inte var tillräckligt, att jag som köpt och betalt godsakerna också ville bestämma hur de skulle fördelas.» Efter denna och andra liknande episoder var det goda samförstånd brutet och »La dama biancas» rykte som en rebellisk kvinna beseglat.

Julen 1916, efter en svår sjukdom som hon av överansträngning ådragit sig, är Lucrezia Camera färdig att börja det verk som skall fullföljas helt i hennes egen anda. Då öppnar hon sin »Posto di Ristoro» vid Porto Mazzini utanför Treviso, mitt i vägen för trupper på väg till och från fronten och bekvämt till hands för regementen som i tur och ordning skickas »in riposo» från fronten. Ett litet vitt hus, en fredlig privatvilla före kriget, har hon fått att härska över, och här är det som hon under tre år lyckas realisera det program hon gjort upp: att vara sina kära soldater till hjälp när och hur och i hela den utsträckning de behövde. Hon lyckas personligt intressera det högre och högsta befälet för sitt arbete. Föregående erfarenheter ha givit henne djupt mistroende för den frivilliga kvinnliga krigshjälp som erbjuder sig. Hon är alltså ensam, med endast två ordonnanser till hjälp med sysslorna. Man lever i »Zona di guerra», bakom fronten, den oändliga italienska fronten som sträcker sig över tusen kilometer, och i och omkring det lilla vita huset, så utsatt för de fientliga flygarnas bomber, är livet dag för dag ett eko av de stora händelserna där framme. Själva faran och spänningen komma henne att älska den lilla idyll av mänsklighet hon skapat, och hennes kärlek endast växer, då en dag ett väldigt bombnedslag för en tid gör hennes fristad obrukbar. Den bomben ägnar hon ett helt kapitel i boken. Jag vet mig inte ha läst någon skildring som ger en starkare och mera levande föreställning om hur människorna individuellt reagera, då den fruktade olyckan verkligen kommer. Här höjer sig hennes konstlösa samtalsspråk till en skildring, där de klart och skarpt återgivna iakttagelserna genom sin egen riktighet bygga upp en verkningsfull kulmen.

I övrigt iakttar hon tystnad om alla krigsoperationer. »I motsats till så många andra kvinnor som sysslade med krigsarbete», skriver hon, »ville jag aldrig söka utforska sådant som gällde krigsföringen.» Och hon antyder att just hennes diskretion skaffade henne det förtroende, den handlingsfrihet rörande hennes eget arbete, vilka gjorde detta så givande.

Hennes program att alltid finnas till hands uteslöt alla bestämda tider för hennes arbete. Sina förnödenheter fick hon dels genom rekvisition ur arméns förråd, dels köpte hon på alla upptänkliga vägar vad hon behövde. Hon nämner själv att hon under dessa tre år aldrig mottog några gåvor, men hon fördöljer inte heller att hon själv ägde den skarpaste blick som såg till att hon fick största möjliga valuta för sina pengar. Det var hennes stolthet att de väldiga kittlarna för kaffe och mjölk vilken tid som helst på dygnet inom

CRÈME DE CHOLEPALMINE

Antiseptiska hudmedel, säljes å apotek, av parfym-, speceri-, sybehörs- och färghandlare, perukmakare m. fl. i tuber å Kr 1.— och 60 öre.

Konstflitens flossamattor

Konstnärligt vackra, Varma, Slitstarka, Billiga. Uppgiv önskad storlek och färg, så kunna vi måhända erbjuda en passande.

Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

tjugo minuter kunde förse 250 man med en varm och stärkande dryck. Hennes varma och trevliga kök var ett omtyckt tillhåll för soldaterna — inga småaktiga förbud tvingade dem att avstå från njutningen av en cigarrett. Hon ville ge en liten påminnelse om hemmets frihet och hemmets trevnad för dessa unga pojkar långt borta från de sina och egentligen så främmande för kriget. Små grupper missmodiga konvalescenter på väg tillbaka till sina regementen, vilka under deras sjukdom förflyttat sig, man visste inte vart, hörde till de dagliga gästerna. Hennes känsla för den italienska soldatens individualitet, hans impulsiva och lidelsefulla natur är osviklig. Ibland tar hon hand om sjuka eller döende och sörjer för dem med sinnens närvaro och noggrannhet; dö de hos henne, förstår hon att omge deras sista stunder och deras sista färd med den taktfulla omtänksamhet som fyller deras efterlevande med tacksamhet och mildrar deras sorg. Hon har som få blickat in i dessa sydländskt naiva själar, hon skrattade inte åt deras vidskepelse, och hon är lika redo att ge andlig som materiell hjälp. Hennes förråd av tobak och cigaretter är outtömligt, men hon glömmer inte heller att de synliga tecknen till helgonens, påvens eller biskopens välsignelse äro goda att ha. Redan under det första året hade hon väckt de andra damernas övliga genom sitt sätt som »saknade värdighet» — vad var det nu för ett påhitt att ställa sig synlig från alla håll högt upp på en kulle och kasta slängkyssar åt soldaterna på väg till fronten? »De voro nitton, högst tjugo år, och jag visste vad som väntade dem. Jag hade på mig en vacker vit sportjacka som fladdrade för vinden under skärpet, och de sågo alla på mig och logo och kastade slängkyssar tillbaka och ropade: 'Bella bambina!' För tre fjärdedelar av dem var jag den sista kvinna de sågo i livet.»

En annan gång berättar hon om den kantin som vid stationen i Milano skulle bestå förbipasserande soldater förfriskningar. »Jag såg den en gång klockan åtta

på morgonen och en gång klockan tre på dagen. Båda gångerna var den stängd, de frusna och uttröttade soldaterna hade ingenstans att ta vägen. Rödakorsdamerna som skötte kantinerna höllo den öppen mellan nio och elva och fyra och sju. Det var då jag beslöt att min postö skulle vara öppen dygnet om.»

En av hennes bragder var då hon oförberedd kunde utspisa 650 man. Officeren som hade befälet över dem kom in till hennes lilla postö, sade att hans karlar skulle ha 40 minuters rast, att de ingenting ätit på hela dagen och att de voro mycket trötta efter en lång marsch. »Det går», svarade hon, »och de som inte kunna få kaffe, skola få te — starkt sött gott te. Laga bara att de ordna sig på led med tennskålarna i ordning.» När serveringen kommit i gång, gjorde hon som vanligt: lät ordonnanserna fortsätta och granskade själv karlarnas ansikten. Och snart fann hon vad hon sökte, en stor grov skäggig karl vars drag förvredos av den största smärta. »Jag drog honom åt sidan, fick ner honom på en bänk, snörde upp hans kängor — vilka kolossala fötter dessa infanterister ha! Foten var ett enda flått köttstycke, kängan var blodig. Jag gick efter ett fat med varmt vatten, förbandsmateriel, nya vita sjukhusstrumpor och tofflor, som jag alltid hade på förråd. Hans stackars plågade ansikte slätades ut under behandlingen. När alla fått vad de skulle, kom officeren fram och tackade mig å soldaternas vägnar. De hade aldrig druckit så starkt och gott och varmt kaffe. 'Inte så underligt', svarade jag, 'det var rom — bara lite — i kaffet, för jag visste ju att de voro så trötta.' Nu ville gossarna nödvändigt visa sin tacksamhet genom en liten konsert.» Det var en munter, uppfriskad trupp som efter en knapp timme kunde fortsätta sin marsch.

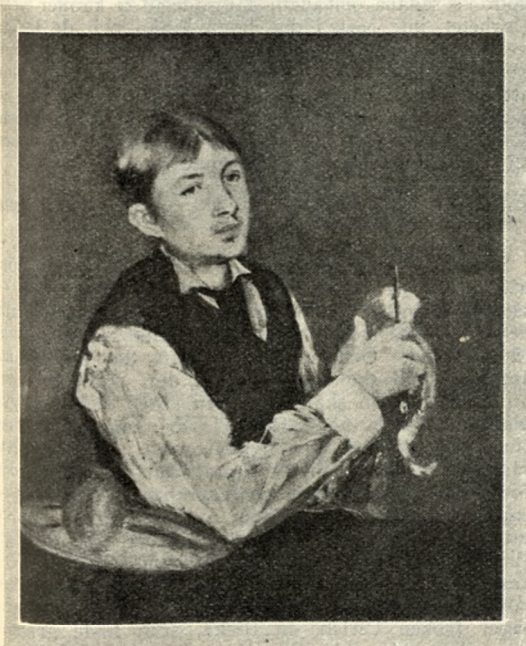
Men för soldaterna glömde hon inte officerarna. Hennes lilla salong en trappa upp var varje eftermiddag vid tedags en eftersökt mötesplats, där det pratades och man ett ögonblick kunde glömma att det var »Zona di guerra». I gengäld för sin gästfrihet fick signora Camera mottaga många betydelsefulla krigsminnen och kunde ofta vid högtidsdagar intaga en frugal eller raffinerad mässmiddag med de olika regementenas officerare. Trots fältlivets förenkligheter kunde inte det faktum fördöljas, att rätterna tillagats av grevens av Torino kock eller någon annan kulinarisk mästare. Italienaren glömmer aldrig att måltiden är en högtidsstund.

Mot slutet av kriget, då engelska och amerikanska trupper kommo till dessa trakter, skiftar livet i den lilla postön i nya fasetter. Samma moderliga omvårdnad som kommit de italienska gossarna till del fanns också för stora ståtliga Tommies som även de inom sina bröst gömde mänskliga svagheter. Det blev snart en vana i Postön att man på kvällarna gick ut och letade rätt på förvillade Tommies. Dessa hade nämligen upptäckt Trevisos möjligheter att åstadkomma en lika god som förrädisk blandning av likör och vermouth, för vars uppnående alltid förebars att man måste till stan på ett par timmar för att »do a little shopping». Men efter stadens frestelser hann man inte längre än till Porta Mazzini, och permissionstiden var slut. Men där vakade »La dama bianca» med den räddande mjölken. Hennes sympati för allt i uniform är lika gränslös som förstående,

medan däremot den civila befolkningens uppträdande väcker hennes avsky och förakt. Hennes korta men betydelsefulla skildring av vad som tilldrog sig inom Trevisos murar medan de fientliga flygarangreppen tvungo stadens ljus att släckas och allt som återstod av dess civila befolkning att söka bombfritt skydd i murvalven är fasansfull i sin knapphet. I tre år hade hon levat som ensam kvinna bland soldaterna och aldrig mött ett oanständigt ord eller en sårande gest. Den enda natten tillbragt här bland civilisterna var tillräcklig för att hon skulle föredra att trotsa bomberna ensam i sitt lilla vita hus. Denna minnenas rika bok slutar där kriget slutar. Tavlorna draga förbi med kinematografisk snabbhet: Caporetto, »Il santo Piave», vapenstillståndet. Och en av slutscenerna är patetisk: en grupp av hemvändande krigsfångar som efter år av umbäranden skola återbördas till sina hem. En av dem, en ung man vars hela längtan drivit honom till fots genom tusen faror, snubblar och skär sig på en sönderslagen tombutelj och dör. Tillfällighetens förvirrade lek med människornas öden.

»Porta Mazzini» är mer än allt annat ett mänskligt dokument. Dess styrka är respekten för enkla fakta och föraktet för subjektiva sammanställningar. Den ger en föreställning om vad kvinnlig beslutsamhet och viljestyrka kunna uträtta, när de få stora ting att arbeta med. Det är inte organisationer och system som behövas, det är personligheter som inte sky offret av krafter, bekvämlighet, pengar för att fullfölja ädla handlingar.

Men vad följer efter en sådan upplevelse? En oändlig saknad, ett trött sökande var vad jag tyckte mig finna hos denna märkliga kvinna, vars gärning under utomordentliga förhållanden trollband henne vid den jord som sett den göras. Efter krigets förvirring har följt fredens — men freden har ännu inte funnit användning för sådana krafter. Lucrezia Camera är förvisso inte den enda som mäter nuets futtighet med de stora minnenas mått. Hon hör till en ädel och utsökt klass av krigets offer.

Från Manet-utställningen på Nationalmuseum.

Porträtt av en ung man, som skalar ett pöron. Utställningen är den fjärde i ordningen av dem, som Föreningen Fransk Konst anordnat, och den ger en mycket vacker och intressant överblick över den impressionistiske mästarens produktion.

Landshövding Conrad Cedercrantz.

Oljemålning av Edward Berggren. Porträttet är avsett för länsstyrelsens lokaler i Kalmar, där förut 16 porträtt av länets hövdingar finnas samlade. Det är den nuvarande landshövding Falk, som konstnärligt och personhistoriskt intresserad, hopbragt den unika samlingen. — Ellqvist foto.

PÅLSSONS
Dessertchoklader
Högfina kvalitéer
Tillverkare: A.-Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

Carl Peter

KJOL BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB GÖTEBORG

FRÅN KONTORSTOLEN TILL SPISELN

VAD KVINNLIGA KONTORISTER OCH ANDRA KUNNA GÖRA MOT PLATSLÖSHETEN.

"I DESSA TIDER" — UTTRYCKET HAR man hört till leda, inte sant? Men även för dem, som inte direkt behöva lida av "dessa tider", kan det vara nyttigt att ständigt ha uttrycket i minnet. "I dessa tider" kan det nämligen vara skäligt för oss lite var att söka förenkla våra vanor och vårt levnadssätt. Många ha gjort det mycket resolut, i det de funnit, att det är värdigare att böja ryggen under ett hårt arbete än under stora skulder. Jag vet t. ex. en officersfamilj i Stockholm, som fått dåliga affärer genom finanskrascherna: för att minska utgifterna bär nu mannen själv upp veden och frun skurar trapporna. Och hur många är det inte, som lärt sig skolgång och nu utföra allt arbete i den vägen både åt sig själva och sin närmaste omgivning? — En bekant till mig berättar om några kvinnliga kontorister, som sedan de blivit platslösa slagit om och blivit hembiträden samt lyckats alldeles utmärkt med sin nya uppgift. — Men det är icke alla, som lyckas så bra med sin omläggning. Det finns platslösa damer, som söka dra sig fram med att laga litet pepparkakor till försäljning o. s. v. Men det skall mycket till för att en kvinna skall kunna bryta sig en ny bana: för det första den turen — eller skickligheten — att finna på något som kan gå och sedan självförtroende nog att genomföra det.

Inom en yrkesgrupp — de kvinnliga kontoristernas — har en stor skara drabbats av arbetslöshet. Rörande dessa platslösa problem skriver Iduns korrespondent i Göteborg fru *Sonja Haneson* följande mycket beaktansvärda artikel. Hon bygger därvid på en undersökning av förhållandena i Göteborg — men likartade förhållanden råda ju snart sagt i alla städer:

Här hemma hos oss är väl arbetslösheten bland kontoristerna störst i huvudstaden. Det var där de många gulaschfirmorna frodades och dit den stora främlingsströmmen helst ledades, upprättade kontor och skruvade upp lönerna, så att en massa godtrogna och underkvalificerade ungdomar lockades in på kontorsbanan och så småningom överbefolkade den. Men även i rikets övriga städer, exempelvis dess andra, har helt naturligt lågkonjunkturen kommit de arbetande kontoristernas skara att glesna.

Aterstår då den stora frågan: Vart ha dessa avskedade tagit vägen — vad livnära de sig av för närvarande?

Framställer man den frågan till enskilda personer, korporationer, platsförmedlare, vilka i första hand skulle sitta inne med kunskap om rätta förhållandet, om en dylik kunskap stode att finna, så får man det ungefärligen enahanda svaret, att man själv storligen undrar men ingenting vet.

Så mycket kan naturligtvis fastslås, att en stor del av dessa platslösa kontorister ha hem, dit de kunna taga sin tillflykt, stabila hem på landet, t. ex. Denna kategori behöver det inte vara synd om. Att dess antal i Göteborg är ganska stort, visar det faktum, att det för närvarande finnes gott om outhyrda, möblerade rum, som bebotts av kontorister — manliga eller kvinnliga — som blivit utan plats och "rest hem".

Ännu en grupp, de med föräldrahem i staden, kan anses tämligen sauverad — förutsatt att inte flera av familjens medlemmar drabbats av samma öde och husfadern fått börja räkna med reducerad lön, i så fall kan det vara kinkigt nog att få hem vuxna söner och döttrar utan löner och utan möjlighet att göra rätt för sig i ett litet hem, som inte behöver så många armar för sin skötsel.

Men har familjen råd att taga emot sina ungdomar, så yppar det sig för dessa nu ett gott tillfälle att förkovra sig i sitt yrke under väntan på ny plats, och den ökade tillströmningen till praktiska aftonkurser visar, att en del beaktar denna viktiga sak.

Men de övriga, de hemlösa eller de från mindre välsituerade hem — för dem ställer sig frågan betydligt allvarigare. Var hålla de nu hus? Svälta de? Man befärar det på sina håll, men man vet det inte. Ty dessa s. k. bättre flickor höra i allmänhet till den ömtåliga kategori, som inte skulle våga begära arbetslöshetsunderstöd — om de hade rätt till sådant, vilket de ju inte ha — och ej heller äro nog företagsamma att försöka sin lycka på annat håll, när den vanliga arbetsförtjänsten uteblir. De ha dragit sig inom sitt skal och bida väl bättre tider.

Detta "bidande" har väl dock sina vådor. Ligande ulv får sällan ett får, ej slumrande mannen seger, säger Havamal, och i det avseendet ha ti-

derna nog inte ändrats genom åren. Genom att slött och undergivet vänta på underverket, i stället för att stå upp och gå det till mötes, har väl ingen funnit det.

En och annan ny plats inom kontorsyrket tillsettes alltjämt, och det har visat sig, att begynnelselönerna, trots den stora tillströmningen av sökande, ej reducerats nämnvärt utan här i Göteborg hålla sig omkring 250—300 för kvalificerad nybörjare. (De högsta lönerna, de över 10,000, ha däremot fått en kraftig beskärning.) Men detta fåtal nya platser räcka inte till åt alla aspiranterna, och vilja dessa ha något att beställa, måste de därför — för en tid eller för alltid — övergå till annat yrke.

Det närmast till hands liggande är då det husliga gebietet, som väl för de flesta kvinnor inte är alldeles oprövat, även om träningen inte är över hövan stor. Och ett flertal f. d. kontorister av olika åldrar, även ganska äldre, ha verkligen också, nödda och tvungna av en hård nödvändighet, gjort försök att få dylik plats. De komma tvekan och ovilliga och anmäla sig och äro inte precis så nöjda efter en tids försök. "Vi ha ju inga lediga kvällar", säga de. Det är dessa lediga kvällar, som de husliga hjälpredorna i alla tider hakat upp sig på.

Husmödrar och kontorister böra mötas på halva vägen.

Gentemot denna husliga ovillighet hos de arbetslösa stå de lika ovilliga husmödrarna med en förstärkning av obehagliga äkta män bakom sig. Man har för närvarande mycket lätt att få tjänare av genomsnittstypen. Familjer reducera sitt tjänareantal, många reda sig nu utan hjälp. I de fall, där man skall ha hembiträde, föredrager man i regel en vanlig tjänarinna, som anses mindre besvärlig än en s. k. bättre flicka. Den förra lever i sin egen värld efter slutat arbete, och man behöver inte släppa in henne i sin egen krets. Och man är i det eljest just ej alltid så konservativa Göteborg engelskt konservativa, när det gäller hem och hård — även om man inte går så långt att man i enlighet med gammal engelsk tradition fordrar, att en person skall i sju runda år ha visat vad den går för, innan den tillåtes att röra elden på hårdan. Men vi leva nu i kompromissernas tid, och det finns gott om husmödrar, som digna under en alltför stor arbetsbörda, i brist på hjälp, och dessa husmödrar, som ej ha råd att ha en helavlönad tjänarinna, skulle säkert i längden finna det angenämare med någon hjälp än ingen — om både de och kontoristerna toge steget ut.

Det behöfve inte bli fråga om något barmhärtighetsverk visavis de platslösa kontoristerna, barmhärtighetsverk äro alltid ohållbara i längden mellan friborna, utan rätt och slätt, att de båda parterna, som i grund och botten så väl behöva varandra ärligt mötas på halva vägen och få vardera sitt problem någotånär dragligt löst. Komme man dit, vore ganska mycket vunnet.

Om man då först skärskådar saken från husmodern-arbetsgivarens sida, så har hon många sysslor till övers i hemmet, vilka inte fordra någon yrkesskicklighet för att bli utförda, och det är just dessa, som äro de mest monotona för den som kan annat och vill hinna med det. Skulle det inte vara skönt att kunna lassa av en del av dem på en annan, som samtidigt finge sin förstahandsövning inom hushållet?

Men materialet = arbetshjälpen måste å andra sidan hanteras en smula varligt för att ej knäckas och alldeles förlora lusten att fortsätta den i början säkerligen prövande stråten. Därför borde inte husmodern utnyttja henne för mycket och i gengäld lönen bli därefter, kanske i allra flesta fall ingen i början utan endast "fritt vivre", en ej förtärlig sak i arbetslösa tider för en novis.

Det egna rummets problem.

De fria kvällarna och den ofta i samband därmed uttalade önskan om ett eget rum blir det kanske kinkigast att tillfredsställande lösa. Det kan synes förmätet av en hjälpfröken att hysa dylika anspråk, men jag undrar, om man inte i längden har bäst av att tillmötesgå dem — så långt man kan. Familjen behöver inte förlora på det. Den slipper att ständigt ha "främlingen" in på sig, och hon slipper undan den; faran att nötas för mycket mot varandra undgas på det sättet lättast. Människan behöver en helig vrå och heliga timmar, då hon kan samla sig inför sig själv. Många fruar

förstå inte detta, ty i och med det heliga äkta ståndet blir ofta den delade stunden den bästa. Men det är skillnad att dela den med sina närmaste eller att sitta utom och ändå in på kretsen och beskåda andras lycka — eller trivialitet.

Det bästa vore säkerligen, om hjälpen kunde inskränkas till dagshjälp och fröken behålla det rum hon hade när hon satt på kontor. Men dagshjälp blir ofta för dyr för hemmen och rummets hyra för dyr för fröken. I de all, då den senare har sitt föräldrahem i staden, går ju saken lättare att arrangera. Här möter dock säkerligen ett nytt hinder: vilken familj av medelklass vill släppa sin flicka som passopp i en främmande familj, när man kostat på henne uppfostran?

Och dock ha vi ett analogt fall just från Danmark, där en organisation som sagt satts i gång av de arbetslösa kontoristerna — eller deras vänner — att dessa i sina respektive hem eller ensamma rum åt familjer åtaga sig lagning och lappning av kläder, stoppning och dylikt, som samlar sig på hög i en barnrik familj, och vilket husmodern inte kan hinna med, om hon har ingen eller otillräcklig tjänarinnehjälp. Här gäller det ju ej direkt att bli passopp i familjen man lagat åt, man har ju sitt arbete hemma, men skillnaden är dock härfin.

Jag har inte med dessa rader velat framhålla, att det husliga arbetet är det enda, som står de platslösa kontoristerna öppet. Tvärtom. Det finns åtskilliga andra. Men det är det område, som är det vidsträcktaste, och erfarenheter på detsamma har ingen kvinna skada av att samla, antingen hon själv sedan får eget hem eller ej. Har hon inte läggning åt det hållet, så behöver hon ju endast taga arbetet som ett övergångsstadium. Men det kan också hända, att hemmets lugna och stilla värld bättre passar henne än den hårdare verkligheten ute på arbetsmarknaden, och att hon inte vill byta bort den sedan, om hon än bleve bjuden. Många ha av ren tillfällighet slungats bort från hemmet, där de egentligen hörde hemma och för dem är återbördandet till hemmet ej av ondo.

En överbefolkad bana.

Man kan fråga sig, och troligen med rätta, om icke för en del av de nu platslösa kontoristerna förändringen av levnadsbana måste bli permanent. Deras område har varit för överbefolkat och en gallring måste en gång förr eller senare ske, hur smärtsamt det än drabbar de utsedda offren. I allmänhet är det nog dock de underkvalificerade, som få gå — de som ha mindre utbildning och mindre fallenhet för yrket än de som få stanna kvar. Kunde dessa utgallrade finna nya verksamhetsområden, där de passade bättre, så vore ju förändringen av godo — sådana områden, där individen känner lycka i arbetet, inte bara i den höga lönen och de lediga kvällarna utan i arbetet självt. Tiderna ha nu blivit sådana, att vi få vara tacksamma, om vi få lov att arbeta. Förut visste vi i allmänhet inte hur vi skulle kunna slippa undan med så lindrigt arbete som möjligt. Det är straffet för detta vi nu med all sannolikhet få böja oss under.

Flickan som kunde stenografera, men inte skriva.

Så långt författarinnan. Under de svåra förhållandena på kontorsbanan just nu finns det — såsom redan av ovanstående framgår — trots allt också en ljus sida — det bara gäller ju att finna rätt på den. Och det är den, att det kanske nu äntligen skall ske en ändring i den uppfattningen, att kontorsbanan skall vara den stora försörjningsplatsen för alla unga flickor, vare sig de ha lust för yrket eller ej, äro kvalificerade eller ej. Nu rådande förhållanden — framhåller på tal härom för Idun sekreteraren i Kvinnliga Kontoristförbundet i Stockholm, fröken *Sigrid Ulrich* — göra att man ånyo kan framställa kravet på att unga flickor, som ge sig in på kontorsbanan, böra underkasta sig en viss utbildning, kanske en elevtid på kontoren utan lön. Hur är det nu? Jag vet t. ex., säger fröken Ulrich, en flicka, som hade genomgått flickskola och som lärt sig maskinskrivning och stenografi, men som faktiskt inte själv kunde formulera ett affärsbrev efter chefens anvisningar eller sätta några skiljetecken i det brev, han dikterade för henne. Och tillströmningen av unga flickor till banan tycks trots allt vara lika stor. Inte minst är det döttrar till hantverkare och arbetare, som tyckas finna kontorsbanan vara den enda om inte saliggörande så åtminstone bättregörande vägen.

5 Kr. pr kilo

rostat Java-Kaffe

rekommenderas som prisvärdigt

ARVID NORDQUISTS H.-A.-B.

Kunglig Hovleverantör

STOCKHOLM

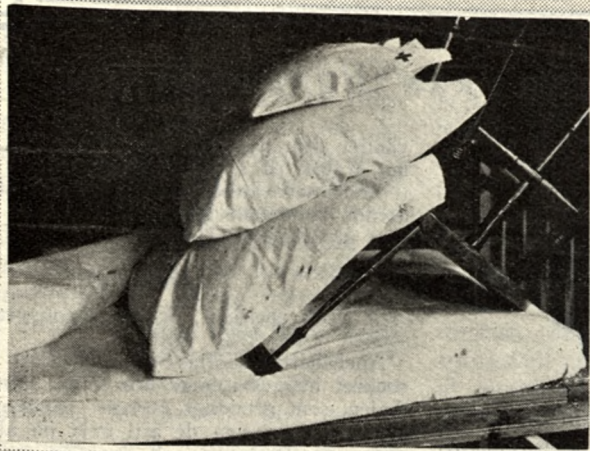
Kunglig Hovleverantör

3 Kr. pr kilo

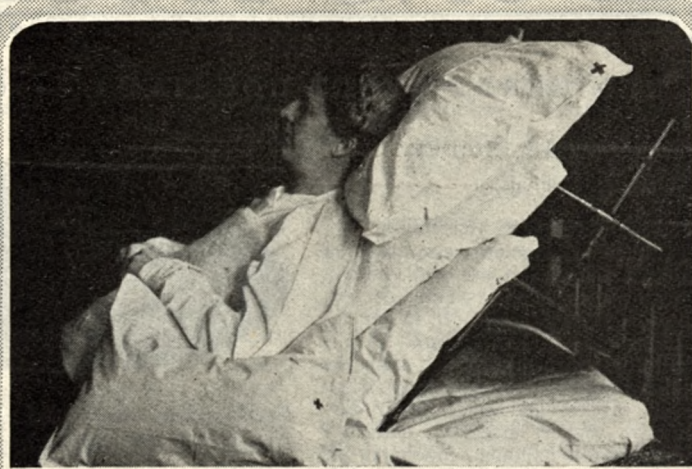
rostat Kaffe

utmärkt gott och prisvärdigt

Order till landsorten mot postförskott. Portofritt vid köp av 4 1/2 kg.

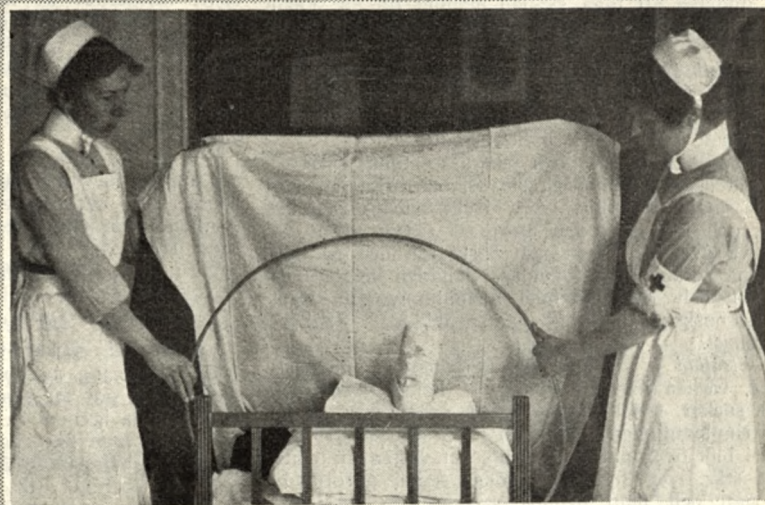
Ett bra ryggstöd.

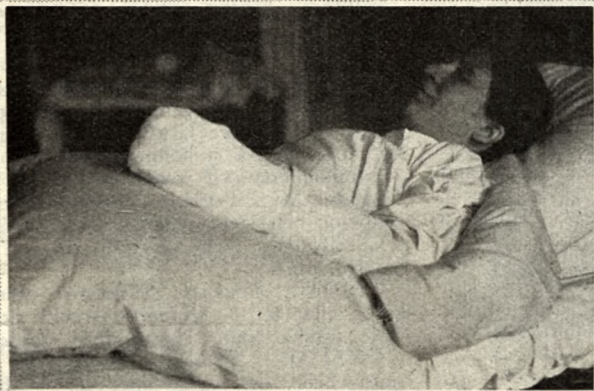
Även armarna måste ha stöd för att patienten skall känna fullständig vila.

Kuddarna måste vara jämnt lagda, så att inga avsatser finnas.

Den sjuka foten får ej utsättas för tryck av filt eller läcke.

En skadad arm bäddas alltid högt.

Vid koliksmärtor lindras ofta plågorna om man placerar en hårt hoprullad kudde under knäna.

De föregående uppsatserna i serien Sjukvård i hemmet återfinnas i nr. 46 och 51 för år 1921 samt nr. 2 och 10 för 1922.

V. Bäddningar för olika sjukdomar.

VID VISSA LUNG- OCH HJÄRTSJUKDOMAR ha patienterna ofta mycket svårt att andas i liggande ställning, och man måste då försöka att göra den sittande ställning, de måste intaga, så bekväm som möjligt. Att med uteslutande kuddar få ett stadigt stöd bakom ryggen är omöjligt; efter en stund ha kuddarna blivit tillplattade och patienten sjunkit ned igen. En bra ersättning för de sängstöd man på sjukhusen använder, har man i en vanlig kullstjälpt trästol, som man placerar under kuddarna. Fig. 1. Dessa måste vara lagda så att alla tomrum äro utfyllda i midjan, under skulderbladen

och bakom nacken. Dessutom måste man lägga ett par småkuddar under armarna, så att patienten känner den fullständiga vila, som är nödvändig för hans välbefinnande. Fig. 2.

Vid tillfällen då läkaren ordinerat högläge för benen (vid blodpropp, blodförgiftning) måste man bädda, så att underlaget är slätt och jämt och sakta stigande utan några avsatser, och att en liten hoprullad kudde lägges just ovanför hälen, så att denna vilar fritt utan tryck mot underlaget. Fig. 3. För att hindra filt eller täcke att trycka lägger man dem över ett par lån-

ga rottingar spända mitt över sängen. Fig. 4.

Bästa sättet att bereda stöd åt en skadad arm eller hand är att bädda upp den högt. Man måste då också lägga stöd för armbågen. Fig. 5.

Vid hastigt påkommande koliksmärtor lindras alltid plågorna om patienten lägger sig på rygg med uppdragna knän. För att stödja dessa, så att ställningen kan bibehållas, placerar man en i ett lakan hårt hoprullad kudde under knäna och fäster lakanets ändar under madrassen. Fig. 6.

Vid **Kraftnedsättning efter sjukdom** är järnmedicinen Idozan det bäst stärkande och aptitgivande medel. **Snabb och överraskande verkan** Intages lätt av såväl barn som äldre. Genom Idozans 5-dubbla järnhalt jämfört med andra dyl. prep. är detta preparat **avsevärt billigare än andra järnlösningar**. Rådfråga läkare. Fås på alla apotek.

IDOZAN
Skadar ej tänderna.

REDIGERAD AV IDA HÖGSTEDT. — GLIMTAR FRÅN IDUNS PROVKÖK.

NÅGOT OM FRUKTSALLADER.

(Eftertryck förbjudes.)

DÅ FLERA AV IDUNS LÄSARINNOR HA insänt förfrågningar med begäran om recept å olika fruktsallader, meddelas här nedan ett par beskrivningar å olika typer av denna uppfriskande dessert.

En av de frågande damerna begär att få ett recept där särskilt hallonkompott kan komma till användning. Nu skall först förutskickas den anmärkningen, att vad hallon beträffar, får salladen i fråga visserligen därav en mycket god smak, men däremot gärna ett mindre vackert utseende, detta senare beroende därpå, att hallonen innehålla ett ämne, som gärna meddelar andra frukter, särskilt råa sådana, en i grått skiftande blå-röd färg. Denna mindre vackra färgskiftning kan delvis förhindras om alla ingredienserna till salladen göras färdiga och blandas i skålen, och hallonkompotten sedan sist slås över eller omkring salladen. — Vidare bör man undvika att taga skållad mandel till en sallad där hallon ingår, enär mandelarna därav bliva fula i färg.

Fruktsallad 1, med hallonkompott, (för omkring 8 pers.). 4—6 äpplen, 6 apelsiner, 1 stor citron, 2 msk. socker, 6 goda fikon, 50—100 gr. hasselnötskärnor, ½ lit.-burk hallonkompott.

Apelsinerna skalas och skäras i tunna skivor. Äpplena skalas tunn och skivas, och fikonen skäras i smala strimlor. Alla fruktsorterna blandas raskt, och från citronen utpressas saften över det hela, varefter de i hett vatten sköljda och på duk avrunna nötkärnorna iblandas. Salladen lägges i en glasskål och överslås med hallonkompotten, som, om så önskas, försiktigt kan nedblandas. Serveras genast.

Fruktsallad 2. 5 apelsiner, 5 bananer, 5 äpplen, ¼ kg. vackra katrinplommon, ½ hekto sötmandel, 1 dcl. socker, 1 dcl. vatten, saften av en stor citron.

Katrinplommonen sköljas i flera vatten och få ligga i blöt över natten i så mycket vatten att detta drygt står över dem. De kokas sedan på följande dag nätt och jämt mjuka, varefter de försiktigt urkärnas. I öppningen instickes i stället en skållad mandel, vilken bör vara en smula synlig. — Sockret och vattnet få koka till en simmig lag, som tillsättes med citronsaften. Apelsinerna skalas och skäras i stora tärningar (eller skivor), äpplena skivas och likaså de från skalen befriade bananerna. Frukten blandas samman med resten av de skållade mandlarna och överslås med lagen, och salladen upplägges på kompottskål. Sist instickas här och var katrinplommonen.

Fruktsallader kunna för övrigt tillredas av snart sagt allt vad man har av färska frukter eller bär samt kompotter. En förträfflig sallad är t. ex. skivade apelsiner, blandade med kompott av jordgubbar eller klarbär, överströdd med valnötter eller hela eller skurna skållade mandlar. Likaså blir av inkokta päron eller persikor, skivade bananer och reine-claudekompott, blandad med stora nötkärnor, en delikat kompott.

Alla fruktsallader kunna tillsättas med 1—3 msk. punsch eller likör, vilken tillsats, i mångas tycke ger en angenäm brytning i smaken.

Av stor vikt vid all beredning av fruktsallad är att denna ej får omröras för mycket; sker detta, får man en mer eller mindre mosig och ej alltid för ögat så aptitligt lockande anrättning.

I. H.—DT.

APELSINER FÖR KONSERVERING (forts.).

(Eftertryck förbjudes.)

På Iduns hushållssida i föregående nummer lämnades ett par utförliga beskrivningar å kokning av apelsin- och pomeransmarmelader. Här nedan följer nu ytterligare en del anvisningar för beredandet av några konserveringsprodukter av den angenäma frukten.

Av apelsinernas skal beredes som bekant en i det finare bakhantverket samt konditorihanteringen särdeles användbar produkt, nämligen syltade och kanderade apelsinskal. Denna "sylt", om detta uttryck nu får användas, är också av stor nytta vid en hel del finare och enklare efterrätter, där såväl den vackra färgen som ock den goda, litet pikanta smaken hos de syltade skalen är av angenäm verkan.

Ej så sällan hör man personer beklaga sig över att deras syltade apelsinskal mögla och då ej endast ovanpå, som annars är bruk hos sylt, utan så gott som ända ned genom hela innehållet. Detta ledsamma faktum har sin upprinnelse från flera

Fruktsallad, bestående av skivad persikokompott och hackade äpplen och russin.

orsaker. Först och främst så ha skalen kunnat vara allt för gamla eller också ha de under den tid, de väntat på att hamna i syltgrytan ej skötts på det rätta sättet utan ha redan innan syltandet blivit influerade av mögelsporer. Vidare har av någon anledning kokningen av syltet, eller rättare sagt av lagen, ej upprepat erforderligt många gånger, samtidigt som sockerlagen möjligen också varit otillräcklig. Och så till sist har förvaringsplatsen varit olämplig, m. a. o. för fuktig eller för varm.

För att nu undvika, att de med så mycken möda och besvär insyltade apelsinskalen skola fördäras, lämnas här nedan några mångårigt beprövade anvisningar för syltproceduren, allt ifrån skalen lämnade frukterna ända tills de utsvällda och klara ligga i sin pergamentspapperstäckta burk.

Syltade apelsinskal.

Apelsinskal, socker, vatten.

Vid servering av apelsiner tillses att skalningen sker på så sätt att skalet med fruktkniven genomskäres ända igenom så att 4—6 jämnstora kilar bildas. När man har gäster, så kan detta arbete delvis försiggå innan serveringen, i det att skalet skäras och avdrages till mer än hälften då frukten ligger som i en näckrosformad skål. Gör man fruktsallad, uppstår ju också på en gång ett större antal skal. Man väljer tämligen tjockskaliga apelsiner, och lägger dessa i en kruka i rikligt med friskt vatten. Vattnet ombytes varje dag. Efter 4, på sin allra högsta höjd 5 dagar, avsköljes skalen, och läggas i en syltgryta och överslås med så mycket kallt vatten att detta drygt går över skalen. Vattnet bringas till kokning och skalen få sakta koka så länge, tills en vispkvist lätt går igenom dem. Vattnet fränsilas, och skalen få avrinna på duk under ¼ tim., varefter de vägas. Till varje kilo sålunda kokta och avrunna skal tages ¾ lit. vatten och 1 kg. och 1 hekto socker. Socker och vatten få koka till simmig lag, som vid prov kännes smått tråda sig mellan tummen och pekfingeret. Lagen hålles varm över de i en kruka eller burk och med översidan uppåt tätt nedlagda skalen. Burken övertäckes med en flerdubbel ren handduk och får stå på sval plats under 3 dagar. Lagen, nu tunn, fränsilas och får koka tills den är simmig, då den åter slås varm över skalen. Detta förfarande upprepas 4—5 gånger, då skalen bruka vara klara och genomträngda av lag. Man behöver ej vid lagens uppkokning koka själva denna, men är man ej fullt säker på sitt förvaringsrum, kan skalen dock läggas i lagen när denna sista gången omkokas och då få ett kort uppkok. Skalen nedlägges i torr glasburk, lagen slås över och burken övertäckes. — Skulle lagen ej fullt täcka skalen, bruka dessa vid ovanstående förfarande ej taga någon skada därav; är man ändå litet orolig för mögel, så lägger man de överskjutande skalen på ett flatt fat, tjockt strött med strösocker och

Fruktsallad med hela katrinplommon, apelsiner och riven ananas.

vänder dem på båda sidor i sockret, varefter skalen läggas på s. k. smörpapper och få själtorka i vanlig ugnsvärme, och får på så sätt de högt värderade kanderade apelsinskalen, som hålla sig hela året ut och ännu längre.

Apelsinsaft.

12 stora apelsiner, 65 gr. citronsyra, 3 kg. toppsocker, 3 lit. friskt vatten.

Apelsinerna sköljas och avtorkas noga. Toppsockret hugges i bitar och rives mot det gula av skalen, som grundligt avrives. Sockerstyckena läggas, allt efter som de äro gula på alla sidor, i en större porslinskruka och överslås med citronsyran. Fruktorna delas itu och all saften utpressas mycket noga och hålles över sockret. Skulle något av fruktköttet medfölja, betyder detta ingenting, blott ej något av det vita från skalen får medfölja. Sist påhålles det kalla vattnet och omröres med det övriga. Krukan övertäckes med en tallrik och får stå på sval plats 24—28 tim. (Ej längre!). Massan hålles därefter i silduk, och när all saft är genomrunnen, hålles den på rena, fullkomligt torra buteljer, vilka tillslutas av en propp, beredd av hårt snodd steriliserad bomull, som lätt doftas med salisylsyrepulver, varefter propparna överbindas med pergamentspapper.

Saft av apelsinskal.

Skal av 12 apelsiner, 1¼ lit. kokande vatten, 60 gr. citronsyra, 2 kg. socker.

Från apelsinskalen bortskäres allt det vita. Det gula skäres i fina strimlor och lägges i en porslinskruka. Vattnet får koka upp, tillsättes med ½ av citronsyran och hålles hett över skalen. Krukan övertäckes och får stå på sval plats 2 dygn (44—48 tim.), varefter skalen fränsilas. Saften tillsättes med resten av citronsyran samt sockret och röres med silversked eller ny träsked i tim. eller tills sockret är fullkomligt smält och saften är klar. Saften skummas och buteljeras som i föregående recept.

IDA HÖGSTEDT.

IDUNS KÖKSALMANACK.

(Eftertryck förbjudes.)

SÖNDAG. Frukost: Parisermörgåsar, stekt eller kokt potatis; smör, bröd, kaffe eller te, wienerkrans. — **Middag:** Gratinad fiskstuvning i snäckor; oxbringa à la bonne femme; potatistårta med katrinplommon och vispad grädd.

MÅNDAG. Frukost: Stekta stångryttare med rödbetor och stekt potatis, smör, bröd, kaffe eller te. — **Middag:** Stekt färsfylld sill och potatis; managrynsbrulé.

TISDAG. Frukost: Sillgratin, smör, bröd, ost, kaffe eller te. — **Middag:** Bräckt skinka och stuvad turksa bönor (insaltade); semlor och mjölk.

ONSDAG. Frukost: Raggmunk med lingon; smör, bröd, ost, kaffe eller te. — **Middag:** Stuvning av oxbringa och fläsk med grönsaker med enkel smördeggaller (köttet sedan söndagen) garnerad med sylt; Rabarberkräm och mjölk (inlagd rabarber).

TORSDAG. Frukost: Halstrad salt sill, potatis; smör, bröd, ost, kaffe eller te. — **Middag:** Ärtor och fläsk; ugnspannkaka med sylt (dubbel sats).

FREDAG. Frukost: Bräckt kory och stuvad potatis; smör, bröd, kaffe eller te. — **Middag:** Kokt gädda med pepparot, skirat smör och potatis. Choklad i kopp med muffins eller scones.

LÖRDAG. Frukost: Uppstekt pannkaka med lingon (rester sedan torsdagsmiddagen), smör, ost, bröd, kaffe eller te. — **Middag:** Köttfärs stekt i ugn omgiven av små lökar, kokt potatis; sago-soppa kokt på små torkad frukt.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Parisermörgåsar (för 6 pers.). — 12 skivor vitt bröd, 1½ msk. växtmargarin. — **Färs:** 3—3½ hekto malet oxkött, 1 tsk. salt, ¼ tsk. vitpeppar, 1 ägg, omkr. 1½ dcl. gräddmjölk, 1 msk. hackad lök, brynt i ½ msk. smör, 2 kokta potatisar, 2 msk. finhackade rödbetor, 1 liten msk. hackad kapris eller pickles (kan uteslutas), 1—2 msk. matolja eller skirat smör. — **Till stekning:** 2 msk. smör blandat med växtmargarin. Det malda köttet blandas med de rivna potatisarne, det vispade ägget och mjölken (Forts. sid. 288.)

MÄNNISKOR I SYSSLOR

MEDITATION AV GUSTAF OTTO ADELBERG.

ENKLA SYSSLOR OCH YRKEN OCH deras utövare äro ofta föremål för en ringaktning, som är oberättigad. Man tror sig ha rätt att utan vidare antaga, att den som är bunden vid en syssla, som icke innebär annat än en opersonlig verksamhet av enklaste slag, nödvändigtvis måste komma att lida av begränsning ifråga om synkrets och livsmål. Emellertid är detta icke fallet. Människor i enkla sysslor, som kanske på ett vis taga all deras uppmärksamhet och kraft i anspråk och detta inom ett högst begränsat område, äro oftast, just genom sysslans ensidighet och oförmåga att ingripa i det personligaste, från väsentlig synpunkt mindre helt upptagna därav, än andra, och även de själva, gärna tro, och hava oftast närmare till översikt, begrundan och levande idealitet, än de som redan i sin profession handskas med djupare och vidare intressen.

Särskilt intellektuellt fåfänga och högmodiga personer utbreda sig gärna vitt och brett över det mekaniska, automatiska, enkla arbetets faror; hur det verkar försoffande och nedbrytande på andlig livaktighet. Naturligtvis kan allt krävande och ihållande de arbete, i synnerhet om det är ensidigt ansträngande, förslappa nerver och sinnen och försätta ens vitalitet i ett dvalliknande tillstånd, närmande sig sömnen. Någon andlig försoffning behöver däremot ej äga rum: att intellektets och begärens vitalitet dämpas, betyder icke, att ens inre blick förskummas eller att hjärtats och känslornas takt och riktning angripes. I verkligheten innebär tvärtom en livsverksamhet, som medför uppodlad rörlighet i tankar och känslor, gärna stora vådor. Livliga och väl ordnade intressen fylla gärna sinnet med anspråksfulla later och leda till kortsynta mål. Det småviktiga, intressanta, spännande förvirrar och förkväver förmågan att begrunda och omfatta det viktigaste, djupaste, allvarligast gripande. Ivern att fylla en förstånds- och viljekrävande uppgift dövar och förvanskar ofta själens väsentligaste, dess andliga klarsynthet, kraft och fägring.

*

Av allt slags arbete är säkert kroppsarbetet det »renhårigaste». Vissa kontorsgöromål och liknande sysselsättningar, som blott fordra utförandet av ett klart begränsat arbete utan att, som sådana, påverka eller ens beröra vederbörandes inre uppfattning, äro också fria från grumliga anspråk och perspektiv. Den möda och tunga de pålägga är ett naturligt ont, den kraftutveckling och tillfredsställelse de skänka ett naturligt gott. Hur »blandat», hur vanskligt t. ex. lärarens-uppfostrarens kall, däromot. Utom den yttre mödan och tillfredsställelsen, om vilka ju intet annat kan sägas än beträffande varje arbete, tillkommer ett pinsamt inre tvång, som leder till våld både mot en själv och andra. Ty vid en yrkesmässig undervisning-uppfostran kan det ej undgås, att läraren, antingen på grund av andras föreskrifter eller som följd av sin egen iver att bemästra eller synas bemästra materialet, esomoftast blir tvungen att handskas lättsinnigt med sanningen och det som är eller borde vara hans innersta övertygelse. Och måste han ej för att åstadkomma det resultat, som fordras av honom eller som han föresatt sig själv att ernå, ovillkorligen ofta vara hård emot och

tvunga eller åtminstone söka auktoritativt och myndigt vägleda varelser, som måhända själva ha en mer levande insikt och mot vilka han i alla händelser ej kan hava någon självklar anledning eller rätt att spela översittare. En lärare-uppfostrare, åter, som hänsynslöst och grundligt prövar såväl de yttre förordningarna som sina egna tendenser i anseende till sanningsvärde och rättvisa och utbyter en oberättigad, anspråksfull myndighet mot en levande, i varje ögonblick känsligt avvägd förtrohet, utövar ej längre, i princip, sitt kall på ett yrkesmässigt sätt, när han ju först och främst uppträder som människa alldeles utan att fästa avseende vid, huruvida schemat störes därmed eller icke. Man skall, även om hans umgänge med lärjungarna synes verka uppfostrande, icke kunna definiera honom speciellt som lärare; han kommer snarare att göra intryck av att vara blott en vän, en kamrat eller en far, som omfattar disciplin med kärleksfullt deltagande utan att hysa lärarens speciella avsikter.

Kunna icke i verkligheten också alla andra tvetydiga yrken, vilkas utövande enligt allmänna normer innebär konflikter med samvetet, handhavas på detta personliga, fria, mänskliga vis? — men komma de ej därvid också att, liksom lärarens (i dess tvetydiga del), förlora sin karaktär av yrke och blott kvarstå som skilda

uttryck för människornas inbördes kärlek och samverkan? Måste man ej med andra ord antaga, att, ifall människornas samveten alltid voro vakna, deras inre blick alltid klar, deras hjärtan alltid varma, endast yrken av enklaste, »renhårigaste» slag komme att bestå, under det att allt tvetydigt, allt allmänt, officiellt reglerande enligt yrkesnormer av människornas inbördes förhållanden, komme att bortfalla för att ersättas av ett broderligt, varmt, ödmjukt tillmötesgående människorna emellan, utan alla hårda bestämmelser blott naturligt skiftande allt efter individernas olika karaktär och förmåga.

*

Man önskar sig frihet från det mekaniska tvång ett enkelt arbete medför och tror sig blott på så vis kunna utveckla sina mänskliga egenskaper. Att ifråga om tid och rum och arbetets art vara obunden kan visst vara eftersträvansvärt, men det är kanske i grunden huvudsakligen ett materiellt gott. Och den som ej under lasten av dagligt slit kan känna sitt människovärde och lyssna till sitt hjärtas röst, lär heller ej kunna göra det, ifall han befrias från en börda, som för övrigt knappast någon till slut kan helt undgå. Vad som skulle kunna verka betryckande vore väl i så fall mindre själva arbetet än underordandet, tvånget från andra människors sida, i den mån i synnerhet som det träffar personligt och kännes som utslag av våldstörst eller hårdhjärtad likgiltighet.

Att av andra människor bliva utsatt för en tydligt onödig och vårdslös hårdhet och bemötas av dem med råa, kalla blickar, är, antingen nu dessa hava något att bestämma i yttre måtto över en eller ej, alltid en pina. Hjärtat såras, och förbittras även gärna — men det förgås icke slutligt, så länge det i sin tur ej självt förhärdas. Ett pinat och kränkt hjärta behöver icke, därför att det självt skymfats, komma till att åstunda skymfarens roll. Är dess smärta genomträngande och levande, skall i stället dess värme och ömsinhet stegras. Och det skall så djupt sky och avsky våldets isande andedrätt, att det med uppflammande, samlad glöd, som en första livsbetingelse, skall motsätta sig, att om ock blott en fläkt av detsamma får intränga i dess egen sfär.

Livet bjuder överallt, i alla situationer, på så stora frestelser, att det kan synas likgiltigt, vilken yttre ställning man intar, då man ju ingenstädes kan komma undan. I striden mot dem skall man emellertid snart finna, att man, för att vara fullt rustad, i alla händelser får lov att alltid noga känna sin egen yttre ställnings karaktär och innebörd — och att en slutlig seger aldrig kan vinnas utan att man även i detalj lyckas bemästra och omvandla densamma i överensstämmelse med målets krav. Och skall man ej vid de »efterforskningar», som måste föregå utförandet, ovillkorligen som en första urskilningsprincip, upptäcka, att den största vådan icke är att hava en syssla, i vilken man sliter ont, förtrampas och skymfats, utan att det är långt vådligare att intaga en ställning, som är tryggare, men vars utövningsformer inbjuda till medveten känslolöshet, till ett självkärt översitteri, till en hjärtats hopplösa förhärdning.

En trevlig korsettskyddare.

HÄR FÖLJER ETT NYTT PLAGG I SERIEN av lättsydda underkläder, alla med virkad udd i kanten. Korsettskyddaren har också ett litet engelskt broderi. Mönster erhålles mot insändande av 60 öre till Mönsteravdelningen, Iduns Redaktion, Stockholm. De, som önska prov på picot eller på broderiet torde tillskriva fru B. Lidbäck, Iduns Redaktion, Stockholm och insända 60 öre för vardera garnityret, så översändes proverna snarast. Idun ber få uppmana mönsterbeställare att skriva tydligt namn och adress på sina rekvitioner.

Ärade kvartalsprenumeranter

erinras om att nytt kvartal stundar, varför prenumerationen genast bör verkställas för undvikande av avbrott i expeditionen.

Olle Hjortzberg: Barnporträtt.

Oscar Björck: Flickorna Janse.

Gustaf Cederström: Min far.

Oscar Björck: Blenda.

Bernhard Österman: Carl G. Laurin.

SJU PROFESSORER OCH EN HOV-intendent äro de konstnärer, som f. n. utställa i Nordiska Bokhandeln i Stockholm eleganta lilla utställningshall. Man förstår redan av det att det är en känd och erkänd konst, som här framträder — liksom modellerna höra till vad som är känt och erkänt i Sverige. Politik, bankvärld, vetenskap, societet — allt är här företrätt.

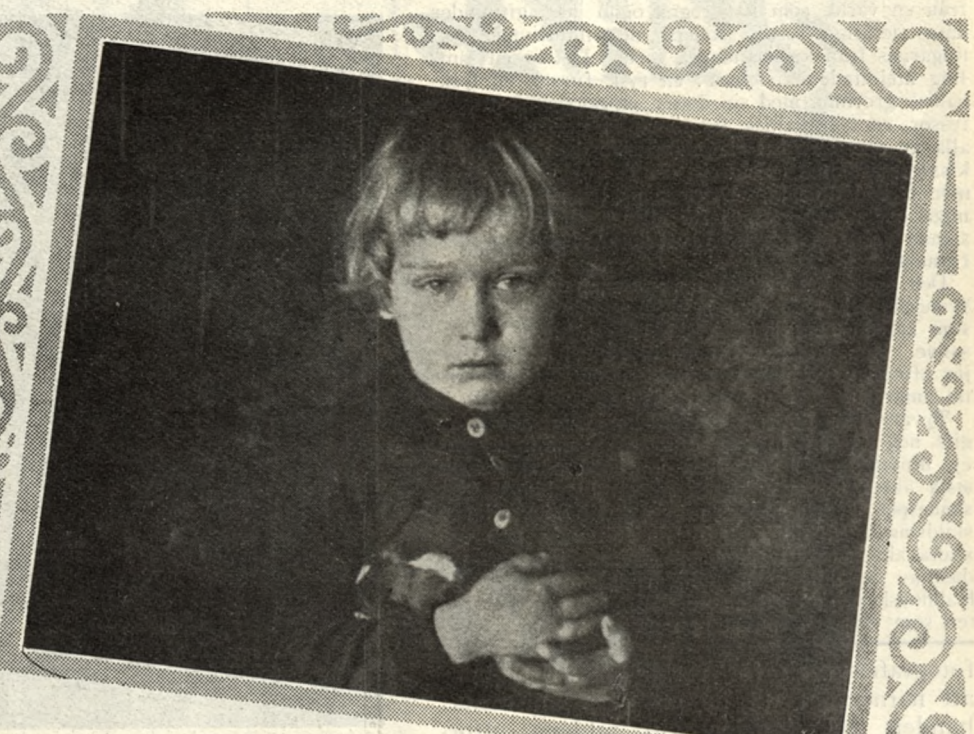
Liksom modellerna äro i galadräkt, är det emellertid åtminstone delvis en konst i så att säga gala: mycket präglas av något opersonligt, sällskapsmässigt avslipat. Men samtidigt utgör utställningen ett mycket intressant bildgalleri av kända samtida svenskar. Nestor bland utställarna är Georg von Rosen. Av honom finns tre dukar, präglade av hans gedigna, kultiverade porträttkonst. På ett mycket sympatiskt sätt framträder också Gustaf Cederströms konst. Oscar Björcks rätt stora samling gör ett genomgående mondänt intryck. Vidare utställa: bröderna Österman, Wilhelm Smith, Olle Hjortzberg och Emerich Stenberg.

Emerik Stenberg: Dampporträtt.

På den svenska avdelningen utmärker sig särskilt I. Hasselquists samling. Här en av de vackraste i denna samling med ett typiskt svenskt motiv.

Ur den svenska avdelningen: Hj. Ewertons "Gosse med hund", en i ramen trevligt insatt bild.

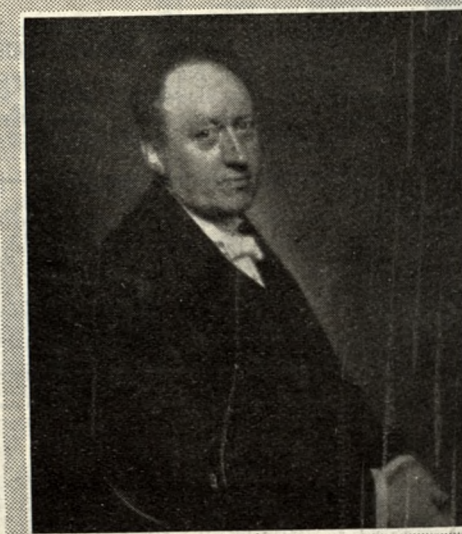
Ett Wien-fotografi av det lile sliskiga slag, som även en och annan svensk fotograf tagit upp efter den Berlinska "Schenker-skolan"

Denna amerikanska bild ger ett exempel på den utmärkta verkan, som åstadkommes medels mjukfocus med dess diffusion av det svarta in i det vita.

Ferd. Flodin har med detta porträtt av sin fru gett den svenska avdelningens kanske allra bästa sak.

Den lyske mästaren Nic. Perscheids fotografi av docenten Herzberg visar bl. a. en mönstergill modellering av huvudet.

VI HA IBLAND fått höra — och kanske med rätta — att kameran och kamerakonsten skadat vår konstnärliga blick, vår förmåga att se, när det gäller konst. Kameran har varit ett alltför gott optiskt instrument, bättre än ögat, och den har inte känt till några av de små misstag och synvillor, som höra skönhets väsen till. Kameran har varit för skarp, för obarmhärtig, den har varit grellt naturalistisk i sitt återgivande av detaljer. Det var väl därför man för en åtta, tio år sedan sökte en upprättelse för

Ett porträtt i den österrikiska avdelningen, vilket utmärker sig för både god modellering och förträfflig karaktäristik.

KVÄLLAR PÅ PARKETT.

ERNST DIDRINGS MED VISSA FÖRVÄNTNINGAR motsedda skådespel "Pension Bellevue" hade häromkvällen sin premiär på Dramatiska teatern.

Författaren har hämtat det förträffliga motivet från en värld, som hans egna ögon iakttagit under hans fleråriga resa i södern, de vinddrivna flyktningarnas från krigsländerna värld. Det är en samling utblottade existenser: en rysk furste, en tysk-baltisk grevinna med sin dotter, en persisk f. d. professor, en rysk-baltisk furstinna, en polska o. s. v., alla av omständigheterna sammanförda i ett tredje klassens pensionat i Schweiz, där de funnit en torftig men fredad tillflykt. Dagarna gå trista och enformiga under tyst resignation eller grubbel och förstenad sorg — allt är ju förlorat, hem, fränder, förmögenhet.

Den enda som resolut tar nappatag med det besynnerliga livet är den baltiska grevinnans dotter, som arbetar som uppapperska på ett hotell i Lausanne. Hon tröttnar emellertid på slitet och följer efter en tvekamp med modern en rik och brutal amerikanare, den nya tidens man, till U. S. A.

Tyvärr har det goda uppslaget icke tillvaratgits nog fantasifullt, de dramatiska möjligheterna ej utnyttjats till sin hela innebörd, vadan blott sista akten fått karaktären av ett handlingsmättat skådespel. Första aktens pensionatmiljö är, all god skildringskonst till trots delvis tröttande, och den andra aktens scener på hotellterrassen upplivas endast av den lilla sammandrabbningen mellan furst Kalinovski och amerikanaren. Eljes förlöper hela akten som ett enda monotont mummel. Undras för-

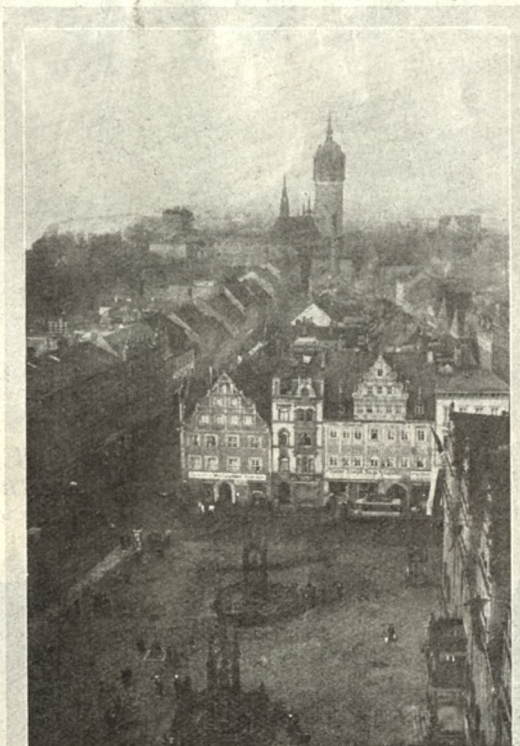
fotografiet (och för verkligheten!) genom att närma det till de grafiska konsterna: handen fick ingripa vid bildens utformande, fotografiet skulle så mycket som möjligt likna en etsning. Nu ha fotografikonstens älskare och idkare mestadels lämnat den ståndpunkten bakom sig. Fotografering skall vara en konst för sig, bilden ett resultat av rent fotografiska processer, det är den mening, de nu förfäktat och — förverkliga. Ty se, genom att utnyttja vad som egentligen är ett litet fel i kameran kan man nu över bilden breda den illusion, den skönhet, som saknades i fotografiet förut, när kameran var så barsk och kall i sitt sanningssägande, att sanningen blev rent av till lögn. Det är — enligt kändares mening — den s. k. mjukfocusmetoden, som skall ge lösningen. Den bygger som antytt på ett fel i objektivet, i det att kantstrålarna ej brytas samman i focus med centralstrålarna. På så sätt uppstår å bilden en diffusion av valörerna i varandra, som motsvarar ögats sätt att uppfatta. Ett utmärkt exempel på vad som menas ger den amerikanska landskapsbild, som återges på föregående sida. Där går det svarta i trädmassornas konturer svagt över i det vita, och lövverkets svarta massa hålles samman genom diffusionen. Det blir en skärpa i oskärpan.

Den utställning av fotografisk konst, som Fotografiska föreningen anordnat i Stockholm, i Nordiska Kompaniets utställningshall, ger en tillfälle att studera både mjukfocusproblemet och andra den moderna fotografikonstens mer eller mindre lyckligt lösta problem. Det är troligen den vackraste kollektion i sitt slag, som någonsin

Furst Kalinovski (hr Lars Hanson) och Elsa (fru Bosse) i skådespelet "Pension Bellevue". Almborg & Preinitz foto.

visats här. Den består av fyra avdelningar: en amerikansk, en engelsk, en österrikisk och en svensk. Både yrkesfotografen och amatören böra studera den, till uppbyggelse och självrannsakan. Ack, det finns så många andra problem än de här antydda tek-

Minnet av Luthers återkomst från Wartburg till Wittenberg den 6 mars 1522 har i den sistnämnda staden högtidligt firats i därvarande Lutherkyrka. Som representant för Sverige deltog vår ärke-

Från Skåne och Göteborg ha tävlingsjumpers redan börjat anlända. Tävlingstiden utgår 1 april, då alla damer, som vilja delta med handstickade eller -virkade jumper, torde ha insänt sina händers verk,

övrigt om ej regin här bort sätta litet liv i kafégästerna. Inte är väl terrassen utanför ett stort schweiziskt turisthotell befolkad med dylika panoptikonfigurer, de där varken kunna tala eller röra sig

Emellertid, med tredje akten får handlingen fart och stämning, replikerna mötas som korsande klinor, själ står mot själ, lidelse mot lidelse. Endast slutscenen spårar ur och tangerar det komiska, men då faller ridån...

Styckets manliga huvudfigurer, furst Kalinovski, en rysk drömmare, om som en kvinna, en varelse av idel själ och nerver och rörande i sitt förnedringstillstånd, återges av hr Lars Hanson lika ypperligt som författaren tecknat honom. I dylika roller är denne skådespelares temperament som en mjukt sjungande violin, där ingen ton på den rika skalan klickar. Som grevinnans dotter utmärkte sig fru Bosse i tredje aktens stora scener, där såväl den kränkta stoltheten som de ödmjuka dotterkänslorna fingo sitt adekvata uttryck. Att hon ej kunde göra den oväntade slutscenen trovärdig var ej hennes fel.

Fru Håkansson's sorgtyngda grevinna tillgrep i sista aktens uppgörelse med dottern vredens grövsta klubbslag, vilket nog icke var av nöden. I varje fall genomförde den värderade skådespelerskan sin roll intelligent som alltid.

Fru Appelberg väckte förtjänt uppmärksamhet i en karaktäristisk biroll. Övriga biroller hade jämväl förtjänstfulla framställare i några av teaterns talangfullaste artister. ARIEL.

niska, som den moderna fotografikonsten har att handskas med. De flesta av oss ha ju blivit fotograferade och redan av det skälet kommit att fundera över vad som är sanning och falskhet, effektsökeri och icke i kamerabilden. Nästan alla av de på andra sidan återgivna porträtten — såsom hovfotografen Flodins av sin fru, Perscheidts av docenten Hertzberg, Atelier Kolliners i Wien av Ellen Björnström, — äro sanna i all enkelhet och vackra på samma gång i sin modellering av huvudet. Men bläddra i vissa illustrerade utländska tidskrifter, och snart skall lögnen le mot er, söt och insmickrande, låt vara, men lögn i alla fall: tillgjordhet, effektsökeri, ibland så att säga kamerakonfektion helt enkelt. E. T. H.

Till slut några ord om utställningens anordnare, Fotografiska föreningen.

Föreningen stiftades 1888 och är den äldsta ännu verkande fotografiska sammanslutningen i landet. Dess syfte är *fotografiens höjande*: vetenskaplig fotografi och konstnärlig fotografi! Därför göres ingen skillnad mellan amatörer och yrkesfotografer, ej ens vid tävlingarne. Amatörerna äro i majoritet (omkr. 80 %); de bestå huvudsakligen av vetenskapsmän, ingenjörer, tjänstemän och affärsmän.

Föreningens nuvarande numerär är omkring 350; även damer (ehuru ett mycket ringa antal) tillhöra densamma.

Föreningen har under det senaste året haft sammanträde i regel två gånger i månaden med föredrag, föreläsning av skioptikonbilder etc. Den har vidare anordnat åtskilliga kurser i fotografiska ämnen, den anordnar varje februari en liten utställning med tävlan, den har ett rikt bibliotek och utger en egen tidskrift, "Nordisk Tidskrift för fotografi".

Nuvarande styrelsen är: docent John Hertzberg, ordf., förste revisor Henrik Schultzberg, v. ordf., fil. lic. Helmer Bäckström, sekreterare, stadskassör Gustaf Ankert, skattmästare, samt kassör Albert de Perre med docent Arvid Odencrants och arkitekt Ture Sellman, som suppleanter.

biskop. Bilderna här bredvid framställa dels ett parti av Wittenberg med Lutherkyrkan i fonden, dels i reformationsfesten deltagande teologie professorer och dekaner från universitetet i Halle.

med tydligt namn och adress. Alla tävlingsregler återfinnas i Idun nr. 4. Tre pris: 50, 25 och 15 kronor. Adressera försändelser till Jumper-tävlan, Iduns Redaktion, Stockholm.

Då mor är borta.

FÖR NÅGON TID SEDAN LÄSTES I EN av våra tidningar en liten skildring från ett hem, "där mor är borta", men väntades hem till kvällen. Där omtalades, hur far i huset skulle sköta hemmet och barnen en dag, och med vilken längtan hennes återkomst emotsågs. Ofrivilligt gingo tankarna då till alla dessa hem, där mor av sjukdom är nödsakad att lämna sitt hem och sina små, för att vara borta i veckor och månader, ja kanske för alltid. Hur gott är det inte då om far vet, att det finns en tillflykt för honom, dit han kan få sända sina små och vara fullt viss, att de få god vård och ett gott hem.

Centralmissionens Barnhem, "Hemmet för sjuka mödrars barn", är en sådan tillflykt. Där mottagas barn i alla åldrar, dock helst över ett år, för att vårdas och fostras tills mor blir frisk igen. Vilken trygghet är det icke för en sjuk mor, att veta att hennes små icke behöva fara illa, då hon själv är oförmögen att sköta dem, och vilken glädje då hon åter får hämta sina småttingar, välbehållna och välskötta, då hon fått hälsa och krafter åter.

Hemmet ligger bland tallar och granar på en vacker höjd med en vid och fri utsikt. Plats finns för närvarande för 25 barn, men inom kort kommer 5 platser till att beredas. Men för att kunna underhålla hemmet behövs ej så litet. Bortsett från den ringa inkomst, som avgifterna för en del av barnen inbringar, är hemmet fullständigt beroende av frivilliga gåvor. Dessutom vilar ännu en skuld på omkring kr. 20,000:— på hemmet. Barnhemmets adress är Skärsättra, Lidingö. Telefon: Skärsättra 140. En bild av barnhemmet synes här ovan.

Hemträdgården i mars och april.

REDAN I MARS BÖR MAN TÄNKA PÅ kulturen i hemträdgården. Men det är väl ändå bra tidigt, hör jag protesterande röster förkunna, då snön ännu betäcker marken och den är svårarbetad som en bergvägg. Men de förberedande arbetena vilja vi ändå börja med, för att ej tiden skall överrumpla oss. Till ett av dessa hör inköp av frö; det bör ske tidigt för att man skall säkert kunna få vad man önskar. Har man själv gammalt frö lägger man det försöksvis till groning för att räkna ut grobarheten, innan den egentliga sadden går av stapeln.

Här vill jag uppräknat några vackra blomsorter för hemmets trädgård, som jag själv funnit både härliga att se på och lätta att driva.

I slutet av mars eller början av april lägges en eller två drivbänkar. Här sås t. ex. Antirrhinum (Lejongap) i blandade färger eller om man så vill enfärgat såsom Antirrh. Morgenröthe (skarlakansröd med vitt svalg) eller Defiance (eldskarlak) eller Brilliantiosa (rosa färg). Antirrh. finnes både i hög, halvhög och dvärgform. Aster är så allmän så den behöver jag ej beskriva, men den bör man ej försumma att så i sin bänk, ty det är ju en prakfull höstblomma. Av lövkojor har jag funnit Dresdener remonterande sommarlövkoja vara bra. Tidigt uppdragen i bänk och utplanterad å kalljord blommar den sedan i juni och fortsätter hela sommaren. Fordrar en solig plats. Dianthus Chinensis (atrosanguinea) blodröd nejlika och Hedvigsnejlikor äro förtjusande gruppblommor. Hedvigs äro både blandade färger och röd, vit, lax eller rosa. En tämigen ny blomma är Dimorphothea aurantica. Plantan härstammar från Sydafrika. Bildar småbuskar

Tänk på Blomsterfonden!

Stockholm.

Riks & Allm. tel.: Namnanrop Blomsterfonden.

GAHNS

SPECIALITET:

1) Gahns äkta ASEPTIN-TVÅL.

Dryg, välgörande för huden. Lämpligaste "familjetvål."

2) Gahns äkta BORAX-BENZOE-TVÅL

(Mot finnar, pormask o. oren hy)

Beredd af finaste ingredienser i samråd m. framstående hudläkare.

Under rubr. "Hudens vård" läses i Iduns "Hjälpredda för Hemmet":

"Bland alla de medel, som rekommenderas för bevarande eller förbättrande af hyn, anses boraxbenzoe såsom det bästa. Mot finnar och oren hy är bästa medlet en längre tids begagnande af boraxbenzoe-tvål. . ."

TVÅLAR

För rekonvalescenter efter **influenza** är

Sanatogen

det bästa medlet till att återvinna förlorade krafter. Sanatogen rekommenderas av över 22000 läkare och användes bl. a. som styrkemedel vid:

1. nervlidanden	5. lungsjukdomar
2. rekonvalescens och alla svaghetsstillstånd	6. hjärt- och njurlidanden
3. mag- och tarmsjukdomar	7. barnsjukdomar
4. bleksot och blodbrist	8. gikt och sockersjuka samt vid rachitis (eng. sjukan).

Sanatogen-priserna äro sänkta från 1 mars.

Sanatogen fås på alla apotek och i drogaffärer.

ENDAST DE BÄSTA råvaror komma till användning vid framställning av Thule Cacao, som är oöverträffad i näringsvärde, smak och dryghet.

THULE CACAO

STEINWAY & SONS
STORT LAGER I ENSÄMMAENTUREN:
LUNDHOLMS PIANOMÅGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSSBERGSGATAN 39

L. SWENSONS
helförsilvrade prima
Bord-, Dessert-, Smör-,
Ost-, Frukt-, och Kräft-
KNIVAR
Observera stämpeln:
L. S.
Handpolerade
N: 12
Erhålles i alla juvelerare- och bosättningsaffärer. -- Tel. 51 Höör.

erbjuder
AVBETALNINGS-
KÖP
för
BOSÄTTNING
Vänd Eder till
BOSÄTTNINGSBYRÅN
A/B NORDISKA KOMPANIET

Goldwyn 60
TAND-CRÈME öre

Kameror
och alla slag
Foto-artiklar
BEGAR VÅR KATALOG N: 14!
HUGO SVENSSON & CO
GÖTEBORG

PARAMINT
PASTILLER
FORORDAS AV LÄKARE.
Vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid epidemier.
SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

A.-B. NORDISKA
TVÄTT- & STRYKINRÄTTNINGEN
LEVERERAR PÅ KORTASTE TID

HUSHÅLLSTVÄTT

SKONSAM OCH SAKKUNNIG BEHANDLING.
INGA FRÄTANDE ÄMNINGEN.
FÖRSTKLASSIGT ARBETE.

H. K. H. Kronprinsens
Hofleverantör

ALLM. TEL. NORR 9960 RIKS TEL. 30460

Vår mycket omtyckta
"3/4 kg. ask"

Choklad | endast
Konfekt | 5kr.
Marmelad | per ask

till landsorten fraktfritt 5:80 kr. pr. ask rekommenderas.

PERCY F. LUCK & CO

Mellins Food

är en världsberömd, lättsmält kraftnärings för barn, ammande mödrar, konvalescenter och ålderstigna samt för personer, som lida av mag- eller tarmsjukdomar. Förordas av läkare. Köpes i apotek, speceri- och drogaffärer. Mellins Food Depot, Malmö.

Sommarferier i Frankrike.

I likhet med föregående år anordnas av undertecknad för ett begränsat antal unga stud. damer och herrar i ålder omkr. 16—25 år en sex veckors ferieresa till den idylliska badorten S:t Cast invid S:t Malo i Bretagne. Flera dagars vistelse i Paris. Utflykter till sevärda platser. De härl. bad. Tennispl. Grundliga dagliga lektioner. Infödda unga lär. till ständigt umgänge. Utrasa över London med utfl. till Oxford. Hemfärd över Berlin. Fjölårets pris reduc. med 25 %. Prosp., ref. och upplysn. av kursens ledarinna.

Överstinnan Gabrielle Ringertz,
Skansen, Stockholm. Riks 713 31. Allm. 11 16.

JAMAICA BANANER

FRUKT OCH MAT
MEN DE MÅSTE VARA MOGNA

Receipt gratis!

Tillskriv
The Banana Company A.-B.
Norrländsgatan 16 - Stockholm.

i 30 cm. höjd, översållad med blommor i margueritform med orangefärg glänsande som atlas. Petunia finns såväl enfärgad som i blandning. Phlox är förtjusande såväl enfärgad som blandad. Resedan bör säs på en plats som ej är så iögonfallande, ty den blommar fort ut och gör sig ju ej så bra i grupp, men bör odlas för sin härliga doft. En vacker sommarplanta är Salpiglossis grandiflora. Blomman har en trumpets form och lyser i många färger. Är ej så allmän. Zinnia är en kraftig planta. Blommorna likna prästkragar.

Detta om sommarblommor. Av perenna vill jag rekommendera Viola bornuta (blå) som särskilt vacker både till helgrupp och kantväxt. Blommar ej förrän andra året, men sedan är efter år hela sommaren igenom och tills frosten kommer. En ny sorts pensé har skådat dagens ljus. Den heter Vidatri Hiemalis. Är särskilt härdig. Säs på hösten och blommar redan i april, då andra penséer ännu ej visat knoppar. Är tvåårig. Finnes såväl i en färg som blandade. Balkonghängnejlikor är en tämligen ny art i Sverige som förtjänar att odlas. Användes mycket i Schweiz och Sydtykland. Är en präktig ampelplanta som bär sina stora tättfyllda blommor på långa, hängande stjälkar. Odlas i kruka. En vacker slingerväxt är Ipomeea (blomman för dagen) i många färger. Lathyrus (luktärt) bör finnas i varje trädgård. Säs på kalljord i april vid staketet. Trevligt är också att säs gröna i två rader med en meter mellan raderna. När ärterna kommit upp sättas käppar, och emellan dem spänns starka band som ärterna slingra sig emellan. Man har hela sommaren ett tacksamt blomsterflor. Lathyrus ämpar sig ej för grupp utan planteras utmed långa lister eller på utkanten längs efter ett grönsaksland. Min favorit bland Lathyrus är Queen Alexandra, skarlakan, stor. Dessutom finns det ju en mångfald variationer.

Blomsterfröt som säs direkt på grupp äro t. ex. Tropheolum nanum, dvärgkrasse, Queen of Tom Thumb god till grupper; Zinnia, Delphinium candelabrum (riddarsporre), Prästkrage; Lupinus; Nemesia strumosa Luttoni, vill jag särskilt rekommendera, Linum (röd), Collintia bicolor äro lämpliga gruppväxter.

I mars läggas också begonialökar i krukor för att komma tidigt i blom. I mars säs selleri och tomatfrö i krukor som stå i fönstret tills de omskolas. Kunna senare utplanteras i bänk, men de som ej ha tillgång därtill, kunna omskola plantorna i kruka, och låta dem stå i varmt rum eller på veranda när solen börjar verka. Utplanteras på respektive 30 och 50 cm avstånd på friland i början av juni. Kålfrön såsom blomkål och bryssel säs i bänk. Vitkål och grönkål säs på friland i början av april. Rekvirera nu en katalog från närmaste fröhandel, däri kan man välja vilken sort man behöver. En katalog är en bra vägledare inom det hortikulturella området. SPINN VIDARE.

(Forts. fr. sid. 277.)
jas — på den tiden var man belåten med 20 kronor i månaden och maten och knappt någon semester — och tjänstgjorde först i leksaksavdelningen, sedan i bosättningsavdelningen. Efter 42 års plikttaget arbete har hon nu dragit sig tillbaka till ett välförtjänt otium under de erkännammaste vitsord från chefer och arbetskamrater.
Fröken Jenny Westerlund, den andre jubilarer, har tillhört Nordiska Kompaniets personal i 25 år och hela tiden varit verksam i inbetalningskassan. Då hon började hette affärshuset K. M. Lundberg och låg vid Storkyrkobrinken. Även fröken Wennerlund har skött sitt arbete på det mest nitiska och pliktrogna sätt och har gjort sig synnerligen omtyckt i affärshuset, där hon alltjämt är verksam.

Operasångerskan fröken Anna Karlsruhn har nyligen fyllt 70 år. Hon debuterade år 1878 på Kungliga operan och var anställd vid operascenen till 1912. Anna Karlsruhn var en framstående koloratur-sångerska och såsom sådan mycket uppburen av publiken. Många operavänner ha ännu i färskt minne hennes Philine i Mignon, Micaela i Carmen o. s. v. Sångerskan dekorerades 1897 med Literis et artibus.

Iduns hushållssida.

(Forts. fr. sid. 282.)
tillsättes i små portioner. När färsen är smidig och sammanhängande, iblandas den brynta löken, rödbeterna, kaprisen och kryddorna samt, om så önskas, matoljan. Färsen avsmakas med kryddorna och breddes tjockt på ena sidan av de smörbestrukna bröskivorna, vilka sedan stekas vackert bruna på båda sidor med köttisidan först. Serveras genast rykande varma med stekt eller kokt potatis.
Oxbringa à la bonne femme (för omkr. 6 pers. och två måltider). — 2—2½ kg. oxbringa (förbringa), ½—¾ kg. rimmat magert fläsk, vatten, 10 vitpepparkorn, 6 medelstora morötter, 3 dito palsternackor, 3 purjolökar. — 1 litet vitkålshuvud, köttspad, salt.
Oxbringan torkas med en duk, vriden i hett vatten och knäcks. Den lägges tillika med fläskstycket i så mycket kokande vatten att detta står

GUMMANS Tvättpulver

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner
RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Kryddsil, Maljessill, Apilbitor, Vingasill, Rensad anjovis i dill, Skinn- och benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkårl.
A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

LYONS

THE

är alltid bäst.

I parti hos:
Aktiebolaget AHLBERG & BRENNER
Stockholm.
I minut hos:
Conrad Andrén, Hornsg. 44 B, Sthlm.
F. J. Kahn, Kornhamnsg. 61, Sthlm.

Förständig och behaglig slemlösning vid katarrer, bronkit, influensa (förkylning), astma, kramp-hosta, rethosta, etc. vinnes snabbast och effektivast genom lungmedlet

TUSSIN

— Lagligt skyddat —
Då naturen själv i och för fördrivande av akuta sjukdomar begagnar sig av kroppens utsöndringar, så måste varje tillvägagående, som understöder naturen, med nödvändighet bidraga till sjukdomens botande.
Självljukt är det fördelaktigare och större utsikt till bot att avlägsna det sjuka slemmet än att inestänga det.
Tussin, välbeprövat sedan 20 år, är enkelt, naturligt och välgörande, rensar lungor och luftrör, då exempelvis ett segt slem sätter sig fast i lungan, som försvagats genom långvarig hosta. — Bruksanvisning medföljer.
Pris: 5 kr. Räcker en månad.
14:e upplagan (70—75 tusendet) av broschyren "Om Tussin" sändes jämte prospekt gratis på begäran.

"H. den 24.2.21. Jag har haft en ovärderlig nytta av Tussin och vill aldrig vara den förutan. Har erfärit så glädjande resultat att jag ingen gång förut gjort liknande — och jag har likväl använt många slag under min sjukdom. Rekommenderar den till alla, jag tycker vara i behov av effektivt hostmedel, och önskar bara att den vore att tillgå å sanatorierna. Vad lindring det vore att erhålla i stället för den eviga Rosén och codein, som bjudes vid alla tillfällen och omständigheter. Med högaktning S. D."

Originalbrevet till förestående utdrag har företetts mig, betygar Stockholm den 6 juli 1921.
Ex officio:
Uno Oldenburg,
Notarius Publicus

Fru HEDVIG LINDHOLM.
Uppländsgatan 68, Stockholm.

Efter influensa

Ferrin

Bästa Järnmedel,

Utmärkt stärkande.

Perenna Växter

100 st. i 50 vackra sorter, vårt val, med namn Kr. 25:—
50 st. i 25 vackra sorter, vårt val, med namn Kr. 15:—
25 st. i 13 vackra sorter, vårt val, med namn Kr. 10:—

Stam-, Thea- och Remontantrosor nya sorter, kraftiga exemplar billigast från

Linköpings Trädgårdsförening Rikstel. 1549 Katalog gratis o franko.

Fördärva ej Edra

dyrbara kläder genom försök med hemfärgning, utan sänd dem

till

LUNDBY

Skönfärgeri & Kem. Tvättanstalt, Göteborg

KUNGL. HOVLEVERANTÖR

Obs! Prisnedsättning. Obs!

Härligt

doftande och snö vitt linne får Ni, om Ni kokar det med Tomtens Tvättpulver.

Regina

Förmämsta märke för vantar och strumpor.

Finnes i varje välsorterad manufaktur-, tricot- och kortvaruaffär.

väl över köttet. När vattnet kokat upp, skummas noga och de ansade morötterna och palsternackorna läggs hela. Från purjolökarna skäres så mycket av bladen som delat sig från den ljusa delen av löken, och styckena läggs hela. Kryddor och salt (detta senare om ej fläsket är tillräckligt saltat) tillsätts, och alltsammans får sakta koka under slutet lock. Allt efter som de olika ingredienserna äro mjukkockta tagas de upp och hållas varma i litet av spadet. — Kålhuvudet putsas, och delas i 4-6 klyftor, som nederst vid stocken böra vara sammanhängande, och kokas mjukt i litet av det fetaste från köttspadet, utspätt med vatten och tillsatt med behöfligt salt. När anrättningen skall serveras, skäres kött och fläsk i vackra skivor och läggs på varmt fat samt omgives med de i stora stycken skurna rotsakerna, purjolökarna och kålhuvudklyftorna. Det hela begjutes med litet hett spad, och serveras varmt med nykokt, persiljebeströdd potatis.

Potatisårta med katrinplommon och grädde (för 6-8 pers.). 2 hekto växtmargarin, 2 hekto kokt, kall potatis, 2 hekto mjöl. — *Till fyllning:* ¼ kg. katrinplommon, vatten, 4 msk. socker, 2½ del. grädde.

Katrinplommonen sköljas väl i ett par ljumma vatten och läggs sedan i en kastrull, där de beströs med hälften av sockret och översläs med så mycket vatten att detta står drygt över dem. De få sedan stå och ytterst sakta koka tills de äro fullt mjuka och utsvällda. — På bakkbordet blandas alla ingredienserna till degen, (potatisen riven eller driven genom purépress), och när degen är smidig och jämn får den vila på svalt ställe 15-30 min. Den delas i 3 lika stora delar, vilka var och en utkavlas till drygt tallriksstora bottenar, som nagas och beströs med socker och genast gräddas i varm ugn. — Katrinplommonen befrias från kärnorna och finhackas eller utröres till mos och blandas i hälften av den med sockret hårt vispade gräddne, och om så önskas uttagas mandlarna ur kärnorna och finhackas samt blandas i grädden. Bottenarne hopläggas med massan emellan och tårtan garneras överst och på sidorna med återstoden av den vispade grädden.

Stekt färsfylld färsk sill (för 6 pers.) — 1½ kg. färsk sill, 1 msk. salt, 1 msk. ättika. — *Fyllning:* 8-10 anjovisar, 1 msk. smält smör eller margarin, 1 äggula, 4-5 msk. stötbröd, 5-6 msk. mjölk. — *Panering och stekning:* 1 äggvita (eller 1 helt ägg, 4-6 msk. mjölk, 3 msk. stötbröd, 3 msk. grovt rågmjöl, 2-3 msk. smör eller växtmargarin (eller god flottyr).

Sillen rensas och huvud, ryggen och alla fenor borttagas. Den ingnides med salt och ättika och får ligga 2-4 timmar. — Till fyllningen rensas och hackas ansjovisen och blandas med stötbrödet, det smälta smöret, äggulan och så mycket mjölk att färsen blir sammanhängande men ändå tämligen stadig. — Sillarne avtorkas noga och på varje lägges en smal rulle av färsen, varefter den hopvikas och fasttryckes. Penslas med den med mjölken vispade äggvitan (ännu bättre ett helt ägg), vändas i det sammanblandade stötbrödet och rågmjölet och stekas vackert gulbruna i fett, i en stekpanna ovanpå spisen. — Sillarne kunna även stekas i ugn, på så sätt att de fylla och panerade läggs tätt bredvid varandra på eldfast fat med ryggarne uppåt, och tämligen tätt beläggas med små smör- eller margarinflöckar. Stekas i varm ugn omkr. ½ tim.

Raggmunkar (för 6 pers.) — 2 lit. rå potatis, 4-5 del. vetemjöl, 1 tsk. salt, 1 liten tsk. socker; *Till stekning:* 1 hekto flottyr. Potatisen skalas tunnt, sköljes och rives på rivjärn. (Man bör inte falla för frestelsen att mala potatisen på köttkvarn!) Potatismassan blandas med mjölet, och kryddorna tillsätts. Av smeten gräddas tunna plåtar, som serveras heta med ett ej för sött lingonsylt. — Ännu bättre bli raggmunkarna, om de på gammaldags manér gräddas tre och tre i pannkakslagg eller stekpanna, då den främre kanten av varje raggmunk blir aptitligt ojämn och spröd. Skulle anrättningen önskas ännu mäktigare, ägges under stekningen på varje plätt en liten tesked små lätt bräckta tärningar av salt eller rökt fläsk.

Stuvning av oxbringa, fläsk och grönsaker (för 6 pers.). Rester av kokt kött och fläsk (omkr. 1 lit. i breda strimlor skuret kött och fläsk), ¾ lit. jordärtskockor, 2-3 purjolökar, 1½ msk. smör, 4 msk. mjöl, spad från köttet, jordärtskockspad, peppar, salt. — *Smördeg:* 100 gr. margarin, 100 gr. kokt, riven potatis, 100 gr. margarin 100 gr. kokt, riven potatis, 100 gr. vetemjöl.

Jordärtskockorna skrapas, sköljes och kokas tillika med den i stora stycken skurna purjolöken i lätt saltat vatten. Köttet och fläsket skäres i breda strimlor. Smör och mjöl sammanfråsas, kött- och jordärtskockspad påspådas, tills stuvningen blir som en simmig sås, vilken köttet och grönsakerna läggs att bliva genomvärmade. Stuvningen avsmakas med kryddor och upplägges på karott. Smördegen beredes som vid katrinplommontårtan är beskrivet och utrullas i smala längder som läggs på varandra så ett galler bildas så stort ungefär, att det kan tänkas täcka stuvningen. Runt gallret lägges en smal degrulle som något tillplattas. Gräddas i varm ugn gulbrun och lägges över stuvningen.

Då alla husmödrar erkänna att

ZENITH'S EXTRA VÄXT

förtjänar hedersplatsen som **finaste hushållsmör** bör det aldrig saknas i något hem.

Späda barn böra erhålla

en näring, som utvecklar hela barnorganismen och bevarar dess fulla hälsa. En snart 30-årig erfarenhet har visat, att intet näringsmedel bättre motsvarar dessa fördringar än

Nestlé's Barnmjöl

Det är ett pulver, berett av den renaste alpmjök, finpreparerade veteskorpor och socker. Varje moder kan med detta medel bereda sitt barn en ren o. närande soppa utan att behöva utsätta det för användandet av den ofta nog tvivelaktiga vanliga handelsmjölken.

TVÄTTA HEMMA

MED

«ELEKTRA»

Den moderna husmoderns tvätthjälps
Svitar 100kg tvätt pr dag
för en totalkostnad av
högst 15 öre pr kg

«ELEKTRA»

Levereras komplett med elekt risk motor samt med eller utan vridmaskin i olika storlekar från kr. 355.-

DEMONSTRERAS I VÅR UTSTÄLLNING
Vasagatan 40
Stockholm

RIKSTELF 9991

SJÖSTEDT & CO

STHLMSTEL. 15391

VIKINGABALK

Bröllop fire du, när årets skörd är inne enligt gammal sed i Nordens länder och när festlig stämning överallt du finne, tag ditt horn och säg till bröder, fränder:

"Viking skokräm är av varje sort den bästa, ty den håller skorna blanka, fina, och må ständigt, vänner, I som nu mig gästa, glädjens sol och våra skodon skina".

KINAMAGASINET

specialaffär för Kinesiska varor: Handvävda Siden, vita och randiga Tvätt-siden, Råsidan 3:— mtr., Textilier, antikt porslin m. m. Obs! Akta varor extra låga priser. HANDKNUTNA MATTOR nu inkomna från Svenska Kinamissionens Industriskola i Hoyanghsien. Vackra, outslitliga, prisbilliga. Beställningar utföras i alla storlekar, färger och mönster. Regeringsgatan 43, 1 tr., Stockholm. Riks. 30 86.

Rydbergs Blandning

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

Fläckuttagningsmedlet

Quillayol

Detta synnerligen praktiska och billiga medel för rengöring och tvättning av såväl ylle- och sidentyger som oljemålade och lackerade föremål finnes nu åter till salu å apotek samt i materialaffärer i flaskor å 0:60 och 1 kr.

APOTEKET LEJONET
MALMÖ.

VIKING
GULDPLATERADE
UR-KEDJOR
VARANTIGAST SMAKFULLAST
BILLIGAST
I parti hos Sveriges Ur-
makare A.-B., Sthlm.

LÄSARINNORNAS SPALT

FRÅGA.

Finnes någon av Iduns läsekrets, som vill ge adress på någon, som till försäljning vill mottaga hembakade käk. Käken är provad i Iduns provkök. "Skånebröd".

SVAR.

Sv. till Självförsörjande. Ni bör i första hand rådfråga den läkare, som skött Er. För min del vill jag avråda er från att resa så långt när ni lider av hjärtsjukdom. Det är så mycket som kan stöta till på en resa. Och skall ni då t. ex. rådfråga en läkare på främmande ort för ett tillkommet ont, så kan det vara vanskligt nog när läkaren inte känner till ert föregående onda. En läkare är inte mera än människa. Jag vet en älsklig flicka, som inte alls var sjuk. Bara litet klen. Och så skulle hon under semestern resa bort för att vila och bli mycket mycket duktig. På det främmande stället tillstötte ett ont. Då sökte hon en främmande läkare, som inte alls kände till hennes fysik. Han gav sina ordinationer. Hon följde dem och blev sämre. Reste hem. Vände sig så till sin vanlige läkare. Denne gillade inte alls den främmande läkarens ordinationer, utan förbjöd dem. Men det var för sent. Flickans onda förvärrades. Och så dog den älskliga flickan innan semestern var slut. Klena personer vars läkare känner till deras onda och deras fysik, bör enligt min mening, inte onödigtvis resa för långt bort ifrån en läkare som länge skött dem. Åtminstone stanna i sitt land. Här finns vi-loorter i vårt eget land. Annonser om sådana finns över allt. Se t. ex. första annonsen i det nummer av Idun där er fråga var inne, sid. 271. Man kan också vila och sköta sig i sitt hem, undvika det som ej passar ens onda och naturell. Noga följa läkarens föreskrifter. Ni kan också annonsera. I privatfamiljer kan ni nog också komma. Studera dessutom annonser just nu. Ebon.

Svar till A. R. M. Wiesbaden är i detta fall den badort som *bäst* skulle passa eder. Så finns i närheten av Stettin en mindre badort med namnet Baltzin. (Ut-märkta gyttjebad.) Från bägge kan prospekt beordras. Emellertid har på senaste tiden priserna på inackordering m. m. stigit ofantligt, vadan det kan bli ovisst, om ni — eftersom ni är obekant med språk och förhållanden i övrigt — ej kunde genomgå en badkur här hemma till ungefär samma kostnader. Resan ut, passvisering o. d. tar ju åtskilligt. Utan resvant sällskap bör ni avstå. Sök då i stället komma till Loka, Ronneby, Nybro eller någon annan plats Sverige, ty man kan inrätta sig billigt även där.

O. A.

Svar till en "drinkares hustru". Den åsyftade annonsen har under flera år ej varit synlig i svenska pressen, tills signaturen helt nyligen i en veckotidning fick se den på nytt dyka upp.

Det hela är att betrakta som rena humbugen. I början av seklet syntes ofta en annons, under-teknad en viss Delamotte, som påstod sig inneha ett ofelbart botemedel mot dryckenskap. År 1909 tillkännagavs i ett "meddelande" från "Byrån för upplysning om läkemedelsannonser" i Uppsala (professor Mörner?) följande: Pulvret Delamotte, även C. Delamottes efterträdare, som påstår sig vara elev av Institutet Pasteur, har icke varit elev av denna institution enligt uppgift

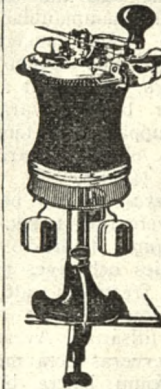
*Tänk, vad Mor är snäll, vad Mor är rar!
I sin omsorg för vår hälsa, som hon har,
och för att glädja oss, och glädja far,
Kanolds Monark-hon ger oss alla där.*

KANOLDS
Monark
CACAO & CHOKIAD

Olycksfall- och sjuk-
Skadestands-
Automobil-
Motorcykel-
Glas- o. Vattenskade-
försäkring.
Försäkrings A.-B. NORNAN, Göteborg.

En säker inkomst

erhålla alla, som köpa vår patenterade automatiska snabbstickningsmaskin FAVORIT. Maskinen kan tjänas in på två månader. Begär villkor och prospekt, som sändes mot ett 20 öres frimärke. Redbara manliga och kvinnliga agenter antagas. På förekomsten anledning få vi fästa ärade spekulanters uppmärksamhet på, att FAVORIT stickmaskiner ej äro att förväxla med andra mindervärdiga utländska rundstickningsmaskiner.

A.-B. HEMMASKINER
Kungsgatan 7, Stockholm. Avd. 7.

Fånga en Rätta är ej så lätt.

som många tror. Förstör gör hon titt och tätt, varhelst hon bor. Medlet att få på henne snart slut är det nu så välkända "Rättut".
Pris pr pkt Kr. 1.25.
BERNER & ZETTERSTRÖM,
Göteborg D.
Säljes å apotek, färg- och kemikalieaffärer samt specialaffärer på landet.

Om barnen

äro svaga och kraftlösa, ser tråda ut och saknar aptit, så giv dem

MUSTRIN

kraftnäringssmedel med Lecithin det är mycket stärkande, alstrar nya celler, är blod och muskelbildande, stärker benstommen och tillför nerverna och hjärnan näring, så att barnen få krafter för sin naturliga utveckling, beprövat av många mödrar med synnerligen gott resultat, pris pr burk 6 kr. + porto erhålles från

Mustrin-Fabriken
Stockholm 21.

Z-bageriets bröd.

Vörtlimpor (Carlzonslimpor), Kungsbröd, Formbröd m. m. finnes hos de flesta välsorterade brödböcker och livsmedelshandlande.

G. A. Carlzons Bageriaktiebolag, Z-bageriet
Döbelnsgatan 65, Stockholm.
A. T. N. 114 13. R. T. 87 03.

VICTORIAS LAVENDEL TVÅL FÖRNÄMSTA I SVERIGE

N I N O N
Oat-meal

*Nison är
hudcrëmen
par preference*

HYLIN & CO^s F. A. B.
STOCKHOLM

av dess föreståndare E. Roux. Gratisprovet består av *kräksalt* 0,15 gram; 8 kronorssatsen av *mjölsocker* till 1 öres värde och spår av *Cascara-Sagradabark* 1 milligram. Fullkomligt överksam.

Något senare började Mrs Margaret Andersons annons synas i en hel del olika svenska tidningar. Enligt dess innehåll, driven av en viss nyfikenhet, tillskrev undertecknad denna Mrs Anderson och erhöll till svar, att så snart hon fått mottaga ett visst belopp (vill minnas 12 à 15 kr.), skulle ett utomordentligt botemedel levereras, men den första satsen komme troligen ej att giva fullständig bot, utan behöves antagligen ännu en — omöjligt är ej att annonserna utgått från samma källa, tvärtom ganska troligt. I alla händelser kan man endast avråda från att uppmuntra dylikt geschäft. I stället tillrådes ni att söka hjälp hos en läkare, och rekommenderas D:r J. Billström, Kungsgat. 62, Sthlm, som undertecknad sport lär ha hjälpt flera i samma belägenhet. Men det är nödvändigt att ni tillsammans med er man besöker honom, så att han får en klar inblick i förhållandena. *Fru Olga.*

Svar till "Mångårig prenumerant". Ett mycket vackert alldeles nytt sländnät, virkat i stjärnor av blekt bomullsgarn och med tofsar till en enbetsläde, säljes för billigt pris. *Adr. Box 72, Nässjö.*

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga. Tacksam om någon med förhållandena i Italien fullt förtrogen ville godhetsfullt upplysa mig om hur levnadskostnaderna ungefär ställa sig därstädes. Ofta ser man i resebrev att en familj som hyr eller köper en villa i Italien kan därstädes leva på samma antal lire som kronor i Sverige. Är detta verkligen sant?

Kan någon bestämd plats med gott klimat och hyggliga människor rekommenderas? Är det för varmt vid Rivieran om sommaren för oss nordbor? Mycket tacksam för råd *H. T.*

Svar: Numera är det omöjligt att leva i Italien på samma antal lire som kronor här, men före kriget, då liran var värd 72 öre, kunde det väl gå för sig. Det billigaste man nu kan leva på i Italien, i enkel pension, är trettio lire om dagen. För denna summa får man rum, mat (tre måltider). Eftermiddagste, vin till maten och drickspengar kosta extra. Enkelt bordsvin betingar nu ett pris av 4 lire litern. Kan man hyra en villa och ha eget hushåll, kan man nedbringa dagliga kostnaderna till hälften — 15 lire pr person — förutsatt att familjen består av flera personer. Har ni vänner eller bekanta i Italien, som kunna hyra en villa för er räkning är ju detta fördelaktigt. Eljes torde det vara lämpligast att ni först tar in på en pension och orienterar er och själv väljer ut bostad. Den billigaste staden i Italien är nog Siena, där man ännu i höstas kunde leva för 20 lire pr dag i pension. Vi nordbor kunna knappast uthärda sommaren vid Rivieran, dock kan man bo där gott till midsommar. Förtjusande Rivieraplatsar på försommaren äro t. ex. Bordighera, Santa Margherita, Ospedaletto m. fl. I Siena liksom andra platser uppe i bergen är det skönt och rätt svält om sommaren, och kallt på vintern. Vill ni slå er ner i Florenstrakten, är det lämpligt först bo i staden en tid och därifrån göra efterforskningar efter villor i trakten t. ex. i Fiesole. Dock måste ni vara beredd på att ej finna bostad genast och lätt. Bostadsbristen är nämligen lika stor i Italien som i Sverige, och i Flo-

Gyllenhammars

HAFRE MUST

äter jag

Av SANGALLA the rekommendera vi våra kända märken "PEKOE SOUCHONG", "IMPERIAL", "ORDINARY" i originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

Togal -Tabletterna

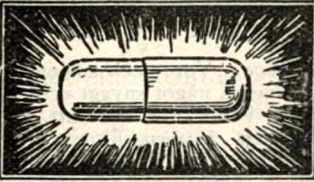
verka snabbt o. säkert vid
Reumatism Huvudvärk
Gikt Ischias
Nersmärtor Influensa
Inga skadliga biverkningar. Starkt urinsyrelösnande går Togal till till själva roten av det onda. Dess smärtstillande verkningar märkas genast, även sömnlöshet bekämpas med Togal.
Finnes å alla apotek.

SOLO-KAFFE
AB. MALMÖ
KAFFEKOMPANI
ÄR DET BÄSTA
SÄLJAKAFFET

KRYMPER EJ YLLE
Har du något som du är rädd om, så tvätta det med
LUX
(FRÅN SUNLIGHTFABRIKERNA)

SPIECKERS SANOKAPSLAR

stärka nerv- och muskelsystemet, skänka ungdomlig spänstighet, levnadsmood och energi, samtidigt som de undanröja trötthet, sömnlöshet och svaghets-tillstånd. Finnes å alla apotek och drogaffärer.
Ask om 10 kapslar (för 10 dagars bruk) kr. 2.25.
Ask om 20 kapslar (för 20 dagars bruk) kr. 4.25.
Liten kur (5 stora askar) kr. 20.—
Stor .. (10) kr. 38.50.

I två självsäkra finsmakare

äro gommen och tungspetsen ~ de låta inte gärna lura sig när det gäller mat eller dryck ~ Ska vi spela dem ett spratt? Bjud dem på två smörgåsar, en med prima mejerismör och en med

MUSTAD'S
"BÄSTA-VÄXT"

Bed dem sedan säga vilket som är vilket....

VOLTA

ELEKTRISKA STRYKJÄRN

av vår välkända tillverkning. 4 typer, 16 olika storl. lagerförsas. Ett normalt hushållsjärn med 330 watts effektförbrukn. drager en strömkostnad av endast 10 öre pr timme, räknat efter ett strömpris av 30 öre pr kw.

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
STOCKHOLM

“**Luvisca**”
(REGISTERED)
I SVERIGE INREG. VARUMÄRKE

är överträffad i slitstyrka och legans, krymper ej i tvätt och bevarar alltid sitt vackra utseende. “Luvisca” är lätt att tvätta och stryka och är idealtaget för damblusar, klädningar, pyjamas, barnkläder och herrskjortor.

För underhålliga efterrapningar eller s. k. ersättningskvalitéer oarnas. Den äkta varan har alltid namnet “LUDISCA” tryckt på stadkanten av varje meter.

“Luvisca” finnes i en mångfald vackra mönster och färgställningar.

Äkta “Luvisca” erhålles hos alla välsorterade manufakturaffärer i landet till ett fastställt pris av

Kronor 5:75 pr mtr.

Har Ni svårighet att anskaffa äkta “Luvisca” tillskriv då fabrikanterna
Messrs Samuel Courtauld & Co., (Foreign) Ltd.,
19 Aldermanbury, LONDON, E. C. 2.,

som beredvilligt namngiva Eder närmaste inköpskälla.

Vid sport- o. promenader

bör huden skyddas med en crem som är lagom fetrik. Oxygenolfabrikens **Amarant-Cold-Cream** är härvid idealisk. S. k. torra cremer, som bestå av tvål-skum och parfym, äro här vid fullständigt utan verkan.

Tellerins Växtmargarin
“Extra Väst”, pr. kg. kr. 2.—
Gräddmargarin
“Högsta Märket”, pr. kg. kr. 2.50
Obs! Garantimärket

HJALMAR UDDENBERGS ADVOKATBYRÅ

AKTENSKAPS-, ARVS-,
TESTAMENTS- OCH
FASTIGHETSMÅL . . .
RÄTTEGÅNGAR, VICE-
VÄRDSKAP M. M. . . .

Hjalmar Uddenberg. Einar Axel.
Led. av Sveriges Advokatsamfund.
Vasagatan 42, STOCKHOLM.

Birgitta

Äkta Citron-Crème.

Ofelbart medel mot sträv och narig hy
Bästa ansiktsmassagerème.
Utplånar rynkor o. ojämnheter i huden.
Tillverkas av saften av friska citroner.
Parfyeri S:ta Birgitta, Stockholm.
Pris kr. 3:—

Frälsningsarméns

Handelsdepartement,

Östermalmsgatan 24, Stockholm.
Filial: Södra Allég. 9, Göteborg.

Musikinstrument-,
Bok- och Pappershandel.
Manufaktur- och korta
varor. Reseffekter m. m.

Förstklassiga kvaliteter:

Kaffe. Teer. Kakao.
Skokräms.
Armévälv.

rens t. ex. begär man för en väning avträde på 5- 6,000 lire. Möjligen är det lättare att få tak över huvudet i småstäderna.

Fråga. Beder om upplysning vart av barnmorskekallet intresserad flicka bör vända sig för att få reda på fordringarna för inträdessökande.

Svar. Vänd er till Fredrika Bremerförbundets Upplysningsbyrå, Klarabergsgatan 48, Stockholm.

Fråga. Vore tacksam genom Eder få upplysning, vart man skall vända sig för att få köpa någon kokbok för “dietmat”.

Svar. Ett förträffligt arbete är den lilla, men innehållsrika boken *Sjukmat* av Ingeborg Valin och Ingeborg Schager.

Fråga. 1) Får jag införa en av mig från tyskan översatt novell i en svensk tidning, naturligtvis med angivande av både författarens och översättarens namn, utan att ha tillstånd därtill av det tyska förlaget, som utgett den bok i vilken denna novell ingår.

2) Finnes “Orchidéer” av Gustav Meyrink översatt till svenska? Tacksam för svar är

Svar. a) Numera måste man äga en författares tillåtelse innan man får översätta och publicera något av hans verk, är det så endast den minsta lilla skiss. I motsatt fall kan det bli en mycker dyrbar och tråkig historia för såväl översättare som utgivare. b) Vad angår “Orchidéer” så efterhör i närmaste större bokhandel.

Fråga. Hur skall en dopmiddag ordnas på trevligt sätt? Skall prästen och någon äldre gäst intaga hedersplatserna vid värdinnans sidor eller komma bröder vid en sådan familjefest före dem? Tacksam för svar är

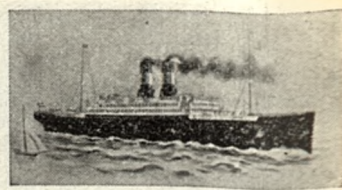
Svar. Vid en dopmiddag följes i allmänhet den placering som är bruklig vid en vanlig, större eller enklare högtidsmiddag. Att dopförrättaren får sin plats på värdinnans vänstra sida (hedersplatsen) faller av sig själv, liksom att hennes far, svärfar eller annan närmare (äldre) släkting får sin plats på hennes högra sida.

Fråga. Godhetsfullt inför i svarsavdelningen adress å några finare hushållsskolor i Stockholm under signatur “E. L.”. Tacksam för svar är

Svar. I Stockholm finnas två utmärkta hushållsskolor, vilka sedan flera år tillbaka äga ett mycket gott anseende. — Den ena inehaves av Fru Jenny Åkerström-Söderström, 6 Nybrogatan, Stockholm; den andra av Fru Elisabeth Östman-Sundstrand, Klarabergsgatan 40, Stockholm. — Skriv och begär prospekt från resp. skolor, så får ni detaljerade upplysningar.

Fråga: Vore tacksam om upplysning på något snyggt och billigt hotell i Berlin, Frankfurt, Basel, Dresden, Luzern, Florens, Venedig, Rom och Neapel.

Svar: Ett bra hotell i Berlin, centralt beläget nära Linden, är Hotel Hohenzollern, Behrenstrasse. I Frankfurt: Hospitz Savoy-Hotel, Wiesenhüttenstrasse 42 och Baseler-Hof (kristligt hospitz:) Wiesenhüttenplatz 25. I Dresden: Hospitz Zinzendorfstr. 17. I Florens: Hotel Cavour, Hotel Bonciani. En trevlig restaurang i Florens är Lavi i Palazzo Antinoris källare, hörnet av Via Tornabuoni och via du Trebbio. I Venedig: Hotell Cavaletto bredvid Marcusplatsen och hotell Gabrielli, enkelt och billigt. I Rom: Hotell Hassler, Hotell Santa Chiara,

Direkt Linie till Amerika

Skandinavien-Amerika Linien

Skeppsbron 16, Stockholm.
Tel. adr. Transatlantic R. T. 7890.

SINGER
HEMMETS SYTIASKIN

På svenska

språket är Handbok i Hardangersörm utkommen. 90 illustr. Pris 1:75. Favorit-Exp., Hornsgatan 116. Sthlm. Aterförsäljare rabatt.

Förstör ej Eder hy

med vatten utan använd Velvet Complexion, den amerikanska kvinnans bästa skönhetsmedel mot rynkor, röd och ören hy. Velvet Complexion (sammetshy) innehåller äkta mandel och försäljes i alla parfymaffärer. Pris per flaska 5:— och 8:— kronor. Generalagent: A/B Parfymeri R. Barlach Stockholm C.

Det är så långsamt att vänta.
Men lär han med sig som han lovat en
från M. ZADIG Divinia, då förklarar jag

Består alltid

MAIZENA

Oöfverträfflig

såser,

bakning,

maizenagröt

CAP

Praliner ytterst delikata

Kinesiska Silkes-pioner

Blomsterlökar, rosor m. m. för värplantering. Se vår stora annons i förra och nästa n:r av Idun. Rek. v. snarast. Widnertz' Fröhandel, Hälsingborg 10

Tänk alltid på NORMANS

vid behov av Glas och Porslin.
Tegnérsgatan 23. — Odengatan 41.

Använd
alltid

Kalmar Risstärkelse

och Ni blir belåtna med resultatet.
Kalmar Ångvarns A.-B.

För trädgård och balkong

Kinesiska silkepioner (pingstrosor), kraftiga rotknölar Kr. 1,25 pr st. Kraftiga planter med rotklump å 50 öre av Cactus-, Pompon- & Pion-dahlör, Fuchsiör, Pelargonier, vanliga o. häng-, 40 öre för Begonier, Petunior m. fl. Kraftiga exemplar av Rosor, polyanta o. storbl., 1,25, Syrénér 3 kr., Hydrangeor 2,—, Dracaenor o. Aucubor för grupp och urnor resp. 3,— och 5,— kr. Bästa varor och färgurval. Sort- och färgförteckning franco på begäran. BLOMSTERHANDELN FLORA, — Kristinehamn. —

Äkta Vadstena Spetsar

säljes billigast från
ELSA PETERSONS SPETSFAFFÄR
Skeningegatan 21, Vadstena.
Prover på begäran.

A/B NYMANS VERKSTÄDER UPPSALA

Skandinavians största specialfabrik för velocipeder och velocipeddelar. Bästa inköpskälla för återförsäljare.

BÄST VILAR MAN Å

STALRESARMADRASSEN I DE AL
Hygienisk - Billig - Hållbar
Prislista gratis och franko
AKTIEBOLAGET RESAR
Tel. 780 Karlstad Tel. 780

(enkelt) vid Pantheon. I Neapel: Hotel Continental.

DEN FÖRSTA SVENSKA elektriska tvättmaskinen har nu förts i marknaden av firman Sjöstedt & C:o, Stockholm. Så vitt man kan döma av en kort demonstration, är den nya apparaten en mycket värdefull hjälp för husmodern. I motsats till de utländska elektriska tvättmaskinerna har Elektra ett kar av trä — ek — som håller värmen i tvättvattnet bättre än de andra maskinernas metallkar. Vidare är den betydligt billigare. Den förekommer i tre storlekar, rymmande cirka 80, 100 och 150 liter för resp. 355, 380 och 405 kronor, utan vridmaskin. Vridmaskinen fördyrar apparaten med omkring 120 kronor.

Kläderna, som skola tvättas, såpas in — grönsåpa är det starkaste tvättmedel, som lär behövas — och läggas i blöt, vridas ur och läggas i karet, varefter vatten påhålles. Motorn får gå 8—10 minuter varefter kläderna tagas upp och granskas. De plagg, som så behöva, få gå igenom maskinen än en gång, varefter de sköljas på vanligt vis. En stor fördel är att en stor tvätt kan skötas av en enda person, och medan en tvättgumma som tvättar kläderna för hand, endast kan medhitta högst 30 kilo pr dag kan man i en 100-litersmaskin tvätta 100 kilo. Kostnaderna bli inklusive tvättmedel, bränsle och ström omkring tio öre pr kilo.

BREVLÅDA

RED:S BREVLÅDA.

"Skånsk husmor" torde uppge adress till redaktionen.

"Bildad tyska", som insände ett svar till A. R. M. torde uppge sin adress till redaktionen, då A. R. M. önskar personlig korrespondens.

"Emve" torde likaså uppge adress.

"28-årig fru". Alla förfrågningar till Skönhetsinstitutet såväl som på frågeavdelningen och Läsarinornas spalt äro avgiftsfria. Svar på er fråga kommer så snart Skönhetsdoktorn expedierat de förut inskickade.

IDUNS PRISTÄVLING i n:o 12.

ETT GÖMT ORDSPRÅK.

I dag är Elsa mycket bättre, varför vi hysa gott hopp.

En grov stock flöt i älven.

Köp en kaka lim åt mig, när du går till handelsboden.

Det är roligare att leka än att läsa.

Därom vet jag intet.

Kom skall du få smaka mitt äpple.

Tag ett ord ur varje mening och skriv de tagna orden efter varandra. Om de rätta tagits, bildade de då ett ordspråk.

ALDERSPROBLEM.

Agaton Ring blev kär vid mycket unga år. Der flicka, som var föremål för hans böjelse, var ganska mycket äldre. Sju år förut hade hon varit jämnt dubbelt så gammal som han. Efter elva års förlopp kunde de äntligen gifta sig. Då var han dubbelt så gammal som hon var, då hon var dubbelt så gammal som han. Hur gammal var Agaton Ring, när han stod brudgum.

Lösning å ovanstående uppgifter skola vara redaktionen tillhanda i kuvert märkt Pristävling i n:r 12, Iduns redaktion, Stockholm, före 3 april. För var och en av de tre först anträffade riktiga lösningarna betalar redaktionen 5 kronor.

Det bästa är det billigaste

Den tvål Ni använder inverkar på Eder hud flera gånger dagligen. Denna inverkan undgår icke att lämna spår efter sig. Har ni begagnat Eder av en dålig tvål, skall Eder hud också ovillkorligen taga skada därav, den skall bli torr, narig och ful. Så länge Ni är ung, tror Ni måhända att Ni saklöst kan bjuda Eder hud vad som helst, men en vacker dag skall Ni icke kunna underlåta att se följderna, och Ni skall ångra Eder. Använder Ni däremot en god tvål, skall den vara och hålla Eder skinn friskt och ge Eder en ungdomlig hudfärg. Därför skall Ni snart komma på enklara medel, som också är den billigaste, och som den bästa tvål är. Det är den som har en god tvåls egenhet, som är att den är framställd av de bästa materialier, iftet är tillsatt som kan göra den utövande mera tilltalande på bekostnad av deras inverkan på huden, deras inverkan på skinnets är så mild och välgörande, att även den ömtåligaste hud skall icke endast kunna tåla dem men bliva förbättrad av deras användande. Deras parfym är så diskret att den skall falla alla i smaken. När härtill kan fogas, att Colgates tvålar obestriddligen äro goda, men likafullt i inköp icke ställa sig dyra, skall Ni inse att Colgates tvålar äro de som alla och en var böra bruka. Försök den därför redan nästa gång Ni ämnar inköpa tvål, och vi äro förvissade om, att Ni för framtiden aldrig skall kunna tänka Eder att begagna annan tvål än Colgates.

Tänk på det

Colgates Tvålar fås överallt

Colgate & Co

VILKEN TIDNING

SER NI MEST I BILDADE SVENSKA HEM? SVENSKA DAGBLADET

SOM ÄR FAMILJENS TIDNING FRAMFÖR ANDRA OCH
DÄR ALLA FINNA VAD SOM INTRESSERAR DEM!

Äter
Ni
havregröt ?

Vet Ni
huru den
skall smaka ?

Har Ni
provat
AXA ?

Mjäll och därmed förenade obehag försvinna efter en kort tids användande av Elfströms medicinska SVAVEL-TJARTVAL N:o 1. Exp. mot postförskott å kr. 3 pr st. fraktfritt. Tillskriv genast Elfströms Tekn. Fabrik, Gävle 2.

Ni kan vara säker

på att "ZELOS ALUMINIUMPUTS" är fritt från syror och andra förhänderna eller metallen frätande beständigheter. Tillverkare: Fabriken Zelos, Göteborg. Aterförsäljare antagas.

Skånska Nationaldräkter

för damer och barn i korrekta häradsmodeller och handvävda tyger. Förkläden, livstycken, klutar, kjoltyger m. m. Fotografi och beskrivning sändes. Uppgiv mått! Provnings obehövlighet. Ingrid Anderson, Baltzarsgatan 27, Malmö. R. T. 39 42.

Oatine

UNDERLÅT ICKE ATT GÖRA ERT ANSIKTE SA TILLTALANDE SOM MÖJLIGT. OATINE rengör bättre än tvål och vatten. Porerna bli fullkomligt rengjorda från damm och smuts, blott vid lätt ingnidning och avtorkning strax efteråt. Oatine skyddar huden och skapar ny hud genom ständig behandling, och huden blir klar, frisk och vacker.

Begär endast OATINE "Vit crème, grönt lock" och tillbakavisa alla efterrapningar. Fås i burk, eller tub kr. 3:—, och stor burk (tredubbelt innehåll) kr. 6:—.

OATINE SNÖV är fin, snövit och mycket dryg i bruket och är vällyktad och uppsuges ögonblickligen vid lätt ingnidning. Genom ständig användning bevaras huden smidig, klar, mjuk och vacker. Fås i burkar av samma storlek. Kr. 3:— och 6:—.

Fås överallt, eller skriv till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Det kan aldrig nog påpekas att

ALFA KO

ARBOGA
Fabrikens högsta märke är af all margarin den förnämsta.

SVENSKA MEDICINALVÄXTFÖRENINGENS
torkade blåbär, lingon, spenat, dill, sopprötter m. m.
Högsta kvalitet. Billiga, hållbara, lätta att förvara och enkla att använda. Bären ge utmärkte soppor. Lingonen ge dessutom en god sylt. Sopprötterna ge med obetydlig fettlösats en välsmakande buljong. Utförlig beskrivning medföljer varje kartong. Finnas i varje välsorterad specieraffär.
OBS! Förekomma i minut endast i våra kartonger.

Önskar Ni uppfriska

Edra kunskaper i engelska språket, önskar Ni uppehålla dem på ett angenämt och bekvämt sätt och vill Ni läsa engelsk litteratur på originalspråket utan att behöva slösa bort Er dyrbara tid med att leta i lexikon, då måste Ni skaffa Eder

The English-Swedish Magazine
Engelsk-Svenska Tidskriften]

Detta magasin utgives på engelska med parallell svensk översättning under medverkan av framstående engelska och amerikanska författare jämte Ernst Lundquist som översättare.

Lösnummer å 1 kr. till salu överallt.

Pren.: Helår 10 kr., halvår 5:50, på posten, i bokhandel och portofritt från tidskriftens Red. och Exp. Västerlånggatan 65, Stockholm. At. 49 46. Provnnummer sändas gratis på begäran.

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättmalat föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tagas av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram.
Fås å alla apotek.

PERUKMAKARE SVEN ELFTMAN

Alb. G. Fahlstedts Eftr.
NYTORGS G. 21 B. - STOCKHOLM.
Fullständig Perukmakarirörelse. Specialitet: Konstnärligt utförda Damperucker för dagligt bruk.
Allm. Tel. 3741.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arvika: Arvika Nyheter.	Luleå: Norrbottens-Kuriren.
Avesta: Avesta-Posten.	Lysekil: Lysekils-Posten.
Borlänge: Borlänge Tidning.	Malmö: Skånska Aftonbladet.
Borås: Borås Tidning.	Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
Engelholm: Engelholms Tidning.	Mora: Mora Tidning.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.	Norrköping: Norrköpings Tidningar.
Falun: Falu-Kuriren.	Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Gevle: Gevle-Posten.	Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Halmstad: Hallandsposten.	Skövde: Skaraborgs Läns Annonssblad
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	Sollefteå: Sollefteå-Bladet.
Hudiksvall: Hudiksvalls-Tidningen	Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad	Säter: Sätters Tidning.
Härnösand: Härnösands-Posten.	Söderhamn: Söderhamns Tidning.
Höganäs: Höganäs Tidning.	Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Hörby: Hörby Dagblad.	Uddevalla: Bohuslänningen.
Jönköping: Smålands Allehanda.	Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Kalmar: Barometern.	Upsala: Tidningen Upsala.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	Visby: Gotlänningen.
Karlstad: Värmlands Läns Tidning.	Västervik: Västerviks-Tidningen.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren	Växjö: Nya Växjöbladet.
Landskrona: Landskrona-Posten.	Örebro: Örebro Dagblad.
Linköping: Östgöten.	Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Ludvika: Ludvika Tidning.	Östersund: Jämtlands-Posten.

Duktyger - Handdukar Vita vävnader
till fabrikspriser
Almedahls Förs.-Magasin
OBS! 55 Kungsgatan 55. OBS!
G Ö T E B O R G

Släktforskning

i svenska och utländska arkiv utföres av
Kyrkoherde H. Södersteen,
Askersund.

Påsksmällar.

Smällare, grodor, kanonskott, raketer, bomber, solar samt andra artiklar, lämpliga för påsken. Vi garanterar förstklassiga varor till absolut billigaste priser. Hrr handlande ombedes insända rekvisitioner snarast. Illustrerad katalog mot porto.

HAMMARGREN & C:o,
Kungsgatan 15, Göteborg.
Tel.-adr. "Grenhammar". Rt. 16199.

Millioner förstöra sitt hår med sprithaltigt och felaktigt sammansatta hårvatten, grönsåpa, såpsprit m. fl. otjänliga hemkurer. Ni behöver ej med bekymmer se håret falla bort, om ni tillskriver Specialisten i hårsjukdomar **VALENTIN LINDBERG**, Kommandörsg. 12, Sthlm, träffas kl. 12 - 2 vard. Flera tusen bevis finnas från botade skalliga och tunnåriga personer. Uppgiv ålder, sjukdomens art m. m. Bifoga 40 öre för svar i diskret brev. Mina behandlingsmetoder äro berömda av såväl vetenskap, press som allmänhet.

VARFÖR ÄR NI SJUK

då HOMEOPATIEN bevisligen är den bästa hjälparen vid alla sjukdomar. Ring, skriv eller gör oss ett besök. Fråglista för sjukdomsbeskrivning på begäran.

Vänd Eder med förtroende till

WESTLUNDS

Fysikal. & Homeopatiska Inst.

Hom. läkare.

Vardagar 10—2.
Aftonmottagn.: Tisd. o. Fred. 6—7 e. m.
R. T. 121 25. A. T. 237 36.
Kl. V. Kyrkog. 5, 3 tr., hiss.
STOCKHOLM.

OBS! Avdelning för: Massage, sjukgymnastik, olika elektriska behandlingar, hetluft m. m. (Billig taxa.)

Vill Ni bliva vacker?

Den berömda **YVY-TVÄLEN**, som kommer kunden att stråla av hälsa och skönhet, innehåller dyrbara och undergörande essenser och förlämnar ansikte, hals, armar och händer en utsökt skönhet. På förvånande kort tid borttager den finnar, fräcknar och rodnad på näsan, liksom röda och skrovliga händer. Sträv och sprucken hud försvinner, och genom ständigt bruk av densamma kan bildande av rynkor förebyggas.

YVY-TVÄLEN säljes i varje välsorterad parfym- och herrekliperingsaffär.

Österlin & Ulriksson,
Kem.-tekn. fabrik, Ystad.

LEDIGA PLATSER

UNG FLICKA i ålder 18—27 år kan få plats som hjälp och sällskap i ung bildad familj med ett barn. Sökanden bör vara av god familj och kunna sjunga och spela litet. Lön 50:— i månaden och får betraktas som medlem av familjen. Svar med foto, gärna ana-tör, och betygsavskrifter sändes till "Fint hem, 1 april", p. r. Luleå.

HUSHALLERSKA, kompetent att utan husmoderns hjälp skö.a ett lant-hushåll, kunnig i matlagning, konservering och slakt, får förmånlig plats den 26 instundande april hos under-tecknad. Diskerska, husa och barnfröken finnes. Betyg, löneansprak och fotografi insändas till Fru Louise Holmquist, Svartingstorp, Läckeby.

1:a kokerskebefattningen vid Maria sjukhus i Stockholm är till ansökan ledig att tillträdas den 1 april 1922. Avlöningsförmånerna äro för närvarande 935 kronor för år (inclusive dyrtidstillägg) samt bostad, kost och tvätt.

Ansökningar, åtföljda av betygsav-skrifter och åldersbevis insändas till sjukhusets kontor, där närmare upp-lysningar om befattingen kunna er-hållas.

I prästgård, Västergötland, mottages

2 hushållselever under vår- och somarmånaderna. Ar-betet ledes av undervisningsvan lant-hushållslärlarinnan (utex. fr. Päckskolan i Uppsala). Undervisning lämnas i enklare matlagning och vävning, praktisk trädgårdsskötsel, konservering m. m. Medlem av familjen, 125 kr. i mån. Svar till Greta Karlberg, Forshem.

Husföreståndarinnan av bättre familj och yttre, husligt bildad, enkel, sökes av oberoende, väl-situerad yngre medelåld. privatman av god härkomst. Familjupplysn., foto (sändes ömsesidigt) till: "Framtids-plats", p. r. Malmö 2, intill 1/6.

Praktik i trädgårdsskötsel med undervisning av fackutbildad lä-rarinnan erhålles mot låg avgift. Svar till "Arkitekt", Iduns exp. f. v. b.

En bildad flicka,

som genomgått 8 kl. läroverk, med in-tresse för hushåll och helst någon vana vid barn, erh. plats i ung familj på herrgård norr om Uppsala. Svar till "Omkr. 15 april", Vittinge p. r.

En sjuksköterskebefattning

vid Maria sjukhus medicinska avdel-nings är ledig till ansökan intill den 20 mars 1922 kl. 12 på dagen.

Löneförmånerna utgå enligt sjätte lönegruppen i Stockholms stad löne-stast. Alder högst 30 år.

Ansökningarna, som skola åtföljas av betygsavskrifter, ålders- och läkareintyg (det sistnämnda enligt särskilt formu-lär), ställas till styrelsen för Stock-holms stads sjukhus och insändas till sjukhusdirektören, Maria sjukhus, Stockholm.

MARIA SJUKHUS.

I Tapisseriaffär

finnes plats för biträde fullt kompetent i allt vad till branschen hörer. Svar med betyg och fotografi tftill "Vären 1922" Iduns exp. f. v. b.

Barnfröken,

sykunnig önskas till april för tillsyn av tvenne barn i åldern 4½ och 1½ år. Jungfru finnes. Svar med foto, ref. och löneansprak till "Intresserad", A.-B. Gumaelius' Annonbyrå, Göteborg.

Plats finnes

för frisk och stark, anspråklös, lugn och stilla bättre flicka med verklig bildning, kompetent att utan hjälp om-sorgsfullt vårda sängliggande sjuk dem samt med ordning och sparsamhet skö.ta det enkla hushållet och det lilla hemmet. Foto nödvändigt. Utförligt svar med löneansprak, ref., ålder m. m. till "Sjuk dam på landet", Iduns exp.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni **med bästa resultat**

erhålla genom att sätta in en an-nons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.

Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Stockholm, och Ni erhåller omgående prisuppgift.

Hushållerska.

Uti större ungarlshus på landet fin-nes plats den 1 april för välrekomen-derad hushållerska, kunnig i finare och enklare matlagning samt alla i ett hem förekommande göromål. Jungfru finnes. Svar jämte löneansprak och refe-renser torde sändas till "U. P. L.", under adress S. Gumaelius' Annon-byrå, S:ockholm f. v. b.

Flicka

med någon trädgårdspraktik som önskar vidare utbildning erhåller mot fritt vi-vre lärarik plats i Skåne. Svar till "Träd-beskrifning", Iduns exp. f. v. b.

Damer äga tillträde.

Se annonsen i denna tidning under Diverse

Arbets-föreständerska.

Befattningen som arbetsföreständer-ska vid Vadstena hospital och asyl kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 nästkommande april.

För behörighet till nämnda befat-ning erfordras förutgången, avslutad fullgod yrkesutbildning, att hava upp-nått en ålder av minst 24 år samt att vara vid fullgod kroppslig och andlig hälsa samt fri från sjukdomsanlag. Be-gynnelseavlönning 1,140 kr (för icke konstituerad 1,020 kr.) Slutavlönning 1,650 kr. jämte dyrtidstillägg i enlighet med av riksdagen fastställda grunder. Med befattingen är vidare förenad förmånen av fri bostad med möbler och sängkläder, bränsle, lyse, tvätt, tjänstebeklädnad samt rätt att till an-staltens råvarupris utbekomma kost från anstaltens kök.

Ansökan åtföljd av betygsavskrifter, åldersbevis och friskbetyg torde insänd-as till Hospitalskontoret före den 24 mars 1922.

Kungl. Hospitalsdirektionen.

PLATSSÖKANDE

BILDAD HUSLIG FLICKA, kunnig i matlagning, bakning, konser-ving, handarbeten och allt som till-hör ett hems skötsel, önskar husfö-restandarinnans plats hos ensam herre eller äldre herrskap. Gärna å gård. Svar till "A. 30", Nyväng, Alstad.

Tysk flicka

av god familj, frisk och stark, 20 år, önskar plats i bildat hem, gärna på land. Är villig att biträda vid barnens vård och upfostran, lämna dem undervisning i tyska språket samt f. ö. delta i alla slags sysslor både ute och inne. Är ej kunnig i svenska. Fa-miljemedlem, tillfälle till egna studier, ingen lön, men ersättning för resan till Sverige. Svar märkt "365" Iduns exp.

Flicka från gott hem

önskar omkr. d. 1 april komma till bildad hem att under husmoderns led-ning förkovra sig i matlagning, ser-v. o. d. (ej grövre sysslor). Vid lön fastes ej avseende, mera på gott be-mötande. Svar under adr.: "A. E.", Iduns exp., f. v. b.

Enkel, bildad flicka

önskar plats i april mån. helst på gods eller större herrgård där jungfru fin-nes, att vara husmodern till verklig hjälp. Även kunnig i stenografi och maskinskrivning. Referenser lämnas o-fordras. Svar till "Familjemedlem, 20 år", Iduns exp. f. v. b.

Smålandsflicka

från gott hem, önskar mot fritt vitt-komma i prästgård, herrgård eller an-nat präktigt hem att under verkligt god husmors ledning vara behjälplig med husliga göromål, för att lära sköta ett hem. Tacksam för svar till "Famili-jemedlem 15 apr." Iduns exp. f. v. b.

En 30-års bättre lantbrukaredotter

önskar plats i norra Sverige. Har ge-nomgått slöjd- o. hushållsskolekurs och förut innehaft plats varifrån betyg kan lämnas. Lön önskvärd. Svar till "Fa-miljemedlem S. O." Iduns exp. f. v. b.

Lantbrukaredotter

med lust för barnmorskeyrket önskar plats nu snart, på förlösningsshem, el-ler också som sjuksköterskebiträde. Svar till "Lantbrukaredotter", Iduns exp. f. v. b.

HÅR-FÄRGNING

Henna De-Oreal återställer grått och livlöst hår till sin naturliga färg.

ANSIKTS-BEHANDLING

med packning. Effektiva medel mot rynkig, slapp och oren hud.

Beställ tid Riks 132 46.

SALONG VIKTORIA

Drottninggatan 47, STOCKHOLM

Undersköterska

önskar plats å sanatorium eller lasarett till våren. Goda betyg och rekommendationer finnes. Svar till "Snarast", Iduns exp. f. v. b.

30-årig flicka,

kunnig i vanlig hembakning önskar komma till finare hembageri, helst kvinnligt, 1 maj. Att mot allt fritt få grundlig praktik. Svar märkt "Helst kvinnligt" Iduns exp. f. v. b.

Lärarinna

önskar omkr. 1 april komma i god familj på landet, helst lantgård el. prästgård, för att vara behjälplig med hennets sysslor. Även villig undervisa barn i läsningen samt musik. Svar till "Lärarinna", Iduns exp. f. v. b.

Flicka,

kunnig i sjukvård önskar privat vård. Svar genast till "21 år" Sollefteå p. r.

Sjuksköterska

önskar anställning i familj i Tyskland el. England. Ref. gives och fordras. Svar till "Ex. sjuksköterska som. 1922" Iduns exp. f. v. b.

Musikalisk 19-års flicka

önskar plats i bättre familj att som hussors hjälp och sällskap sköta hennet. Svar till "Familjemedlem" p. r. Astorp.

Smäländska

önskar plats som hussors hjälp. Svar till "Inga", Iduns exp. f. v. b.

Plats önskas som husmoders hjälp

eller som hjälp och sällskap för äldre dam. Svar till "20 år", Kristdala p. r.

En flicka

kunnig i varjehanda göromål söker lättare plats hos några vänliga människor mot endast fritt vivre. Svar till "Anspråkslös flicka", under adress S. Gumælius' Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

INACKORDERINGAR

Konfirmation.

Några flickor mottagas å sommar till konfirmationsundervisning å Svartå Pensionat. God tillsyn och omvårdnad. Friluftsliv och bad. Undervisningsledare: Kyrkoherde Skogner, Skagershult. Pris per elev ett för allt Kr. 200:— . Även andra inackorderingar mottagas. Ref.: Svenska Turistföreningen. Vidare meddelar: Fru Maja Hellberg, Pensionatet, Svartå.

ATT HYRA

Möblerade och omöblerade enkelrum och dubletter

med eller utan helinackordering finnas att hyra. Kostnadsfri anvisning. Närmare genom

Stockholms Uthyrningsbyrå,

Stureplan 6, Stockholm.

TILL SALU

Förstklassigt Pensionat

å Rügen (Tyskland) till salu. Villa av sten inneh. förutom 25 gåstrum, stor matsal, kök, verandor, balkonger, utmärkta förrådsrum, rum för personalen. Alla moderna bekvämligheter, komfortabel inredning som motsvarar de största anspråk. Fullständig uppsättning av möbler, linne, silver m. m. som behövs för pensionatörelsen. Tomten 4,460 kvm. med stor, härlig trädgård, c:a 3 min. från badstranden. Med sitt läge mot söder skulle huset lämpa sig särdeles väl som sanatorium eller till semesterhem. Närmare upplysningar å

Stockholms Uthyrningsbyrå,

Stureplan 6, Stockholm.

DIVERSE

Damer äga tillträde

till många förvärvsområden, där de förr ej fingo komma in. Men de taga ej vara på möjligheterna. Eller hur kommer det sig, att så få damer taga vara på den betydliga förtjänst, som kan vinnas genom att förmedla nya livförsäkringar? Svar emotes från vaka, intelligenta och energiska damer till "Socialt arbete", under adress S. Gumælius Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Svält ej
Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemi-kaliehandlare.

Ungdomlig charme,

persikolen, mjuk och smidig hy ger Majorskan Edmanns Idealcrème. Pris 2:— kr. per burk. Fås i Parfymaffärer. I parti A/B Parfymeri Barlach, Stockholm C.

Beprövat medel mot grått hår.

Ger hårrötterna näring och befordrar hårväxten. Pris kr. 3: 50 pr flaska och porto.

LAVENDEL-HUDCREME.

Utomordentligt välgörande för hyn. Bästa ansiktsmassagerecme. Pris 2:— kr. pr burk och porto.

CREME d'Or.

Rekomm. för torr och slapp hud. Efterlämnar ej fettglans. Bästa ingredienser. Pris 2:— kr. pr burk och porto. Sändas mot postförskott. Fr. A. Carlzon, Karlsberg, Gamleby.

Sjuka.

Besök eller skriv till Homöopatiska Institutet Auxilium, Saltmätargatan 5 (hörnet av Tegnérgatan). Rt. 825 11. Mottagn. 10—12; 2—4 eller enl. överenskommelse. Specialitet: Magsjukd., blodbrist, reumatism, fallandesjuka, influensa, njur- och gallsten samt sockersjuka.

Hultkrantz,

Homöopat. Läkare. STOCKHOLM.

Huru bli av med huvudvärken?

Smärt- och feberstillande medel åstadkomma ofta hjärtsvagheter, hjärtklappning, susning för öronen och svettningar. Dr. Stohrs Kephaldoltabletter äro absolut fria från sådana verkningar på hjärta och andra organ samt hava snabb verkan utan efterverkningar. Kephaldoltabletter äro med bästa resultat också i elakartade fall sedan åratals i användning hos de främsta kliniker och läkare samt rekommenderas till det bästa. Finnas å alla apotek.

Praktiska,

hygieniska, impregnerade damunderkläder av olika modeller för dag- o. nattbruk samt Dambindor, även i små reseförpackningar, i parti o. minut billigast från

Carl Stangenberg,

Hötorget 10, Stockholm. A. T. 28690. R. T. 7762.

Professor PATRIK HAGLUND'S
Gymnastisk-Ortopädiok-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025, Stureg. 62, Sthlm S. T. 8301.
För behandling av stödje- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubningar.

Dr A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsg. 60, STOCKHOLM
Behandling av
reumatiska åkommor.

Göteborgs Enskilda Handels-Gymnasium
Östra Hamngatan 45. Tel. 96 80.
Framstående lärarekrafter.
Individuell undervisning.
Begränsat elevantal.
Begär prospekt och årsredogörelse.
Inspektör Föreståndare
Otto Nordenskjöld, Erik Börner
Professor. Direktör.

Gymnastikdirektörsexamen
avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 15 sept.
Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

Övre avdelningen

vid Kvinnliga folkhögskolan i Vara börjar ny kurs den 1 maj. Avsedd för elever med större förkunskaper. Utvidgad undervisning särskilt i tyska och engelska. Förbereder inträde vid seminarium och fackskolor samt ger tillfälle till fördjupning och specialisering i olika ämnen. Höga stipendier. Begär prospekt från rektor Anders Johansson, Vara.

Några unga bild. flickor

fr. goda hem kunna till sommaren få lära hushåll och allt vad därtill hör under erfaren husmors ledn. samt sömnad, handarb. och vävning för dugl. lärarinna på egendom i officersfamilj nära Sthlm. Trevl. rum, härlig sommarvistelse, glatt hemliv. Kurs fr. 6 Juni till 6 Sept., som även kan delas. Svar till Box 43, Järna.

Byte av väning.

1 rum (kök) i Sthlm mot 3 rum i Dalarna. Svar till "Byte", Iduns exp., Stockholm f. v. b.

VEM av Iduns kvinnliga ärade lärarinnor vill hjälpa ung förtvivl. flicka med ett lån på 800 kr., att avbet. med 100 kr. pr månad. Säkerhet i lönen. Öändligt tacksam för svar till "Mitt sista hopp", Iduns exp., Stockholm.

Babyutstyrlar.

välsydda och bra modeller av bästa tillbehör Kr. 10:—, med engelsk blöja och gördel samma pris. Bärmantel Kr. 4:—, Dopplanning med mössa fr. 10: 50 till 15:— kr. Lakan och Örngott Kr. 8:—, Mönster medf. Röda Korsets modeller å Babyutstyrlar äro utarbetade i min ateljé.
Dagmar Jacobsons Vitvaru- o. Linnesömnadsaffär

Borås. Rt. 1406.

En liten lyckoböna
medföljer varje beställning å en sats babykläder innehållande 7 st. delvis handsydda plagg av prima tyg o. modell Kr. 16:— . En sats babykläder av fru Thams modell med s. k. engelsk blöja samma pris. D:o med bärmantel Kr. 23:— .
Till landsorten mot postförskott.
Fru B. LIDBÄCK, Valhallavägen 53, Stockholm. Riks. 58 26.

Fräkencreme

IGA
Borttager fräknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6: 50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymmagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21, Sthlm.

FROST

SKADOR även mycket gamla botas fullständigt med Kylatum, absolut verksamt medel. Resultat efter 5 högst 7 behandlingar. Pris pr flaska 5:— kronor, avsett för en kur och säljes hos Sjukvårds-, kemi- och Parfymeriaffärer samt i parti från A.-B. Parfymeri Barlach, Stockholm C.

S:ta Birgittas svavelpomada

innehåller svavel i löslig form, stärker härväxten, förhindrar mjällbildning.
Parfymerie S:ta Birgitta, Stockholm.

Sommarvistelse på badorter i England och Frankrike.

Sommarrekreation i samband med praktiskt studium av engelska eller franska språket.
Även instundande sommar anordnar undertecknad feriekurser i England för studerande ungdom, manlig och kvinnlig, samt andra intresserade och dessutom liknande kurser i Frankrike. Inackordering i bildade privata familjer. Undervisning av infödda lärare. Engelska kurserna, under ledning av undertecknad och Fil. kand. Fru Lilly Classen i London, å badorten Shanklin på Isle of Wight i Engelska kanalen. Franska kursen, under ledning av Rektor E. H. Isacson i Malmö och Professorskan (Fil. kand.) Anna Mortensen, å badorterna Saint-Malo och Saint-Servan på Bretagnes kust. Prospekt och närmare upplysningar lämnar undertecknad och dessutom i Stockholm: Lektorskan Maud Hultenberg, Västmannagatan 99 IV, Rt. 81377; i Göteborg: Fru Westa Frodi, Vallgatan 15, tel. 15885; i Malmö: Rektor E. H. Isacson, Realskolan, tel. 1682 (skolan) och 3753 (bostaden). Bernhard Jansson, Läroverksadjunkt, adr. Linköping. Tel. 1376.

Stilfulla Kappor och Klänningar

Aftontoaletter, sys väl och billigt i Fru Louise Lundgrens Damskrädderiateljé, Västerlånggatan 68, 4 tr. R. T. 224 61. Mångårig praktik.

Systrarna E. Nilssons Sömnadsskola

Rådmansgatan 8 (intill Liljansplan) Stockholm. Allm. tel. 40118.
Kurser i Kläd- och Linnesömnad. Begär prospekt.
ELLA och ESTHER NILSSON,
F. d. lärarinnor vid Birgittaskolorna.

TRÄDGÅRDSKURS

för kvinnliga elever vid Torshäll, Leksand 1 apr.—31 okt. — 15:de kursen. Extra elever även på kortare tid. Vegetarisk kost. Ref., prosp. och vidare upplysningar på begäran.
LILLIE LANDGREN. MÄRTA PHILIP.

Vid Slagsta Seminarium

(Seminarier för utbildande av lärarinnor för sinnesslöa barn)
börjar ny kurs den 1 september d. å. Ansökan om inträde, åtföljd av läkareintyg enligt formulär, sändes senast 15 maj under adress Föreståndarinnan, Slagsta, Fittja. Kursen är tvåårig och kostnadsfri (fritt vivre och bostad). Cirkulär med närmare upplysningar lämnas på begäran.

Värmlands Kvinnliga Folkhögskola MOLKOM

Sommarens kurser 8 maj—19 augusti.
Läge: nära Molkom järnvägsstation i en av Värmlands vackraste trakter. Första årskursen med undervisning i allmänbildande och praktiska skolämnen, kvinnlig slöjd m. m. Är även lämplig som förberedelse för seminarium, sjukvård m. m.
Andra årskursen eller Husmoderskolan, avsedd för flickor, som förut genomgått folkhögskola eller erhållit annan minst motsvarande utbildning utöver folkskolan.
Utmärkta skollokalerna, elevhem, gymnastiksal med dusch m. m. Omfattande bibliotek. God och billig inackordering. Betydande lindringar i omkostnaderna för mindre bemedlade. Prospekt erhålles genom rektor, fil. dr H. Heden, adr. Molkom.

Mora Lanthushållsskola.

Praktisk och teoretisk undervisning i bl. a. matlagning, trädgårdsskötsel, barnavård, slöjd, växtfärgning och konservering m. m. 15 veckors kurs från 8 maj. Mathällning och bostad vid skolan till låg avgift. Statsstipendier och friplatser. Begär illustrerat prospekt från Lanthushållsskolan, MORA.

TARNA FOLKHÖGSKOLA
KVINNLL. HUVUDKURS 25 april—23 juli. Utan inträdesprövning.
KVINNLL. ÖVRE AVELN. 25 april—23 juli. Goda förkunskaper krävas.
HUSMODERSSKOLA 25 april—15 okt. och 1 nov.—5 mars.
Stipendier och friplatser (intill 300 kr.) Prospekt adr. Tärna.

OBS! Önnestads Trädgårdsskola för unga flickor.

Ny kurs. Ungdom och målsmän anmodas rekvirera skolans nyttkomna rikt illustrerade prospekt. Sändes mot 40 öre i porto genom
Rektor YNGVE MELANDER, Önnestad. (Krist. län.)

ÖNNESTADS

I Krist:s Län — 1868 grundade

Folkhögskola

börjar den 20 april å två avdelningar.
Kvinnl. 4 mån:s Sommarkurser
Allmänbildande ämnen, vävnad, slöjd, skolkök m. m. Billiga omkostnader. Friplatser-stip. till 45 kr. pr mån. för obem. Tidsenlig, framst. organisation!
Begär illustr. prosp. — Sändes mot 40 öre i porto genom rektor YNGVE MELANDER, Önnestad.

Obs! Även KVINNLLIGA TRÄDGÅRDSKOLAN.

PIX-pojken på äventyr.

Ja, faderväll, du kära hembygdsstrand.
En tröst, att PIX man får i alla land.

Askar 50 öre, påsar 25 öre.

(Cloetta) No 6

LUNCHEN ÄR SERVERAD och den unga
damen ler mot sin väntande kopp choklad.
Hon har läst den berömda fysiologens
uttalande att cacao och särskilt vaniljchoklad
— i motsatts till té och kaffe — är ett full-
ändat näringsmedel och hon njuter dubbelt
vid tanken på att hälsodrycken i hennes kopp
är Cloettas vaniljchoklad.

Cloetta

Nordens äldsta men modernaste
tillverkning. Finnes överallt.

fen

Florodol - Tvålen

är damernas
favorit-tvål,
och en ide-
alisk
barntvål.

PARFYMERI
FLORA,
GEFLE.

Till födelsedag
och Namnsdag

Herrarnas
present!

Nobless
25 cigarrer i lyxförpackning
kr. 17,50

IDUNS FÖLJETONG. LUCIA. AV MATILDE SERAO

ÖVERSATT FRÅN ITALIENSKAN AV ERNST LUNDQUIST.

(Forts.)

DÅ DE SÅGO HENNE KOMMA IN helt stilla, utan hatt och handskar, tystnade de. Först då hon visste, var hon var eller vad hon hade där att göra, sade kammarjungfrun halvhögt:

»Herrn har väntat på er, signora.»

Vilken herre talade hon om? Caterina såg oavvänt på henne, utan att blinka.

»Den stackars herrn har återigen spottat blod, vid tretiden. Men den här gången såg han det. Då han fick signoras brev, blev han alldeles eldröd i ansiktet, han skrek, och så fick han en ny bloduppkastning...»

Signoran...: blod? Vad talade de om?

»Nu skall jag följa er in, signora. Men ni måste vara starka, bägge två: det skulle så ske.»

Vid dessa ord gick det en skälvning genom alla Caterinas lemmar. Utan att göra en rörelse såg hon på kammarjungfrun med ögon fulla av sorg och smärta.

»Det är ingenting att göra åt den här saken, signora. Låt oss nu gå in till den stackars herrn.»

Hon gick först, och Caterina följde lydigt efter. I Lucias rum rädde en förfärlig oordning. Stolarna voro omkullkastade, noterna på pianot omrivna och kringströdda, arbetskorgen vräkt över ända, nystan och garnhävur lågo strödda över golvet, i Lucias skrivbord voro lådorna utdragna och lådorna tömda, brev lågo överallt på matan; det hela såg ut som ett slagfält.

»Det är herrn, som har gjort detta», sade kammarjungfrun. »Han var som från vet.»

De kommo in i sängkammaren. Där var halvmörkt; endast en nattlampa brann, men den var så ställd, att sängen stod i skugga. Djup tystnad. Luften var full av fräna medikamentsångor, blandade med den för sjukrum karaktäristiska luften. Caterina gick instinktmässigt fram till sängen, där Alberto låg, fullt påklädd, stödd mot en mängd kuddar och med en fruntimmerssjal utbredd över knäna.

Caterina lutade sig över sängen. Albertos ögon voro tillslutna, munnen halvöppen. Han andades kort och hastigt, så att bröstet knappast höjde sig. Han slog upp ögonen, och då han fick se henne, fylldes de av tårar. De rullade långsamt över hans magra kinder ner på halsen. Kammarjungfrun tog upp sin näsduk och torkade bort dem. Han gjorde en åtbörd liksom för att tacka henne och be henne gå.

»Vill ni ha en bit is till?»

»Ja». Det kom som en svag fläkt.

Pigan tog en isbit från en skål och stoppade den i hans mun.

»Ett pulver... är det inte dags nu igen?»

»Nej; gå du.»

Hon gick tyst ut. Caterina stod där med en sjal tryckt mot bröstet. Nu förstod hon allt vad hon såg och hörde; ja, hennes mottaglighet för intryck blev så skarp, att hon plågades av att höra deras röster, ljuset bländade hennes ögon, och den sjuke visade sig för henne nästan som ett lik på anatomisalen, med sin skarpa profil, den magra hakan, det skelettartade bröstet och de ömkliga benen. Hon hörde, såg och förstod för mycket.

»Kom närmare och sitt ner. Jag kan inte

tala högt eller vända mig. Jag kunde få ett nytt anfall.»

Hon tog en stol, satte sig bredvid sängen, så att hon kunde se Alberto i ansiktet, lade händerna i kors i knät och vändade. Han sväljde isen med svårighet och sade sedan med all den förtvivlan, som kan inrymmas i en hes, matt stämma:

»Ni vet det väl?»

Det ryckte till ett par gånger i hennes ögonlock, men hon kunde ej få fram ett svar.

»Jag skulle aldrig ha kunnat tänka mig ett sådant förräderi. Ni har väl inte heller anat något?»

Hon skakade på huvudet. Hon hade ej kraft att tala; hennes vilja tycktes vara så förslappad, att den ej längre hade någon makt över hennes nerver.

»Jag trodde, att Lucia höll så mycket av mig! Hon var så snäll, tänkte bara på mig. Hur har hon kunnat göra mig detta? Senast i morse kysste hon mig tre gånger. Jag borde ha förstått, att hon gav sig i väg, jag borde inte ha låtit henne gå.»

En ihålig hosta bröt sig fram ur hans strupe.

»Ge mig litet is.»

Hon räckte honom skålen; utan att se på henne tog han en isbit och stoppade den i munnen; sedan var han tyst en liten stund för att få tillbaka andedräkten.

»Har hon skrivit till er?» frågade han sedan.

Caterina tog upp brevet ur fickan och räckte honom det. Alberto höll upp det till sina ögon och läste det ivrigt.

»Här står ingenting om, när eller vart de reste. Men jag vet, att de reste med halvtretåget, det, som går till Torino och Paris. De ha lagt breven i postlådan på stationen. Vad har Andrea skrivit? Vad säger han?»

»Ingenting», svarade Caterina, och hennes huvud sjönk ner på bröstet.

»Ingenting? Ä' de verkligen sådana uslingar, sådana mördare? Så mycket är då säkert, att mig ha de mördat.»

Han reste sig nästan upp i sängen, gripen av ett vanmäktigt raseri.

»Ni har således bara fått detta brev, ni vet således inte alls vad de ha gjort? Ni vet bara, att de rest? Det är därför ni är så lugn? Å, ni skulle veta... ni skulle veta... vilken nedrighet... vilken nedrighet...»

Hon gjorde en viljeansträngning, lyfte upp huvudet, flyttade sig närmare och såg frågande på honom.

»Jag skall tala om det för er helt tyst. Läkaren har förbjudit mig att anstränga lungorna. Om jag skulle bli för ivrig, måste ni avbryta mig. Ett förfärligt bedrägeri. Det har räckt ganska länge, må ni tro, sedan vi voro tillsammans i Centurano. Ack, min Gud, vi voro så lyckliga i Centurano...»

Ett uttryck av förfäran gled över hans åhörarinns ansikte, men han tänkte ej på henne.

»Men så bedrogo de där eländiga mördarne oss i stället! Vad säger jag, Centurano? Det var till och med före mitt giftermål. En kväll, då de voro ensamma hemma hos er, kysste Andrea Lucia på halsen.»

Caterina vred sina händer i knät, gripen av en kramp, som ej kunde komma till utbrott.

»Sedan ha de fortsatt mitt för våra ögon, skrivit till varandra, talats vid, stämt möten med en fräckhet —! Vi ha inte märkt någonting. Och allt för den där fördömda utställningens skull!»

Han bet ihop tänderna, då han berättade detta, och rullade vilt med ögonen. Det var med en viss ursinnig och bitter njutning han rotade i denna kärlekshistorias enskildheter. Caterinas ansikte hade däremot ständigt ett uttryck av smärtsam förvåning.

»Det måste ha gjort ett starkt intryck på er», viskade han. »Jag var redan uppskakad, nästan halvdöd, ty jag hade spottat blod. Jag skickade genast bud efter läkaren, efter Lucia i kyrkan Santa Chiara. Läkaren kom, men inte Lucia. De kunde inte finna henne i kyrkan. Jag blir mer och mer förtvivlad, strövar omkring i våningen och kastar allting huller om buller. Äntligen kommer en postbärare med ett brev. Jag öppnar det, skriker till, faller omkull på golvet, biter mig i fingrarna och slår sönder en ruta. Jag vråker omkull möbler, allt vad som har tillhört Lucia.»

Han hade legat i ett slags dvala ända tills Caterina kom, men nu ökades febern. Hans tankar blevo orediga.

»Vad hände sedan? Det kommer jag inte ihåg. Jag skickade efter er, doktorn kom ännu en gång. Jag har slagit omkull bönpallen, som ni ser. Jag ville krossa den med en spark, men jag orkade inte.

De ha bedragit oss överallt. Hemma i huset, på utställningen, i vagnen, överallt, överallt ha de narrat oss som ett par enfaldiga stackare. I skogen, i engelska parken ha de legat utsträckta i det gröna vid varandras sida.»

Han flämtade. Två röda fläckar sprungo fram på hans kinder.

»Det avskryvdaste och grymmaste i allt detta är att jag för deras fördömda kärleks skull har råkat ut för denna sjukdom, som jag annars skulle ha undgått.»

Han såg på henne. Hon gömde av fasa ansiktet i sina händer.

»Ni förstår naturligtvis inte, hur jag kan veta allt detta? Kommer ni ihåg romanen, som Lucia skrev på om nätterna? Ett nytt bedrägeri. Det var ingen roman, det var hennes dagbok. Varje dag nedskrev hon allt vad som hände henne, åtföljt av en mängd reflexioner och fantasier. Där finns varenda bit, varenda skynt av deras kärlek, varje blick, varje kyss, varje liten händelse. Å, det finns ypperliga skildringar i denna bok. Det är intressant och lärorikt att läsa. Ni skall få låna den, om ni vill. Läs, läs, det skall roa er.»

Och med ett hånfullt leende, som gjorde honom lik en utmärkt, lungsiktig Mefistofeles, drog han under kuddarna fram ett tjockt manuskript med blå papperspermar, som han kastade i Caterinas knä. Hon lät det ligga där, utan att vidröra det, som om hon varit rädd för att bränna sig.

»Ja», sade han i skärande bitter ton, »Lucia ville, att jag skulle få veta, huru allt hade tillgått.»

I halvmörkret bladdrade Caterina mekäniskt i manuskriptet, i början utan att läsa, sedan läste hon en mening här och där, uppfattade en och annan tanke, ett och annat faktum mitt uppe i alla de fantastiska jeremiader, varav manuskriptet vimlade. Ibland ryckte hon till, upphörde att läsa

och böjde huvudet tillbaka. Alberto låg nu avdömd och hostade matt, utan att öppna ögonen. Plötsligt kom ett våldsamt hostanfall, som tycktes sarga honom invärtes; hostan började sakta, tilltog, dämpades ånyo, dog nästan alldeles bort, men började åter, envist och hårt.

Slutligen sade han till Caterina:

»Var snäll och ge mig pillerasken och ett glas vatten.»

Han tog in med den tåliga minen hos en, som är van vid sådant. Hon hade slagit igen boken.

»Ni läser inte mera? Ni har fått nog, inte sant? Jag däremot har läst alltsammans och skall läsa om det, för att riktigt ta reda på, huru sådana där ohyggligheter gå till.»

Han såg sig omkring i rummet, såg på den omkullstjälpta bönpallen, på madonnabildens tomma plats, på de utdragna lådorna, och åter rullade tårarna över hans kinder. Endast några få tårar, som lämnade efter sig röda fläckar på hans hud.

»Vad ämnar ni göra, signora Caterina?»

Hon ryckte till och såg förvånad och frågande på honom.

»Jag frågade er, vad ni ämnar göra?»

»Ingenting», sade hon allvarligt.

Det tröstlösa ordet liksom bredde ut sig i rummet, alltomfattande i sin tombet.

»Ingenting, det är rätt. Vad kan man göra? Ingenting. De älska varandra, de ha rest, och vi stå här långa i synen. Följa efter dem? Det skulle tjäna till ingenting. Vem skulle dessutom göra det? Mig ha de mördat. Och ändå är jag så svag, så feg, så löjlig, att jag ännu, trots allt, känner, att jag håller av Lucia. Å, en sådan kvinna hon är! Har man väl lärt känna henne, släpper man henne aldrig mera...»

IV.

Om natten, i det mörka rummet, satt Caterina och tänkte. Hon hade ej talat med någon, då hon kom hem. Ingen hade frågat; alla visste, vad som hade hänt. Huset var sig likt, tyst, kallt, fredligt överallt. På bordet låg ännu den biljett hon hade skrivit till sin man för att be honom ursäkt, att hon hade gått ut ensam.

Hon rev sönder den och kastade bitarna i papperskorgen. Giulietta, som följde efter henne och gärna ville ha sagt henne några tröstande ord, blev som vanligt bortskickad efter ett kort godnatt.

Caterina hade släckt ljuset inne i sängkammaren, men icke klätt av sig. Hon kände ett omtöndligt behov av mörker för att få tänka. Fastän det var mörkt i rummet, såg hon den vita bädden, och den skrämde henne. Hon satt och höll med högra handens fingerspetsar om ringfingret, på vilket två ringar sutto. Då och då, när hon vidrörde den andra ringen, spratt hon till och drog en suck.

Hon genomgick hela det förflutna. Hela hennes enformiga, lugna liv upprullade sig för henne med en tydlighet i alla enskildheter, som om hon levat om det på nytt. Modern hade hon förlorat, då hon var sju år, fadern, då hon var nio, och hon hade bott hos sin tant, tills hon var elva. En lugn barndom, oavsett den obestämda, föga markerade sorgen över de bägge dödsfallen, en sorg utan oväsen och utan tårar. Hon hade alltid blygts för att gråta, så att någon såg det; hon hade gråtit över föräldrarna om natten i sin lilla säng, med lakanet uppdraget över huvudet. Sedan, medan hon var hos tanten, hade hon varit mycket sjuk. Hon kom ihåg, att de hade låtit henne begå sin första nattvardsgång i största hast, av fruktan för att hon skulle dö. Hon hade ej förstätt mycket därav,

det hade ej gjort något starkt intryck på henne, och hennes religiösa känslor hade därför från början varit mycket lugna, utan någon svärmisk anstrykning; men hon tog sin religion på allvar liksom hon gjorde med alla andra plikter.

Då hon blev frisk, satte tanten henne i den bästa uppfostringsanstalten i Napoli: Hon hade litet svårt att följa med vid läsningen, ty hennes fattningsförmåga var litet trög; lärarinnorna i första klassen gävo henne alltid högsta betyget för uppförande, men tämligen medelmåttiga betyg för studierna. Under det första året hade hon aldrig varit straffad en enda gång. Då året var förbi, hade hon sin plats ungefär mitt i klassen, och hon fick silvermedalj för gott uppförande.

Vid denna tidpunkt inträffade en vändpunkt i hennes skolliv, ty i andra klassen gjorde hon bekantskap med Lucia. Hon var en märkvärdig elev, som överglänste alla de andra. En spenslig och mager liten flicka med långa svarta flåtor nedåt ryggen. Två dagar syntes hon i skolan, sedan tillbragte hon tre på sjuksalen. Alla, både lärarinnor och kamrater, hyste ett ömt medlidande med henne. En sjuklig drömmande varelse med stora ögon, som tycktes sluka hela ansiktet. Hon lärde sig allt nästan utan att öppna en bok. Många av flickorna eftersträvade hennes vänskap, men en dag sade hon med sin lilla klanglösa röst till Caterina:

»Jag hör, att du varken har far eller mor. Min mamma är också död; det är för henne jag bär den svarta krusflorsbindeln om armen. Vill du bli min väninna?»

Caterina hade genast fäst sig med sitt lilla hjärtas hela värme vid denna spensliga, melankoliska varelse, som aldrig lekte och talade som en ung dam på femton år, fastän hon endast var elva.

Både i begåvning och utseende var Lucia överlägsen Caterina, och det erkände denna gärna. Även i skolan var det allmänna åsikten.

Hon kom ihåg, att hon flera gånger blivit straffad för hennes skull. Än hade hon, ryckt med av den andra, varit med om något av hennes fantastiska påhitt, än hade hon tagit henne i försvar mot lärarinnan, än hade hon räknat ut de aritmetiska uppgifterna åt henne, ty sådant var för allvarligt för Lucias poetiska huvud. Lucia grät, var förtvivlad och svimmade, när detta hände, och Caterina måste till slut trösta henne, bedyra att det inte gjorde henne det allra ringaste och att hon gärna underkastade sig att bli straffad för hennes skull. Lucia var en varelse med djupa känslor, som hon gav utbrott på det mest entusiastiska sätt; hennes kyssar voro frenetiska och tycktes alltid innehålla en försäkran, att hon var beredd att offra sig själv för sin vänskap; Caterina, som hade svårt för att uttrycka sig, vars känslor voro lugna och stilla och som aldrig kunde bli entusiastisk, aldrig hade svimmat, blygdes ibland över att hon älskade för ljumt. I allt var Lucia henne överlägsen.

Så hade de flyttat från klass till klass. Caterina alltid bland de medelmåttiga. Ibland fick hon en bronsmedalj eller ett hedersomnämmande, men lärare och lärarinnor fäste just ej mycken uppmärksamhet vid henne.

Lucia däremot utmärkte sig vid varje årsexamen, fick guldmedalj för sina krior, spelade med i komedierna vid avslutningsfesten och skrev gratulationerna till förestånderskan på hennes födelsedag. Hennes krior väckte alltid uppeende; en gång blev en av dem uppläst för tre församlade klas-

ser. Men det, som mest föll i ögonen, var hennes besynnerliga karaktär, som väckte hela skolans nyfikenhet.

Förestånderskan bevakade henne, Cherubina Friscia hade fått särskilda instruktioner beträffande Lucia Altimare, och lärarna höllo ögonen på henne.

Det sista året hade varit ett upprört år. Mitt ibland dessa unga flickor, som skälvde av längtan att komma därifrån, som trånade efter att få leva, som redan väntade på sina trolovade, sina män, sina älskare, som hatade skolan och lektionerna och svarade sina lärarinnor näsvist, skulle det ha varit ett underverk, om Caterina kunnat behålla sitt sinnes jämvikt. Hennes tant hade sagt henne, att Andrea Lieti skulle bli hennes man, och hon var lugn för sin framtid. Däremot var hon ständigt orolig för Lucia, som under detta sista år hade varit sjukligare än någonsin, förvridit huvudet på Galimberti, beslutat sig för att gå i kloster och försökt ta livet av sig — Caterina hade räddat henne.

Slutligen såg hon framför sig som i en dröm den sista natten de hade tillbragt i skolan, då de hade gått ner i kapellet, fallit på knä och svurit inför madonnan att alltid älska varandra — — —

Lucia försvann, och Andrea framträdde på scenen. Han hade varit god och älskvärd mot Caterina under den tid han gjorde henne sin kur. Det var att börja med ett konvenansparti: den unge mannen ville gifta sig och var nöjd med hemgiften, den föräldralösa flickan skulle giftas bort, och det var en god ställning hon vann genom att äkta Andrea. De bägge unga hade snart kommit överens. Andrea hade ett starkt, ibland till och med häftigt temperament, men hennes milda och fredliga lynne var som skapat till att lugna honom. Han hade icke skrivit brev till henne eller skänkt henne blommor eller besökt henne mer än ett par tre gånger i veckan under förlovningstiden, men Caterina hade icke saknat något i dessa kärlekens yttre former.

Plötsligt hade hon börjat älska honom, emedan hon tyckte, att han var god, hederlig och rättvis. Denne jätte, som ibland kunde bli ett litet barn eller hade något kvinnligt fint och mjukt hos sig, rörde henne. Av blyghet, av brist på förmåga att uttrycka sig kunde hon emellertid ej heller här visa de känslor, som rörde sig inom henne.

Även sedan, efter bröllopet, hade hon alltid varit tillbakadragen. Hon kunde aldrig hitta på vackra ord eller poetiska tankar för att berätta honom, att hon höll honom kär. Den stackars Galimberti hade ju en gång sagt till henne.

»Spaccapietra, ni saknar helt och hållet fantasi.»

Åter framträdde Lucia, skönare, nervösare, mera lidande, mera fantastisk. De möttes i livet, Lucia och Andrea. Å, hon kom så väl ihåg, huru hon hade lidit i tysthet för den ömsesidiga antipati, som rådde mellan dessa bägge människor, dem hon höll av. Då de började närma sig varandra, då antipaten försvann, jublade hon i sitt hjärta över detta mirakel, som hon så innerligt hade önskat.

Så hade Caterina Lieti levat, så utvecklade hennes liv sig för henne nästan som ett skådespel, som hon åsåg denna vinternatt.

Nu förstod hon allt. Livskunskapen hade kommit över henne i ett slag, men hade plötsligt drivit ut den omisstänksamma tron ur hennes hjärta.

Ja, nu förstod hon allt. Lucias personlighet behärskade livet omkring henne. Lu-

cia var huvudpersonen, den första. För-gäves tillslöt Caterina ögonen för att ej se; sanningen trängde in genom hennes ögonlock som en solstråle. Denna jättelika skepnad drog alla de andra till sig, förhäxade dem, förförde dem, tog dem till sig, uppslukade dem — och vid dess fot rörde sig endast små, förtvivalde, utpinade skuggor i en gråaktig dimma. Skön och grym höjde sig Lucia över dem.

Hon var alltså en avskyvärd varelse, en själ, som var fördärvad från barndomen. Hennes väsen var egoism, en egoism, som antog fantasiens sköna, grymma ansikte. På botten var hennes hjärta kallt och hårt, ur stånd att kunna känna entusiasm för någonting, och på ytan var hennes inbillningskraft så vidunderlig, att den gjorde varje känsla, varje intryck större. I hennes hjärta en fullständig brist på känsla, i det yttre alla slags former av sentimentalitet. Invändigt likgiltighet för varje mänsklig varelse, utvändigt ett svärmeri för de ädlaste filantropiska utopier. — — —

Dagen grydde, grå och kall. Caterina satt ännu på samma ställe och höll med sina styvnade fingrar om vigselringen, som hon fått tillbaka. Då hon i den matta belysningen såg den vita, kalla bäddade sängen, utstötte hon ett skrik av fasa, ett hjärt-skärande skrik, som ej tycktes komma från ett mänskligt bröst. Med utbredda armar kastade hon sig på den plats, där Andrea eljes låg — och hon grät på denna grav.

V.

»Vore det inte bättre, om ni ginge till sängs, signora?» sade Giulietta i medlidsam ton. »Ni har ju inte ens klätt av er.»

»Jag var inte sömnig», svarade Caterina lugnt.

»Vill ni ha frukost?»

»Nej.»

»Men litet kaffe skall jag väl bära in?»

»Ja, ge mig litet kaffe.»

Hon grät ej längre, men hennes ögon voro brännheta. Hon gick in i toalettrummet och tvättade dem i kallt vatten. Hon doppade ner hela sitt huvud i handfatet, det friskade upp henne betydligt. Hon hade ännu icke slutat med detta bad, då Giulietta kom in med kaffet.

»Signor Sannas kammarjungfru är här. Den stackars herrn har yrat hela natten, och nu på morgonen har han återigen spottat blod. Kammarjungfrun säger, att det är en syn att gråta åt. Madonna mia, hur har det här ohyggliga någonsin kunnat hända?»

Caterina såg kallt och strängt på henne. Giulietta blev rädd och teg.

Sedan sade hon nere i köket till betjänten, kusken och köksan:

»Signoran är då ett fruntimmer, som det inte finns många av. Ni ska få se, att hon bär den här olyckan ståndaktigt.»

Caterina gick fram och tillbaka inne i sitt rum och lade de kringströdda sakerna — hatten, sjalen — i ordning, öppnade och stängde skåpen, räknade linnen, som om hon ville sätta upp en förteckning över det. Då och då gjorde hon en paus och försjönk i tankar, som om hon kontrollerade de siffror hon hade i huvudet. Detta arbete upptog mycket lång tid. Alla hennes mans tillhörigheter funnos där; i ett hörn hängde hans bössa och skjutväska. I sängkammaren var allt i ordning. Hon gick ut i salongen, där hon kvällen förut hade läst Lucias brev. Hennes mans skrivbordslådor voro öppna, och i en av dem satt nyckeln i. Hon granskade allt vad som låg i dem, brev och papper. Det var en mängd affärsbrev från

vänner och från henne själv; alla papper, som rörde lantbruksutställningen, lågo där: protokoll, rapporter, redogörelser, meddelanden. Men på botten av den största lådan fann hon ännu en pappersrulle. Det var äktenskapskontraktet, tio stämplade blad. Hon läste igenom dem alla, men lade dem sedan tillbaka utan att skriva något utanpå.

Hon låste lådorna och satte nyckeln på den knippan hon hade i fickan.

»Klockan är tolv», sade Giulietta. »Vill ni ha frukost, signora, eller är det meningen att svälta så där hela dagen?»

Hon dristade sig att gentemot sin paderona använda sin vänskapligt rättframma förtrohet, som är egendomlig för de napolitanska tjänarna, då det är sorg i huset.

»Ge mig en kopp kaffe till.»

»Doppa åtminstone en semla i den. Ni kan inte gå fastande, signora.»

Caterina hade satt sig i länstolen för att vänta på kaffet. När hon druckit det slog hon sig ner vid sitt eget lilla skrivbord, där hon förvarade alla sina brev. Tack vare hennes medfödda ordningssinne, voro de redan avdelade i packor. Där funnos brev från hennes tant, från Giulietta, från hennes lärarinnor, från Andrea. Den tjockaste bunten var den, på vilken det stod skrivet: Lucia. Den var parfymrad med ambra. Hon löste upp den och genomläste med lugn uppmärksamhet alla de kors och tvärs fullskrivna bladen. Hon smålog icke, hon bleknade icke, varken hennes händer eller hennes läppar darrade. Läsningen drog ut länge, och då hon slutat, hade hennes ansikte fått ett uttryck av trötthet. Hon stängde skrivbordet och satte nyckeln på knippan. Lucias brev lågo öppna och oordnade i hennes knä; hon samlade ihop klänningsskjolen som ett förkläde, gick till den påtända kaminen, föll på knä och brände upp breven, ett i sänder, blad efter blad.

Kassaskåpet bredvid kaminen hade Andrea lämnat öppet liksom skrivbordet. Hon såg efter, vad som fanns däri. Andrea hade tagit med sig 100,000 lire i kuponger ställda på innehavaren och i aktier från Banca nazionale. I ett hörn lågo Caterinas juveler. Hon räknade pengarna, som lågo där, såg igenom de värdepapper, som utgjorde hennes hemgift, och skrev upp på en papperslapp, vad hela kassan innehöll; detta papper lade hon i skrivbordslådan. Sedan tog hon en sedel på tio lire, lade den i sin portmonnä och stängde kassaskåpet. Nu var allt ordnat, och hon satte sig i en länstol, överväldigad av trötthet.

Då hon gick ut i matsalen, kom Giulietta springande, i den tron, att Caterina ville ha något att äta. Men hon öppnade i stället de stora skåpen och räknade i tysthet glas och porslin.

»Huru många glas fattas det av Baccarat-servisen, Giulietta?»

»Det fattas ett vattenglas och ett fotglas till rödvin.»

»Det är bra. Och av de bömiska?»

»Bara ett. Det var kocken, som sopade ner det med armbågen.»

»Här är visst en gaffel, som har fått sig en törn.»

»Ja, signora.»

»Det är bra; ni kan gå. I dag är det strykdag, eller hur?»

Giulietta gick tröstad bort. Då signoran hade tid och lust att sysselsätta sig så noggrant med husliga angelägenheter, var det ett bevis på, att hon redan hade funnit sig i sin olycka.

Caterina gick ut i köket. Kocken, som pratade ivrigt med Gaspere, betjänten, tystnade. Hon såg sig omkring med sin kalla,

spanande blick, en sträng men rättvis husmors blick.

På ett hörn av bordet gjorde Caterina upp räkenskaperna med kocken. Han hade pengar kvar för minst en vecka.

»Skall jag laga middag åt signoran ensam i dag?» frågade han.

»Nej, jag äter middag borta. Laga bara åt tjänstfolket.»

Hon gick. Kocken kastade en triumferande blick på betjänten: han visste så väl att signoran var en duktig kvinna och att hon inte alls var förtvivald.

Caterina gick åter in i sängkammaren och såg på klockan. Nära tre; då måste hon börja kläda sig. Hon tog fram sin svarta yllekänning och pälsen. Långsamt och omsorgsfullt klädde hon om sig från topp till tå. Håret fäste hon upp i nacken med en sköldpaddkam. Hon betraktade länge sitt ansikte i spegeln. Hon var litet blek med två röda ränder under ögonen, eljes såg hon ut som vanligt. Hon tog en näsduk och portmonnä och stoppade den i fickan; medan hon drog på sig sina svarta handskar, ropade hon på Giulietta.

»Säg till om förspänning», sade hon.

Då Giulietta kom in, reste hon sig, lät henne hjälpa sig på med pälsen och sade, i det hon gick förbi henne:

»Jag far till Centurano i affärer, Giulietta.»

»Men i Centurano finns ju ingen annan än Matteo!»

»Det är tillräckligt. Ni skall stanna här.»

»Kan jag inte få följa med?»

»Jag stannar bara över en natt i Centurano.»

»Då kommer ni tillbaka i morgon?»

»Naturligtvis. Adjö så länge, Giulietta.»

»Madonnan ledsage er, signora. Jag skall sköta allting här hemma.»

Hon följde henne ut till trappan. Caterina gick med lugna steg utan att se sig om och med floret neddraget över ögonen.

»Madonnan ledsage er. Lycklig resa och kom snart igen.»

»Adjö, Giulietta.»

Kammarjungfrun ställde sig vid tamburfönstret, som vette utåt gården. Caterina steg upp i vagnen, utan att vända sig om, och sade till kusken:

»Kör till bangården.»

I den första klassens vagn, där den lilla ensamma, svartklädda damen hade tagit plats, funnos inga andra passagerare än ett par tyska turister, man och hustru eller bror och syster eller far och dotter, det var omöjligt att bestämma, så blonda och röd-kindade, så lika och av så obestämbart ålder voro de. Då de kommo till Caserta, gick hon genom vagnen, böjde huvudet till avskedshälsning och steg ur; de bäge resande drogo en suck av lättnad.

»Slå upp kuren och kör mig till Centurano», sade hon till kusken i det hon steg upp i en hyrvagn.

Nästän alla villorna i Centurano voro stängda. Endast i bondgårdarna syntes ljus. Det hade blivit kväll med ens. Matteo, som stod och rökte sin pipa i porten, kände ej igen Caterina, förr än hon hade betalat kusken och denne hade vänt vagnen och kört bort efter att ha önskat henne santa notte.

»Signoran... signoran...» stammade Matteo helt förvirrad och gömde pipan bakom ryggen.

»God afton, Matteo, är det öppet där uppe?»

»Jag har nycklarna här, signora.»

»Kan jag vara här i natt?»

»Ja visst, signora. Här är allt i ordning, sängarna bäddade och rummen städade.»

Han tog en oljelampa inne i sitt rum och

följde henne uppför trappan, skramlande med nycklarna.

»Kommer herrn också?»

»Nej, han kommer inte. Det är bara jag.»

»Stannar ni ensam här i natt, signora?»

»Ja, jag skulle söka rätt på några viktiga papper och hade ingen annan att skicka.»

»Men middagsmaten, signora?»

»Jag har ätit i Napoli. Jag behöver ingenting.»

Oaktat Matteos sorgfälliga vård hade vånningen en trappa upp samma dystra och kalla prägel som alla andra obebodda rum. Caterina ryste till, då hon kom in i salongen, där hon hade tillbragt sin mesta tid under sommaren.

»Nu skall jag tända på i kaminen.»

Medan han låg på knä och blåste på veden, tog hon av sig handskarna, slätade ut dem och lade dem på bordet.

»Ursäkta, signora... hur står det till med donna Lucia?»

»Bra.»

»Jaså, hon är bättre... stackars mänskliga, hon var alltid så klen. Och mannen, han var då ännu värre därän. Hur är det med signor Alberto?»

»Illa.»

»Det är kanske den kalla väderlekens skuld. Men när Herren kallar oss, ä' vi tvungna att komma.»

»Det har ni rätt i, Matteo. Allting är således i ordning här?»

»Ja. Jag har gjort allt vad jag har blivit tillsagd att göra. Donna Lucias rum står alldeles i samma skick som då hon lämnade det. Skall jag öppna?»

»Ja.»

Matteo gick före henne in med ljuset; hon stannade på tröskeln och ryste åter till.

»Jag öppnar varje morgon och släpper in solen. Carmela sopar, och jag dammar. Se själv, signora, här finns inte ett dammkorn. Tala om det för herrn.»

»Det skall jag göra. Stäng nu, Matteo, och låt oss gå in i mitt rum.»

De gingo dit in. Hon började hacka tänderna.

»Skall jag elda här också, signora?»

»Ja, gör det. Och tänd en lampa till.»

Hon tog av sig pälsen och kastade den på sängen. Rummet var fullt av skuggor, som ej skingrades av det matta skenet från den gammalmodiga, lantliga lampan. Matteo kom in med en större lampa.

Hon hade satt sig på soffan. Matteo stod framför henne liksom för att avlägga rapport.

»Är det annars något nytt?» sporde Caterina, som förstod, att Matteo väntade på den frågan.

»Ja, kyrkoherden, don Claudio, har varit här. De ämna reparera kyrktaket och hoppas på, att församlingsborna ska skjuta samman medel därtill, och han sade, att ni, signora, som ger så mycket almosor, säkert inte skall glömma kyrkan.»

»Vad svarade ni?»

»Att han skulle skriva till er.»

»Det var rätt. Nå, vidare?»

»Jo, en dag då Carmela dammade, hittade hon ett papper med något skrivet på under pendylen. Jag har flera gånger tänkt lägga in det i ett kuvert och skicka det till er, signora. Men som jag ändå skulle till Napoli en gång, så tänkte jag, att jag skulle lämna fram det själv. Skall jag gå efter det?»

»Ja, gör det.»

Matteo kom tillbaka med en papperslapp,

som var hopvikt så många gånger, att den var nästan mikroskopiskt liten.

»Då varken Carmela eller jag kunna läsa, kan här stå de största hemligheter, utan att vi visste om dem.»

Hon öppnade papperet och läste det. Hon förändrade icke en min. Sedan stoppade hon det i fickan.

»Det är en räkning, som jag hade glömt. Nu kan ni gå och lägga er, Matteo.»

»Är det ingenting ni behöver?»

»Nej, tack.»

»Ni behöver inte vara rädd, signora. Jag är här nerinunder, och ringledningen går ner i mitt rum. Om ni önskar något, kan ni ju ropa.»

»Jag skall nog ropa, men jag behöver ingenting.»

»Och kaffet i morgon bittida... huru dags? Carmela kokar gott kaffe.»

»Klockan nio. Jag reser med tolvståget.»

»Då skall väl vagnen vara färdig klockan elva?»

»Ja.»

»Behöver ni verkligen ingenting annat, signora?»

»Nej.»

»Bläck och papper kanske?»

»Nej, jag skall inte skriva.»

»Ja, då går jag ner och äter kväll — ett par salatblad, en bit ost — och så i säng. Men jag är alltid till redo att vara er till tjänst, signora. Skall jag kanske låta värma upp sängen?»

»Nej, tack.»

»God natt, signora. Sov gott.»

»God natt, Matteo.»

Han gick med sin lampa och drog till dörren efter sig. Hon hörde hans steg avlägsna sig och den sista dörren stängas. Klockan slog halv nio. Hon kastade sig på soffan med tillslutna ögon, blek, halvt avsvimmad. —

Hon hade legat där i två timmar utan att resa sig från soffan, överväldigad av trötthet. Hon hörde kvartslagen och räknade dem. Elden i kaminen hade långsamt brunnit ner, men det var varmt i rummet. Hon vände ryggen mot lampan. Då hon hörde klockan slå elva, steg hon upp. Efter två timmars vila hade krafterna kommit tillbaka. Hon gick fram till fönstret, men kunde ingenting se. Därefter gick hon, utan att ta ljuset med sig, på täpetsarna ut i salongen, som hade ett fönster åt gården. Matteos rum var mörkt. Han hade troligen redan sovit i ett par timmar. Hela huset var insvept i den djupaste tystnad.

Nu var tiden inne, tyckte hon. Hon gick åter in i sitt rum, tog ljuset och gick med den största försiktighet genom salongen, biljardrummet, matsalen och tamburen. Hon skuggade för ljuset med handen, liksom för att dämpa dess sken. Hon gled fram genom rummen, nästan som om hon ej vidrört golvet, och hennes lilla svarta skugga förlängdes, blev jättelik. Hon gick ut i förstugan, utför två trappor och in i köket.

Hon ställde ljuset på det vita marmorbordet. Alltjämt på täpetsarna gick hon över golvet, flyttade en stol till väggen, steg upp på den och lyfte ner ett fyrfat av koppar, som hängde där mellan kastruller och pastejformar. Det var så tungt, att hon så när fallit baklänges med det. Hon ställde det på golvet vid spiseln. Därpå böjde hon sig ner till det rum i muren, där kolet låg, och med en skyffel fyllde hon ljudlöst fyrfatet med större och mindre kol. Hon blåste på sina fingrar, för att få bort det svarta dammet. Men då hon skulle lyfta fyrfatet, fann hon, att hon måste använda bägge händerna och att hon icke kunde bära ljuset på samma gång. Hon lät

därför fyrfatet stå och bar upp ljuset i sitt rum.

Sedan gick hon ner i köket igen, tog fyrfatet och bar försiktigt upp det; för varje dörr ställde hon ner det och stängde dörren efter sig. På det sättet gick hon igenom hela huset med denna börda, som gjorde henne trött i händerna. I salongen hade hon sett en gammal tidning, den tog hon med sig till sitt rum. Därpå stängde hon dörren i lås.

Då hon höll sina händer intill ljuset, såg hon, att de åter blivit svärtade av kolen; hon tvättade dem därför vid lavoaren och torkade dem omsorgsfullt. Hon gick till fönstret liksom för att stänga luckorna; stjärnorna strålade i den mörka natten, och fontanen nere på vägen sjöng sin evinnerliga, friska melodi. Hon föredrog att låta luckorna stå öppna. Hon gick fram till kaminen och brände upp det brev, vari Lucia anropade hennes medlidande och tillkännagav, att hon reste — samt hennes kärleksbiljett till Andrea, som Matteo hade hittat. Hon rörde om askan, liksom hon hade gjort i Napoli; på det viset blevo alla spår utplånade. Hon tog pälsen från sängen och lade den på soffan. Var det mera hon skulle göra? Ja, nycklarna. Hon tog upp dem ur fickan och lade dem på ett iögonfallande ställe på kaminen. Nu var allt färdigt.

Nu tog hon en stol, bar fram den till sängen, ställde den under madonnans bild och knäfull på mattan, stödjande överkroppen mot stolen, som hon brukat i skolan. Med pannan vilande mot händerna bad hon, utan att se på bilden. Läpparna rörde sig långsamt, men intet ljud trängde fram. Hon grät icke, snyftade icke, suckade ej ens. Ingen skulle kunnat se, om hon bad tyst de vanliga bönerna eller om hon talade med den heliga jungfrun och sade henne sina tankar. Två gånger gjorde hon korstecknet, såg ett ögonblick på madonnabilden och reste sig. Sedan satte hon tillbaka stolen på dess plats.

Hon tog tidningen och rev den i remsor, som hon vek ihop och stoppade in under dörren, så att springan blev alldeles tilltäppt. Med en annan pappersbit stoppade hon igen nyckelhålet; en hopviken pappersremsa stack hon in under altandörren.

Hon drog fram fyrfatet mitt på golvet. Med en pappersbit antände hon ett par kol. Hon blåste på dem, för att få dem att ta sig. Sedan reste hon sig, flyttade lampan bort till sängen och drog dess vita förhängen i sär. Ett ögonblick stod hon orörlig, som om hon tänkte. Hon vände sig om mot fyrfatet, där det ena kolet tände det andra. Hon märkte sedan, att hennes huvud blev tungt. Hon blåste ut ljuset, lade sig på sängen, på den plats, där hon eljes brukade sova, och drog för gardinerna.

Den sköna vintersolen sken in i rummet, där allt var insvept i en lätt dimma. Bakom de vita gardinerna låg den lilla döda. Hon var svartklädd, fötterna slöt sig tillsammans, och huvudet låg stött mot kudarna; hon såg ut, som om hon hade blivit mindre, nästan ett barn. Ansiktet var gråblekt. Håret hade hon ej löst upp. Munnen stod öppen liksom för att få luft. Läpparna voro blåaktiga, bröstet utspänt, den övriga kroppen sammansjunknen. Den dödas ögon voro vidöppna, men glasartade, med ett förvånat uttryck, som om de sågo någon ofattlig syn. Och omkring de stelnade händerna med de blåaktiga fingrarna låg hälften av ett radband av lapislazzuli.

— — —
SLUT.